

Göteborgs Stads Årsredovisning 2018

Foto: Lo Birgersson

Kommunstyrelsens ordförande, Ann-Sofie Hermansson, reflekterar över året som gått. Foto: Lena Dahlström.

Kommunstyrelsens ordförande sammanfattar året som gått

2018 blev ett intressant och i flera avseenden positivt år för Göteborg. Efter en tid av successiv uppväxling har staden nu kommit in i en fas på 10–15 år då det stora utvecklingssprånget på allvar ska realiseras. I ett fortsatt starkt konjunkturläge togs viktiga steg framåt på bland annat infrastruktur-, stadsutvecklings-, personal-, näringslivs- och demokratiområdet.

Ekonomi på högvarv

Trots att det på andra ställen i landet började komma fler och fler tecken på en konjunkturavmattning fortsatte göteborgsekonomin att gå på högvarv. De mönster som under några år har etsat sig fast präglade alltjämt utvecklingen: dynamisk tillväxt, stark export, ökat antal besökare, sjunkande arbetslöshet och minskat behov av försörjningsstöd. Det finns

goda skäl att förvänta sig att även Göteborg kommer gå in i ett svagare konjunkturläge. Men när och hur det kommer att ske är oklart.

Grönt ljus för viktig infrastruktur

Under året har Västlänken, efter många om och men, till slut gått in i full produktion. Medan det första spadtaget tagits och arbetena vid såväl Haga

som Korsvägen påbörjats har försöken att rättsligt stoppa projektet körts i botten. Från och med nu blir det därför själva byggprocessen som kommer att stå i fokus. Eftersom Marieholmstunneln, Hisingsbron och överdäckningen av E45 redan kommit en bit på vägen är alla de stora pusselbitarna i Västsvenska paketet nu i färd med att successivt falla på plats. Att regeringen i juni sade ja till att delfinansiera en farledsfördjupning i Göteborgs hamn och en modern järnväg Göteborg-Landvetter-Borås var riktigt goda nyheter. Detta är satsningar som är helt avgörande för den framtida utvecklingen av transportsystemet. Att "Målbild Koll2035 – kollektivtrafikprogram för stomnätet i Göteborg, Mölndal och Partille" antagits efter en lång och gedigen process innebär att det finns en tydlig ram för utbyggnaden av den regionala infrastrukturen.

Byggboom

Vid sidan av infrastrukturen pågår sedan en tid tillbaka en rejäl byggboom även på bostadssidan. Efter en period med ett stort antal byggstarter fanns mot årets slut cirka 7 300 nya bostäder i produktion. Därmed är Göteborg uppe i en bra byggtakt. I kombination med att det nu sammantaget finns över 53 600 bostäder i olika skeden av planering och utbyggnad blir bilden att det på lite sikt kommer att bli möjligt att på allvar börja dämpa och minska bostadsbristen. Med det sagt är det inte bara volymerna som räknas. Stadsutvecklingen behöver även handla om att minska klyftor och bryta segregation. För det krävs bland annat ett stort och blandat bostadsbyggande i ytterstaden. Med allmännyttiga Framtiden-koncernen i en huvudroll byggs och planeras det nu för en allt bättre mix av boendeformer, med bland annat Gårdsten, Selma Stad och Gamlestaden som goda exempel.

Bättre arbetsliv

Under året skedde ett viktigt trendbrott bland stadens nästan 56 000 anställda. För första gången sedan 2010 sjönk sjukfrånvaron jämfört med föregående år. Med en siffra på 8,6 procent är den alltså högre. Men vändningen antyder att ett allt starkare arbetsmiljöarbete börjar få genomslag. Medarbetarenkäten, som genomfördes i slutet av året, bekräftar den positiva bilden. Där har det skett en förbättring av totalresultatet. Inom i princip alla områden upplever de anställda att arbetsmiljön har förbättrats eller är oförändrad. Allt detta är lovande. Betydelsen för staden av att ha medarbetare som trivs och har hälsan kan inte överskattas.

Strategiskt grepp om näringslivet

Samtidigt som näringslivet fortsatte att "gå som tåget" tog staden ett tydligare grepp om det näringslivsfrämjande arbetet. Det näringslivsstrategiska programmet, som antogs under våren, kommer att stärka koordineringen, planeringen och leveransen från stadens sida över ett brett spektrum av näringslivsrelaterade frågor. Inriktningen för programmet är att det ska bidra till att skapa 120 000 nya jobb i Göteborgsregionen till 2035. Det är ett ambitiöst men ändå realistiskt mål. Ser man specifikt på besöksnäringen fortsatte de positiva trender som präglat utvecklingen i ett par decennier. Det blev en anmärkningsvärt bra evenemangssommar där utmärkta genomföranden av Volvo Ocean Race, Nordea Masters och EuroPride + Göteborgs Kulturfestival just detta år stack ut lite extra. Under våren gjordes en politisk uppgörelse om att bygga toppmoderna ersättare för Scandinavium, Lisebergshallen och Valhallabadet inom ramen för en uppgradering av hela evenemangsstråket. Detta är ett storskaligt projekt som skulle ge helt nya möjligheter för både göteborgare och besökare.

Vital demokrati

Det fanns på förhand vissa farhågor inför genomförandet av valet 2018. Utfallet blev i stället, i ett övergripande demokratiperspektiv, mycket bra. Några egentliga störningar eller problem uppstod inte. Dessutom gav det demokratifrämjande arbetet goda resultat. Inför valet genomförde staden många aktiviteter för att få fler att rösta. Särskilda ansträngningar gjordes i områden där valdeltagandet brukar vara lågt. Det fanns även ett särskilt fokus på förstagsängsljare. Valdeltagandet i kommunalvalet blev 79 procent. Det var en ökning med 1,7 procentenheter jämfört med 2014. Särskilt glädjande var det att valdeltagande steg i några av de områden där det länge varit som sämst.

Ann-Sofie Hermansson (S) Ordförande Kommunstyrelsen

Göteborgs Stads årsredovisning är kommunstyrelsens rapport till kommunfullmäktige om den samlade verksamheten och ekonomin för året. Den vänder sig även till externa intressenter så som kreditgivare, leverantörer och andra myndigheter men också till boende i staden. Årsredovisningen produceras av stadsledningskontoret för kommunstyrelsen.

Inledningsvis i årsredovisningen ger kommunstyrelsens ordförande för 2018, Ann-Sofie Hermansson, sin sammanfattande kommentar till det gångna året. Vidare redovisas en översiktlig bild av Göteborgs Stads organisation, uppdrag och framtida utmaningar. Göteborgs Stads årsredovisning delas sedan upp i fem block.

Så läser du Göteborgs Stads årsredovisning

1

Förvaltningsberättelse

sid 11–37

Det första blocket innehåller förvaltningsberättelsen som enligt redovisningslagen ska upprättas i årsredovisningen. Den är en sammanfattning med fokus på väsentliga delar av stadens ekonomi och verksamhet. Inledningsvis redovisas viktiga beslut och händelser under 2018 och en framtidsbedömning för Göteborgs Stad utifrån en omvärldsanalys. Därefter presenteras en bedömd måluppfyllelse av kommunfullmäktiges mål och en uppföljning av uppdrag från kommunfullmäktiges budget. Dessutom beskrivs utvecklingsarbetet för att bättre tillvarata medborgarnas synpunkter i de demokratiska processerna, liksom arbetet för att tydliggöra stadens ledningsprocesser. Vidare beskrivs frågor och utveckling inom personalområdet och avslutningsvis redovisas en sammanfattande finansiell analys av kommunen och sammanställd redovisning.

2

Göteborgs Stads verksamhet

sid 38–66

I detta block redovisas delar av den verksamhet som bedrivits i Göteborgs Stads 30-tal nämnder samt i ett 20-tal koncerner och bolag under året. Blocket delas upp i verksamhetsområden hämtade ur kommunfullmäktiges budget. Inom varje område beskrivs viktiga händelser och trender utifrån olika perspektiv. Varje område avslutas med de viktigaste framtidsfrågorna.

3 Göteborgs kommun finansiell analys sid 67–84

Med Göteborgs kommun avses nämnderna och så kallade kommuncentrala poster. Blocket inleds med en finansiell analys av kommunens räkenskaper och en redovisning görs av begreppet god ekonomisk hushållning och balanskravet. I blocket återfinns även en sammanställning över finansiella nyckeltal och avslutningsvis görs en kort beskrivning av stadsdelsnämndernas och facknämndernas ekonomiska utfall följt av kommunens driftredovisning och investeringsredovisning.

4 Sammanställd redovisning finansiell analys sid 85–98

Koncernredovisningen kallas i kommunsektorn för sammanställd redovisning. Förutom kommunen består koncernen av de kommunala bolagen och av kommunal- och samordningsförbund. Inledningsvis redovisas en finansiell analys av räkenskaperna. Efter detta görs en sammanfattande analys av Göteborgs Stadshus AB och dess kluster med en sammanställning över resultat och balansomslutning samt bolagens investeringar. Vidare redovisas förvaltning av stiftelser och vilken sponsring som förekommit inom Göteborgs Stad under året. I avsnittet Finansiell uppföljning och riskhantering analyseras finansiella åtaganden i form av bland annat upplåning.

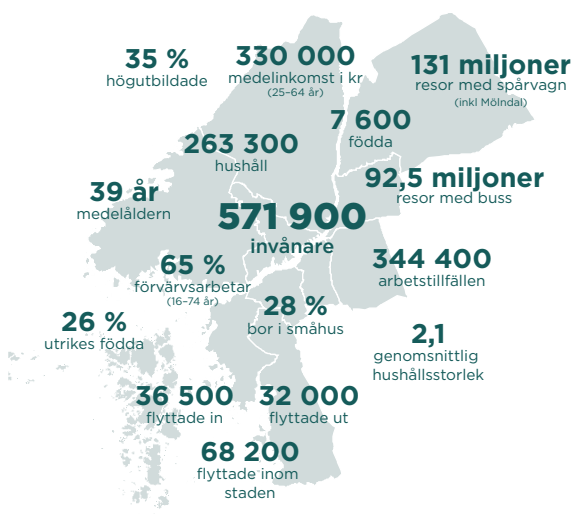
5 Räkenskaper för kommunen och sammanställd redovisning sid 99–123

I det avslutande blocket redovisas kommunens och den sammanställda redovisningens resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys med tillhörande noter. Här framgår även Göteborgs Stads tillämpade redovisningsprinciper och definitioner av ett antal begrepp.

Hållbar stad – öppen för världen

Göteborg är Sveriges näst största stad med drygt en halv miljon invånare. Staden har ett strategiskt läge mitt emellan Oslo och Köpenhamn och är kärnan och tillväxtmotorn i Göteborgsregionen och i Västra Götalandsregionen. Här finns många starka industrier och Skandinavien största hamn. Göteborg har alltid varit öppen för människor och influenser från hela världen.

Detta präglar bland annat stadens varierade näringsliv, som kännetecknas av hållbar utveckling, innovation, kreativitet och högt kunskaps- och teknikinnehåll. Inom Göteborgsregionen finns multinationella företag, småföretagare och kluster inom 750 olika branscher. Göteborg är också en studentstad med hundratals yrkesutbildningar, två universitet och 50 000 studenter.

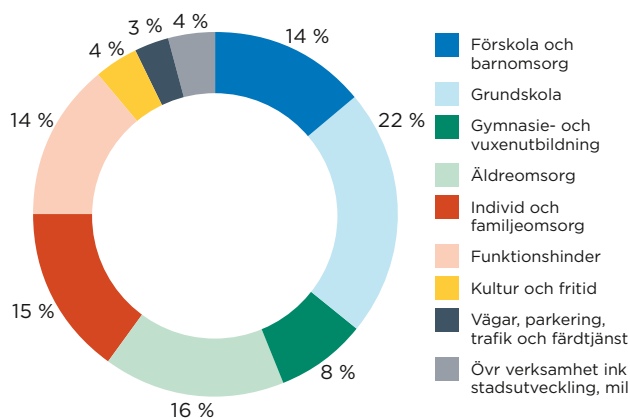

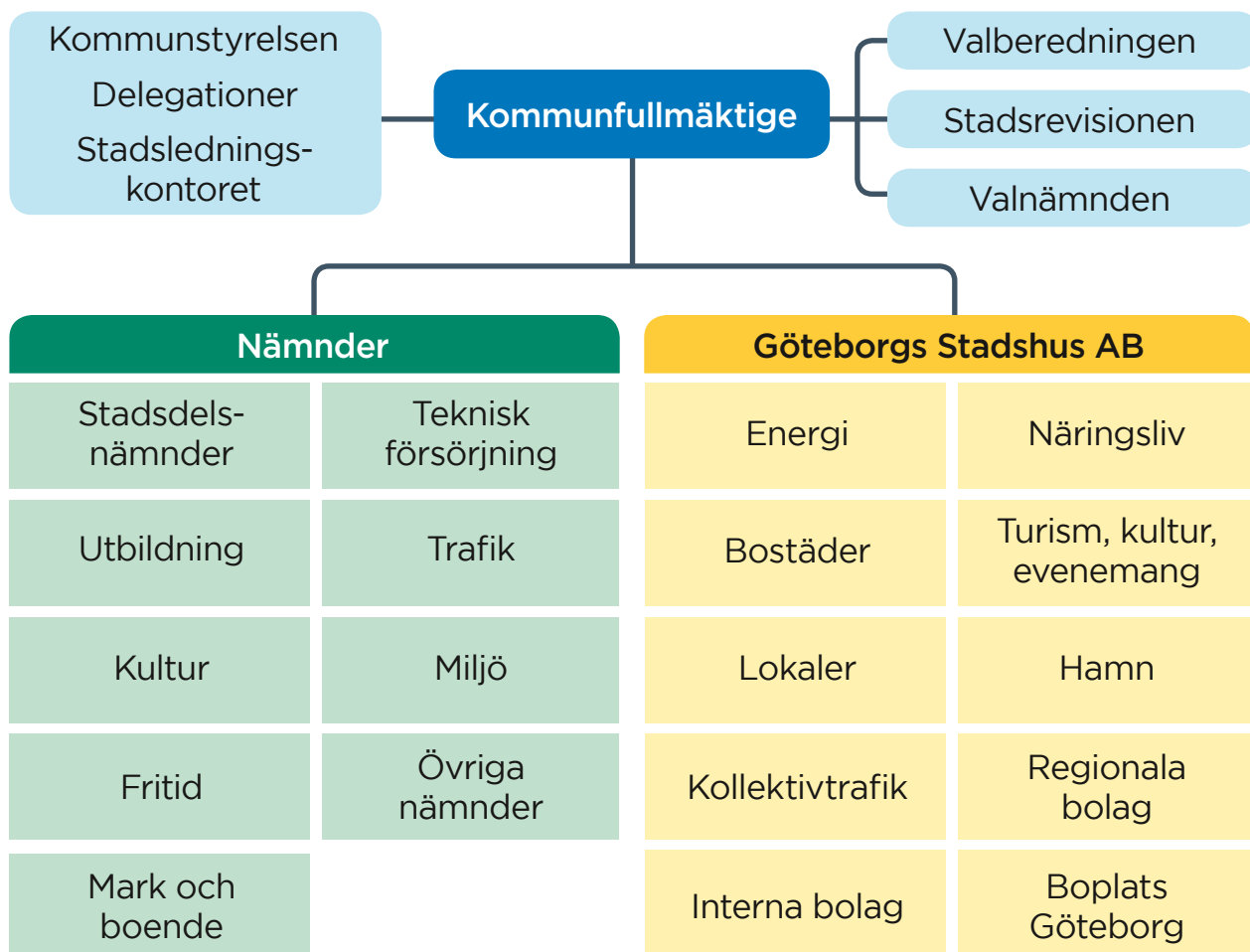
Våra stora utmaningar: Just nu står Göteborg inför ett stort utvecklingsprång. Staden växer kraftigt för att kunna ge plats för 700 000 göteborgare år 2035, vilket är 130 000 fler än idag. En sådan förändring märks, och kräver att vi tänker hållbart. De närmaste 20 åren ska vi bygga 80 000 nya bostäder och arbetsplatser. Kollektivtrafiken ska utvecklas för att göra det lättare för människor att förflytta sig inom staden och arbetspendla hållbart.

Vårt uppdrag: Sveriges kommuner ansvarar för ett antal lagstadgade områden inom samhällsviktig verksamhet. Här ingår vård, skola och omsorg, och bland de obligatoriska uppgifterna finns även bibliotek, plan- och byggfrågor, miljö- och hälsoskydd, renhållning, vattenförsörjning och räddningstjänst. Utöver dessa utförs frivilliga verksamheter som också är viktiga för samhället, till exempel fritids- och kulturverksamhet, parkskötsel och annan teknisk försörjning.

En vanlig arbetsdag ansvarar vi för verksamhet för 30 000 barn i förskola, 59 000 barn och ungdomar i grundskola och 18 000 ungdomar i gymnasiet. 7 200 personer med funktionshinder får stöd och service, 8 000 får hemtjänst och 4 000 får omsorg på äldreboenden. Under 2018 besökte 1,4 miljoner våra simhallar, 500 000 våra museér och 4,2 miljoner biblioteken i staden. Liseberg tog också emot 3,1 miljoner gäster.

Så här används 100 kronor av skattepengarna: 90 procent går till vård, skola och omsorg.

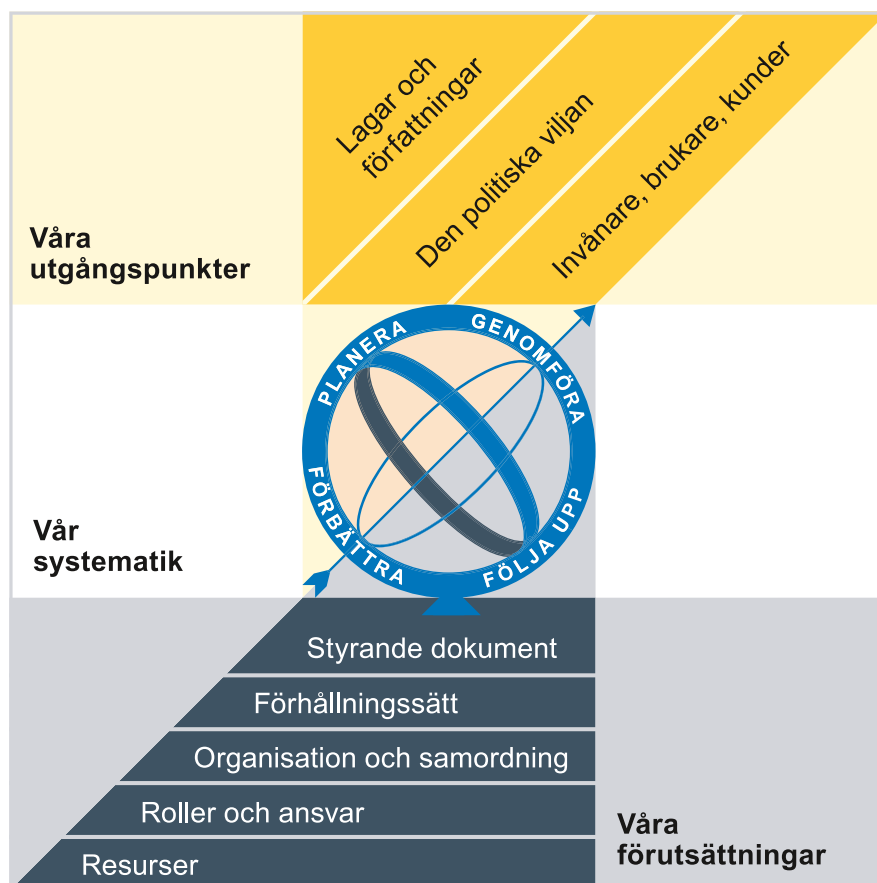

Vår organisation: Göteborgs Stad har haft en styrande minoritet bestående av Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ under perioden 2015 till maj 2017. Feministiskt initiativ valde att lämna samarbetet i maj 2017 för återstoden av mandatperioden fram till utgången av 2018. Kommunfullmäktige är det högsta beslutande organet och dess politiker väljs av medborgarna. Under kommunfullmäktige finns kommunstyrelsen som leder och samordnar verksamheterna. Göteborgs Stad har en organisation med både förvaltningar och bolag.

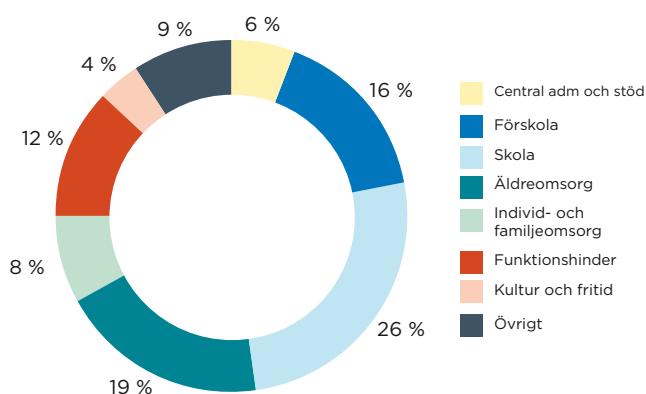
Stadsrevisionen granskar och utvärderar kommunstyrelsens, nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhet för att bland annat se till att de uppdrag som kommunfullmäktige har beslutat om genomförs effektivt och ändamålsenligt.

Våra anställda: Göteborgs Stad är den största arbetsgivaren i Göteborg med 56 000 anställda som arbetar i över 100 olika yrken inom stadsdelar, fackförvaltningar och kommunala bolag. Vårt gemensamma uppdrag är att skapa en bra vardag för alla göteborgare och att utveckla Göteborg för framtiden. Medelåldern för tillsvidareanställda i förvaltningarna är 45 år och andelen utrikes födda är 28 procent, vilket speglar befolkningens sammansättning i staden väl.

Soluret symboliserar det ständigt pågående cykliska arbetet med att planera, genomföra, följa upp och förbättra. Soluret drivs av utgångspunkterna och stöds av förutsättningarna.

Antal anställda i Göteborgs kommuns förvaltningar

Vår styrning: Göteborgs Stads styrsystem är det ramverk av systematik, struktur och kultur som organisationen använder för att åstadkomma resultat i enlighet med uppdrag, krav och mål. Styrsystemet utgår från lagar och övriga författningar som reglerar verksamheterna inom ett antal områden. Den politiska viljan tar form genom beslut om långsiktig inriktning, mål för den närmaste perioden och verksamheternas grundläggande uppdrag. Boende, besö-

kare och näringsliv har genom sina dagliga kontakter med organisationen påverkan på verksamheten.

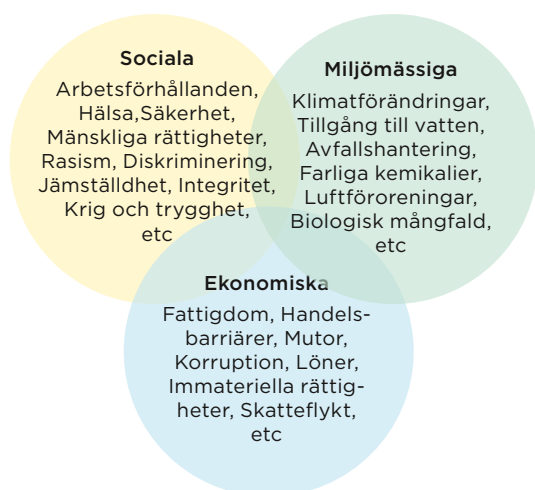
Budgetbeslut ger verksamheten resurser för att nå mål och utföra uppdrag. Interna styrande dokument konkretiserar verksamhetsstyrningen. Vi organiserar oss och fördelar roller och ansvar för att effektivt utföra uppgifter. Vi har uttalade förhållningssätt som vägleder oss i våra uppdrag.

En viktig del i styrsystemet är kvalitetssäkring och kontroll. Genom uppföljning och analys säkerställer vi resultat och låter förbättringsarbete och förnyelse ta vid när vi ser brister eller för att driva oss mot önskad utveckling. Verksamheternas egna uppföljning och kontroll är en grundbult i detta. Därutöver genomförs granskningar av olika parter. Kommunstyrelsen bedriver omfattande uppsikt över stadens olika verksamheter, stadsrevisionen gör löpande granskningar och det finns en rad externa tillsynsmyndigheter som kontrollerar verksamheten.

Hållbar utveckling: Göteborgs Stads budget är i sin helhet inriktad på att skapa ett hållbart samhälle. Där uttrycks bland annat "Vi vill skapa ett jämlikt och hållbart Göteborg. Därför styr vi staden utifrån

tre hållbarhetsdimensioner; social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet som är ömsesidigt beroende av varandra”. Samverkan för att nå målen går tvärs igenom organisationen och berör både den kommunala sektorn och bolagssektorn. Den kommunala sektorn arbetar uteslutande för en hållbar samhällsutveckling. Grunden ligger i vård, skola, omsorg, fritid och kultur tillsammans med myndighetsutövning som ger förutsättningar för individer, grupper och samhället att skapa hållbarhet ur olika aspekter. Även stadsutvecklingen är en nyckel till hållbar samhällsutveckling. Bolagssektorn, som bedrivs utifrån affärsmässiga grunder, har motsvarande direktiv från budgeten att bidra utifrån sina villkor i detta arbete.

Göteborgs Stads bolagssektor arbetar enligt EU:s direktiv om hållbarhetsredovisning vilket innebär att företag ska inkludera hållbarhetsfaktorer som en del av sin årliga finansiella rapportering. I korthet handlar det om att mäta, följa upp, beskriva och kommunicera en organisations påverkan på hållbar utveckling. Hållbarhetsredovisningen visar hur ett företags värdekedja, från råvaror, leverantörer, produktion, marknadsföring, distribution, kunder och slutligen avfallshantering, påverkar i de olika dimensionerna. Göteborgs Stadshus AB har tagit fram ett förslag till beslut avseende en gemensam struktur för hållbarhetsrapportering inom koncernen för att leva upp till lagkravet samt för att kunna visa hur alla bolag/kluster enskilt och tillsammans bidrar till ett jämlikt och hållbart Göteborg.

Hållbara affärer ger hållbar utveckling eller, om man så vill, hållbar utveckling ger hållbara affärer.

"Jag vill vara med på resan Göteborg är inne i nu. Jag har en möjlighet att påverka och det jag gör kommer ge avtryck." Caroline Valen, Stadsbyggnadskontoret
Foto: Lo Birgersson.

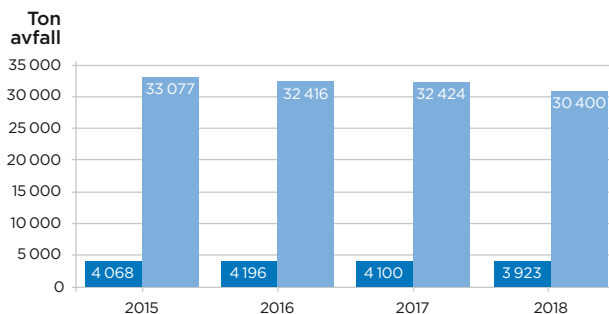
Hållbar utveckling på samhällsnivå:

Utvecklingen i Göteborg påverkas av olika aktörer så som näringsliv, föreningsliv och kommunen, men även av alla som bor och vistas i staden och av förändringar i omvärlden som trender, teknikutveckling och lagstiftning.

Göteborgs Stad följer och analyserar samhällsutvecklingen, vilket bidrar till ökad förståelse för hur och i vilken utsträckning verksamheten påverkar samhällets utveckling. Uppföljningen av hållbar utveckling på samhällsnivå består av ett antal etablerade och långsiktiga indikatorer och av analyser som översiktligt beskriver Göteborgssamhällets utveckling inom de tre dimensionerna. Det är en föränderlig och successivt växande uppföljning som kan följas på länken <http://statistik.goteborg.se/HU>.

Miljönyckeltal: Nedan redovisas några miljönyckeltal som ger en bild över hur den verksamhet Göteborgs Stad bedriver utvecklats avseende påverkan på miljön.

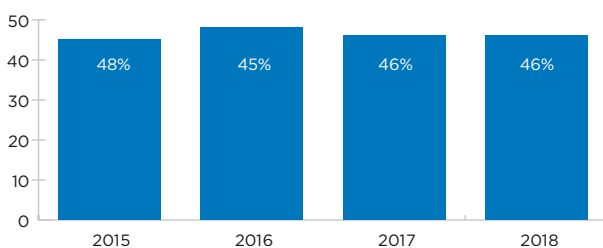
Avfallsmängder bolag och förvaltningar

Källa: Kretslopp och vatten

I statistiken ingår enbart det rest- och matavfall som kretslopp och vattennämnden har ansvar för att samla in från stadens förvaltningar och bolag. Det är svårt att avgöra vad som orsakar den nedåtgående trenden på grund av att antalet verksamheter har sjunkit. Annat avfall uppstår också i stadens verksamheter, allt från förpackningar till byggavfall eller slagg från förbränning. Staden arbetar med att ta fram en ny avfallsplan och en nyhet är att den även kommer att inkludera stadens verksamheters eget avfall.

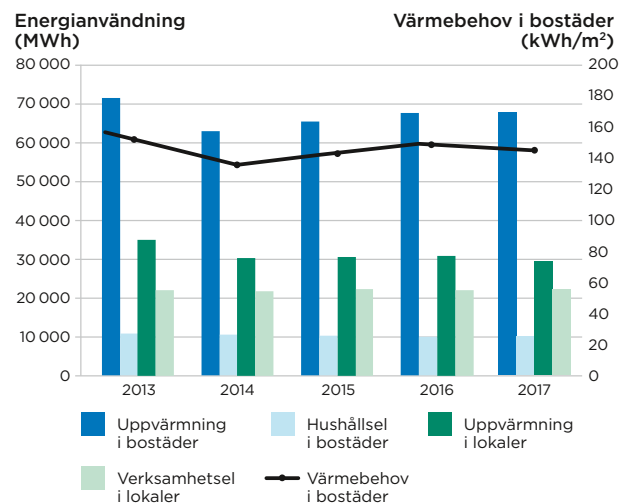
Ekologiska livsmedel

Källa: Inköp och upphandlingsförvaltningen

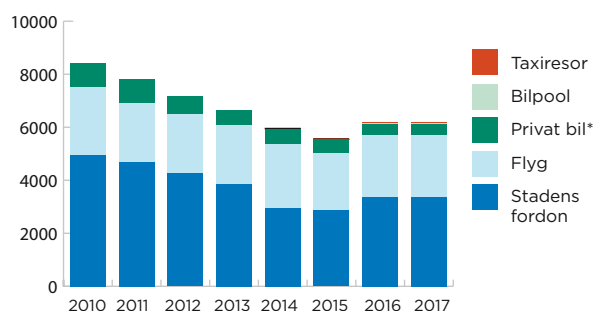
I kommunfullmäktiges budget fanns ett uppdrag att andelen ekologisk mat i stadens verksamheter skulle uppgå till minst 50 procent innan mandatperiodens slut. Göteborgs Stad köpte totalt in 46 procent ekologisk mat på ramavtal under 2018, samma nivå som under 2017 (mätt i kg). Från att som högst varit 48 procent 2016 har andelen nu sjunkit. Även om utbudet av ekologisk mat har ökat över tid så är det begränsat och tillgången ojämn på marknaden. Generellt är ekologisk mat dyrare än konventionell mat.

Energianvändning i bostäder och lokaler i Göteborgs Stads ägo

Göteborgs Stad äger ett stort antal bostäder och lokaler. Energieffektivisering är del av det lokala miljömålet Begränsad klimatpåverkan. Göteborg har en strategi som sträcker sig till 2020. Utöver åtgärder i befintliga fastigheter så är all nyproduktion av förskolor och skolor lågenergibygnader, oftast i nivå med passivhusstandard. Lokalnämnden har också antagit ett ambitiöst program för solenergi och flera verksamheter arbetar med att sätta upp solceller på både lokaler och bostäder.

Växthusgaser från stadens tjänsteresor

Källa: Trafikkontoret

Utsläpp av växthusgaser från stadens fordon har minskat successivt. Under 2017 ökade dock utsläppen igen. Det beror främst på användning av allt fler diesel-drivna lätta lastbilar, där alternativ saknas i dagsläget. Även flygresorna har ökat något. Staden arbetar sedan många år för ökad användning av miljöfordon. Kommunfullmäktige beslutade under föregående år om en reviderad plan för miljöfordonsarbete, fordonspooler och stöd till introduktion av elfordon. Staden har även riktlinjer och policy för resor som styr val av färdstätt samt arbetar med intern klimatkompensation.

1 Förvaltningsberättelse

Enligt fjärde kapitlet i den kommunala redovisningslagen ska kommunen upprätta en förvaltningsberättelse i årsredovisningen. Den ska vara en sammanfattning av årsredovisningen med fokus på väsentliga delar av stadens ekonomi och verksamhet.

Förvaltningsberättelse

14 Viktiga beslut och händelser under året

Här presenteras ett urval av viktiga beslut tillsammans med ett antal väsentliga händelser som inträffat under året.

15 Framtidsbedömningar utifrån en omvärldsanalys

En sammanfattning görs av Göteborgs Stads främsta utmaningar, vilka till stor del består i att möta ett antal händelser och den utveckling som sker i omvärlden med påverkan på samhällsutvecklingen.

18 Kommunfullmäktiges mål och uppdrag

En viktig del av styrningen i Göteborgs Stad utgörs av de mål som kommunfullmäktige fastställt i budgeten för mandatperioden. Här redovisas en översiktlig bedömning av måloppfyllelsen. Vidare sker en uppföljning av uppdrag från kommunfullmäktige.

29 Demokrati samt Ledning och styrning

Här beskrivs det utvecklingsarbete som gjorts för att bättre ta tillvara medborgarnas synpunkter i de demokratiska processerna liksom det arbete som skett för att tydliggöra Göteborgs Stads ledningsprocesser.

31 Väsentliga personalförhållanden

Förvaltningsberättelsen ska beskriva väsentliga personalförhållanden. Detta avsnitt fokuserar på Göteborgs Stads personal ur ett antal aspekter.

35 Sammanfattande finansiell analys

Den sammanfattande finansiella analysen lyfter fram den viktigaste finansiella utvecklingen och trenderna inom kommunen och den sammanställda redovisningen (koncernen).

Kommunstyrelsens ledamöter 2018

Ann-Sofie
Hermansson (S)
Kommunalråd,
ordförande

Ulf Kamne (MP)
Kommunalråd,
1:e vice ordförande

Jonas Ransgård (M)
Kommunalråd,
2:e vice ordförande

Daniel Bernmar (V)
Kommunalråd

Helene Odenjung (L)
Kommunalråd

David Lega (KD)
Kommunalråd

Mariya Voyvodova (S)
Kommunalråd

Kristina Tharing (M)
Kommunalråd

Marina Johansson (S)
Kommunalråd

Jonas Attenius (S)
Kommunalråd

Hampus Magnusson (M)
Kommunalråd

Martin Wannholt
Kommunalråd

Lars Hansson
Kommunalråd

Karin Pleijel (MP)
Biträdande
kommunalråd

Shahbaz Kahn (S)
Biträdande
kommunalråd

Axel Josefson (M)
Biträdande
kommunalråd

Ann Catrine Fogelgren (L)
Biträdande
kommunalråd

Ingrid Andrae (S)
Biträdande
kommunalråd

Viktiga beslut och händelser under året

Nedan presenteras ett urval av beslut som tagits och händelser som inträffat under året.

Viktiga beslut

- » Handlingsplan för psykisk hälsa
- » Nytt samarbetsavtal om ElectriCity för utveckling av eldrivna och självkörande/autonoma fordon vilket ska leda till hållbar och attraktiv kollektivtrafik
- » Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program
- » Göteborgs Stads friluftsprogram
- » Göteborgs Stads program för en jämlik stad
- » Långsiktig plan för fler äldreboendelägenheter
- » Antagande av Målbild Koll2035 – Kollektivtrafik program för stomnätet i Göteborg, Mölndal och Partille
- » Handlingsplan för genomförande av Göteborgs Stads innovationsprogram
- » Införande av Äldreombudsman
- » Införande av LOV inom daglig verksamhet
- » Bildande av gemensam förening med näringslivet för att utveckla city
- » Biblioteksverksamheten ska överföras från stadsdelsnämnderna till kulturnämnden
- » Brunnsparken ska byggas om för ökad trygghet, säkerhet och trivsel

Viktiga händelser

- » 1 juli startade två nämnder sin verksamhet för förskola respektive grundskola. Verksamheten övertogs från stadsdelsnämnderna
- » Införande av valfrihet (LOV) inom hemtjänsten startade under våren
- » Inför valet genomförde staden flera aktiviteter för att få fler att rösta. Särskild kraft lades i stadsdelar där valdeltagandet brukar vara lågt. Särskilda satsningar gjordes också på förstagångsväljare. Valdeltagandet i kommunalvalet blev 79 procent vilket var en ökning med 1,7 procentenheter jämfört med förra valet
- » I maj anordnade Göteborgs ungdomsfullmäktige konferensen Vi bryter tystnaden för att öka förståelsen och bryta tystnaden om psykisk ohälsa bland unga. Alla stadens högstadies- och gymnasieelever var välkomna att delta
- » Tjänsten Jämföra service har skapats på hemsidan. Den gör det enklare att jämföra kommunal service som grundskolor, förskolor och äldreboenden med varandra och är ett led i att förenkla för göteborgaren
- » Appen Anmäl hinder fick priset Guldlänken. Med appen kan göteborgarna direkt i sin telefon anmäla så kallade enkelt avhjälpta hinder i publika lokaler och på allmänna platser
- » Gamlestadens resecentrum invigdes
- » Sommarens extrema värme och torka innebar omfattande arbete med information och behov av samverkan mellan olika myndigheter för att klara de utmaningar som uppstod
- » Volvo Ocean Race välkomnades till staden och Göteborgs Stads paviljong var en mötesplats där besökarna hade möjlighet att ta del av och diskutera stadens utveckling
- » I augusti arrangerades EuroPride i Göteborg och under arrangemanget presenterades en arbetsmiljöstudie om hbtq-personer som arbetar i staden. Studien är den första i sitt slag i Sverige
- » Med ursprung i ett så kallat göteborgsförslag började Sveriges största solcellspark byggas av Göteborg Energi AB. Förnybar el kommer att produceras motsvarande hushållsel för 1 000 villor under ett år
- » Byggnad av ny hamnterminal mellan Älvsborgs- och Arendalshamnarna inleddes, för att hantera ökade godsmängder

Foto: Lo Birgersson.

Framtidsbedömningar utifrån en omvärldsanalys

Göteborg är i början av ett stort utvecklings-
språng som kommer att pågå i många år
framöver. Staden växer och moderniseras.
Befolkningen ökar och därigenom även det
kommunala uppdraget med service och tjänster
till de som bor, lever och verkar i staden.
Det byggs infrastruktur och byggnader i en
utsträckning som påminner om 60-talet. En
prioriterad fråga i denna tillväxt är att skapa
en socialt sammanhållen stad.

Tankemodellen med att Grunduppdraget, Stadsutveckling och Social hållbarhet hänger ihop och är beroende av varandra, pekar på ett antal utmaningar att hantera.

Det kommunala grunduppdraget

Göteborgs demografiska fördelning har en förskjutning mot ökad andel barn och unga samt äldre, medan andelen invånare i arbetsför ålder minskar. Detta påverkar den så kallade försörjningskvoten, så att en mindre andel av befolkningen kommer att försörja en ökad andel. Detta är en utveckling som sker över hela landet och innebär att den idag dominerande finansieringen av välfärdsuppdraget, inkomstskatten, försvagas i relation till uppdraget.

En konkret utmaning som Göteborgs Stad står inför redan idag är ökad svårighet att rekrytera personal inom ett antal yrkesområden. Det handlar om rekrytering numerärt men även om svårigheten att få tag i rätt kompetenser. Just nu är det främst den rådande högkonjunkturen med arbetsgivare som konkurrerar om personal som bidrar till situationen, men på sikt är det försörjningskvoterna som blir en allt större utmaning. Utöver detta bidrar ett generellt ökat välbefinnande i landet till ökade förväntningar på tillgång till och kvalitet i den kommunala servicen. Välfärdsuppdraget behöver effektiviseras genom bland annat digitalisering och användande av artificiell intelligens (AI).

Några framgångsfaktorer:

- » Bedriva verksamhetsutveckling och effektivisera uppdrag
- » Skapa attraktiva jobb för att bemanna det kommunala välfärdsuppdraget

Stadsutveckling

Stadsutveckling består av en komplex helhet för att skapa attraktiva stadsdelar genom bostäder, affärer, arbetsplatser, kommunal verksamhet, mötesplatser, parker och möjlighet till fritidssysselsättning och nöjen. Utbyggnaden av infrastruktur som i historiska mått är betydande med nya tunnlar och broar ger förutsättningar för stadsutvecklingen. Stora krav ställs på hållbarhet och modern infrastruktur. Komplexiteten ställer stora krav på samverkan mellan stadens olika aktörer och samarbetet med externa aktörer. Den egna organisationen kan bara till viss del påverka flödet i arbetet så att tiden från planering till det att bostäder är inflyttningsklara förkortas. En viktig del i processen är kommunikation och medborgardialoger.

God konjunktur är en förutsättning för att byggnation kan ske, men den har även en baksida i form av att det är svårt att upphandla byggtreprenader och rekrytera kompetens till den egna organisationen. Då det i stor utsträckning är privata byggbolag som står för byggandet är marknadens vilja att investera en väsentlig faktor för att planer ska förverkligas, och marknaden är konjunktürkänslig. Detaljplaner finns framtagna och beslutade i stor omfattning men en uppbromsning av konjunkturen riskerar medföra lägre takt i genomförandet.

Några framgångsfaktorer:

- » Effektiva arbetsprocesser
- » Inriktningsbeslut tidigt i planeringen och medborgardialoger

Social hållbarhet

Social hållbarhet är långsiktigt kanske den viktigaste av de tre områdena i tankemodellen. I grunden handlar det om ett samhälle där människor känner stor delaktighet. Så är det inte för alla i Göteborg idag. Människor och grupper upplever sig vara utanför vilket bland annat avspeglar sig i minskad trygghet och framtidstro. Livsvillkoren för människor behöver utjämnas.

En viktig förutsättning för aktivt deltagande i samhället är bostad, skolgång och arbete. Fler barn och ungdomar behöver ges ökade förutsättningar att lyckas bättre i skolan. Att nå gymnasiebehörighet och möjlighet att läsa vidare ger ungdomar hopp och möjlighet att påverka sin livssituation. Arbetsmarknadens utveckling är ytterst en grundförutsättning för att fler ska komma i arbete och egenförsörjning. Arbetslösheten har minskat under senare år men mer marginellt bland de grupper som står längre från arbetsmarknaden. För att underlätta för denna grupp och möta näringslivets behov av arbetskraft är jobbmatchning angeläget.

Det är viktigt att arbetet för ett jämlikt Göteborg bedrivs engagerat och långsiktigt för att bygga en socialt sammanhållen stad.

Några framgångsfaktorer:

- » Uthållighet i arbetet med Jämlikt Göteborg
- » Fokus på bostad, skolgång och arbete

Befolkningsförändring

Göteborgs folkmängd har ökat oavbrutet sedan 1992 och de senaste åren har det varit en kraftig ökning där 2018 inte var något undantag. Med hela 7 800 nya göteborgare kunde vi vid årsskiftet räkna in 571 900 invånare. De senaste elva åren har folkökningen i genomsnitt varit 7 100 personer. Detta är en effekt av födelseöverskott och positivt flyttnetto. Födelseöverskottet har i genomsnitt varit 3 300 personer. Flyttnettot, som varierat något mer, har varit mellan 3 000 till 4 900 per år. De senaste åren har flyttnettots sammansättning förändrats. Två tydliga trender syns, utflyttningen till kommunerna i Göteborgsregionen ökar samtidigt som invandringen ökar. Båda dessa trender förstärktes 2018. Framförallt är det barnfamiljer som flyttar ut från Göteborg, men det finns också en inflyttning av unga vuxna.

De senaste tre åren har invandringsnettot i det närmaste fördubblats. Det beror både på att arbetskrafts- och anhöriginvandringen ökat och att utvandringen minskat markant. Kommunmottagna flyktingar har minskat sedan toppåret 2016, då det kom 3 300 personer till Göteborg, jämfört med 2018 då det kom 2 400.

Under 2018 blev över 3 000 bostäder inflyttningsklara, vilket är det högsta antalet sedan mitten av 1970-talet. Dessutom pågick byggandet av cirka 7 000 bostäder vid årets slut. De som flyttar in i nybyggda bostäder har historiskt sett i hög utsträckning varit personer som redan bor i Göteborg. Mot bakgrund av detta kan det antas att det kommer att ske stora omflyttningar inom staden de närmsta åren.

Ekonomi

Tillväxten i världsekonomin tappar fart och frågan framåt blir hur regeringar och riksbanker agerar för att motverka en alltför snabb avmattning i ekonomin. Några osäkerhetsfaktorer som påverkat världsekonomin under de senaste åren, kan möjligen komma att lösas, exempel på sådana är handelskonflikter mellan USA och Kina samt Storbritanniens utträde ur EU. Swedbank konstaterar i sin senaste konjunkturrapport att ”i det nya politiska klimatet är det dessutom mindre troligt att vi får se en bra hantering av klimatrelaterade risker, som till exempel ökad förekomst av extremväder”. Detta till trots bedöms, i nämnda konjunkturrapport, BNP i världsekonomin för 2018 hamna i nivå med föregående år, strax under fyra procent. För de kommande åren bedöms 3,5 procent. Europaområdet bedöms hamna kring strax över en procent de kommande åren.

Sverige har haft ett antal år med stark tillväxt och fallande arbetslöshet men nu förväntas en inbromsning i ekonomin. Detta är flertalet konjunkturbedömare överens om. I Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) ekonomirapport i december 2018 står det ”att den svenska konjunkturen nu har passerat toppen framstår som ett faktum”. Vidare bedömer SKL att ökningen av skatteunderlaget de kommande åren hamnar strax under tre procent vilket är cirka en procentenhet lägre än det tioåriga genomsnittet. Kommunsektorn kan således räkna med svagare tillväxt framöver och att det blir allt svårare att finansiera det kommunala uppdraget. Långsiktigt har sektorn också stora utmaningar med att klara finansiering och kompetensförsörjning utifrån den demografiska utvecklingen.

Arbetsmarknad

Arbetsförmedlingen skrev i sin arbetsmarknadsprognos för 2018–2020 att den svenska arbetsmarknaden utvecklas mycket starkt. De anger 111 000 nya jobb till 2020. Jobbtillväxten antas dock ske i långsammare takt under 2019 och 2020 än de närmast föregående åren. Tillväxten sker i samtliga län och sysselsättningsgraden förväntas öka till höga 79,5 procent.

Sysselsättningsgraden stiger bland både inrikes och utrikes födda. Åtta av tio nya jobb väntas gå till utrikes födda, där huvuddelen av den lediga arbetskraften finns. För att landets arbetsgivare ska kunna fortsätta att växa är det viktigt att ta tillvara kompetensen hos alla.

Det är dock fortfarande många arbetssökande som har svårt att få fäste på arbetsmarknaden. Det gäller särskilt personer med kort utbildning. För att inte fler ska bli långtidsarbetslösa, och för att arbetsgivare ska få tag i den arbetskraft som efterfrågas, behövs fortsatt fokus på utbildningssystemen.

Västra Götaland har haft tio år av jobbtillväxt. Höstens prognosundersökning från Arbetsförmedlingen visar att arbetsgivarna i länet är fortsatt positiva när det gäller efterfrågan och att de har fortsatt stora anställningsplaner. Enligt prognosen ökar antalet sysselsatta i länet med 26 000 under prognosperioden 2018–2019.

Bristen på arbetskraft med rätt kompetenser fortsätter att hämma sysselsättningstillväxten. Det som ändå gjort det möjligt med en stark jobbtillväxt de senaste åren är tillskottet av utrikes födda. Under 2017 gick sju av tio arbetstillfällen som skapats till utrikes födda, vilket är en utveckling som bedöms fortsätta.

Arbetslösheten förväntas fortsätta att minska i länet och uppgå till 5,9 procent 2019, vilket då blir första gången sedan 2008 som arbetslösheten understiger 6,0 procent. Arbetslösheten minskar för inrikes födda män och kvinnor samt för utrikes födda män under 2019. Samtidigt bedöms antalet inskrivna arbetslösa utrikes födda kvinnor att fortsätta öka. Det är också fortsatt svårt för dem som saknar en gymnasieutbildning att komma in på arbetsmarknaden, eftersom de flesta arbetsgivare efterfrågar minst en gymnasieutbildning vid rekrytering.

Miljö – varm sommar

Året som gick bjöd på mycket annorlunda väder. Snömängderna slog på vissa platser rekord, vintern varade länge och sommaren kom med full kraft redan i maj. I mitten av augusti hade 85 kommuner utfärdat bevattningsförbud och över 100 andra uppmanade sina invånare att använda dricksvattnet med försiktighet. I regionen hade en del kommuner historiskt låga nivåer i sina magasin och andra, däribland Göteborg, hade tillräckligt med vatten men ett distributionssystem som hade svårt att leverera i takt med den höga efterfrågan. Under hösten gjorde låga vattennivåer i Väner och Rådasjösystemet att saltvattenkilen trängde hela vägen upp till råvattenintaget.

Under sommarens torra rasade flera kraftiga skogsbränder. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap uppmanade till grillförbud i hela Sverige, inklusive i egna trädgårdar, vilket var en historisk åtgärd. I Västra Götaland utfärdade länsstyrelsen totalt eldningsförbud 25 juli till 14 augusti. Torkan slog hårt mot det svenska jordbruket och effekten syns till exempel genom halverade skördar med höga livsmedelspriser som följd.

I oktober publicerade IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) sin specialrapport om konsekvenserna av 1,5 graders uppvärmning. Forskarna konstaterar att världen nu har nått 1 grad uppvärmning och att 1,5 grader beräknas nås mellan 2030 och 2050. Den visar att det är en markant skillnad i vilka risker som uppstår vid 1,5 respektive 2 grader. De utgörs av generellt ökade risker av extrema väderhändelser som drabbar 100-tals miljoner fler människor men även risk för att irreversibla tröskeffekter inträffar. Skillnaden mellan 1,5 och 2 grader är till exempel att korallreven förväntas dö ut helt. Fortfarande ligger nationernas åtaganden på en nivå som innebär 3 graders höjning. År 2018 var det varmaste året någonsin för havstemperatur och slog föregående års rekord.

I november lyckades EU enas om ett ramverk för hur Parisavtalet ska genomföras och de röstade igenom en av de mest betydelsefulla lagarna på klimatområdet. Under hösten färdigställde miljö- och klimatområdet rapporten Fossilfritt Göteborg – Vad krävs? Den redovisar vad 1,5-gradersmålet innebär på lokal nivå och hur staden kan bidra globalt. Göteborgs Stad har under de senaste åren också arbetat fram ett tematiskt tillägg, till översiktsplanen, för översvämningsrisker och förslag till beslut kommer under 2019.

Digitalisering

Digitalisering är en av vår tids viktigaste samhällsförändrande krafter och rätt använt kommer den att bidra till att förbättra service och tjänster, nå ökad effektivitet och möta den personella utmaningen. Digitaliseringen kommer att innebära nya beteenden, färdigheter och kunskaper samtidigt som annan kunskap blir föråldrad. Det kan ske genom att tryckt information blir digital, men handlar också om att automatisera olika processer, nyttja robotteknik eller artificiell intelligens för att ersätta vissa arbetsmoment. Automatisering innebär oftast att arbetsuppgifterna utförs på nya sätt då digital teknik medger nya typer av lösningar.

Potentialen på kort sikt är, enligt ett flertal olika rapporter, störst inom områden som administration, ekonomi, service, transport och teknik. På sikt beräknas potentialen för automatisering, att nyttja robotteknik och artificiell intelligens att öka även inom områden där kognitiva och icke förutsägbara arbetsuppgifter hanteras, till exempel för yrken inom vård, skola och omsorg.

Att framgångsrikt arbeta med digitalisering är en möjlighet och utmaning som kräver tydlighet i mål och styrning för att få ett reellt genomslag. Det ställer krav på kompetenshöjande och motiverande insatser på alla nivåer i en organisation.

Kommunfullmäktiges mål och uppdrag

Göteborgs Stads mål i budget 2018

- ☐ Göteborg ska vara en jämlik stad
- ☐ De mänskliga rättigheterna ska genomsyra alla stadens verksamheter
- ☐ Den strukturella könsdiskrimineringen ska upphöra
- ☐ Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka
- ☐ Idrotts- och föreningslivet ska nå fler målgrupper
- ☐ Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras
- ☐ Individ- och familjeomsorgen ska skapa mer jämlika livschanser för stadens invånare
- ☐ Alla elever ska oavsett bakgrund nå målen inom skolan, och kunna utvecklas till sin fulla potential
- ☐ Äldres livsvillkor ska förbättras
- ☐ Göteborg ska minska sin miljö- och klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp
- ☐ Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre
- ☐ Det hållbara resandet ska öka
- ☐ Sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka
- ☐ Göteborg ska vara en hållbar innovationsstad med ökande jobbtillväxt
- ☐ Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka
- ☐ Tillgängligheten till kultur ska öka
- ☐ Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra
- ☐ Göteborg ska öka andelen hållbara upphandlingar

Agenda 2030 globala mål

Ingen fattigdom

Ingen hunger

Hälsa och välbefinnande

God utbildning för alla

Jämställdhet

Rent vatten och sanitet

Hållbar energi för alla

Anständiga arbetsvillkor
och ekonomisk tillväxt

Hållbar industri, innovationer
och infrastruktur

Minskad ojämlikhet

Hållbara städer och samhällen

Hållbar konsumtion
och produktion

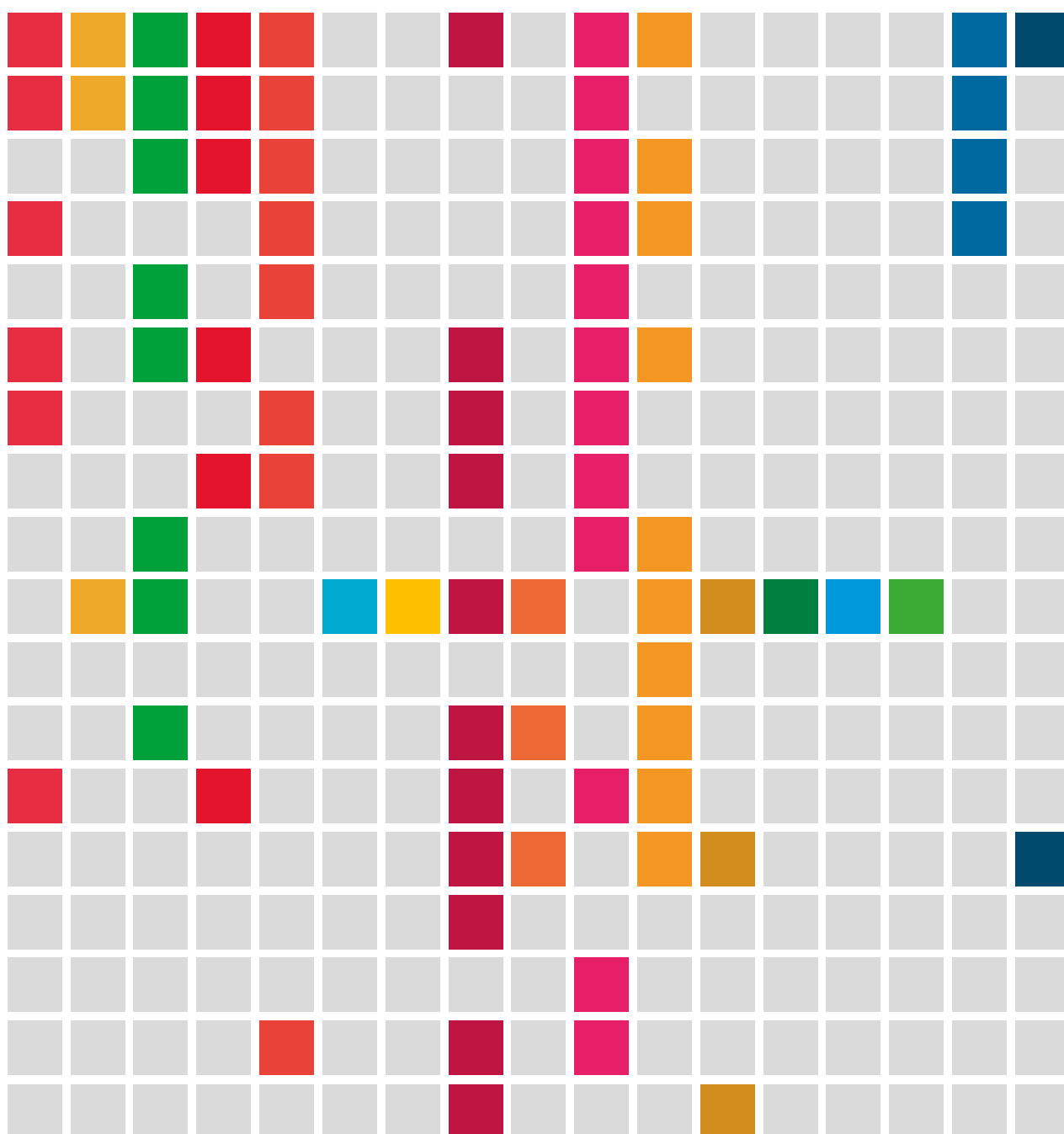
Bekämpa klimatförändringen

Hav och marina resurser

Ekosystem och biologisk
mångfald

Fredliga och inkluderande
samhällen

Genomförande och
globalt partnerskap

Agenda 2030 mål kopplat till kommunfullmäktiges mål

År 2015 antog FN:s generalförsamling resolutionen Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling. Målet är att till år 2030 genomföra en samhällsförändring som leder till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling som skyddar planeten, utrotar fattigdom och genererar en god välfärd för alla människor. Agendan består av 17 globala mål för hållbar utveckling uppdelade i 169 delmål. En princip som betonas är att målen är integrerade och odelbara, att inget mål kan uppnås på bekostnad av ett annat och att framgång krävs inom alla områden för att det övergripande målet ska kunna uppnås.

Göteborgs Stads budget har de senaste femton åren fokuserat på hållbarhet i alla tre hållbarhetsdimensionerna. Systematisk uppföljning av tillståndet i miljön har skett sedan den första miljöpolicyn antogs på 1990-talet och i det idag gällande miljöprogrammet. År 2007 gav kommunstyrelsen uppdraget S2020, ett uppdrag att ge sociala frågor samma betydelse i kommunal planering som ekonomiska och ekologiska frågor. Arbetet för en mer jämlik stad (Jämlikt Göteborg) är kanske det tydligaste exemplet på helhetssynen som präglar Agenda 2030. Det är ett tvärsektorielt arbete där man försöker se att vinster kan hämtas hem på andra ställen än där insatserna görs.

Under 2018 genomfördes en kartläggning av hur Göteborgs Stads budgetmål och kommunövergripande dokument relaterar till de globala hållbarhetsmålen. Där konstaterades att staden i huvudsak har styrning inom de delmål som bedömts vara relevanta utifrån ett kommunalt perspektiv och att det inte fanns några iögonfallande vita fläckar. Budgetmålen var väl kopplade till de globala målen. Alla mål i budgeten hade koppling till något av agendans sjutton mål, och alla mål i agendan hade koppling till minst ett budgetmål. Göteborgs Stad har också program och planer som berör de allra flesta områden som tas upp i de relevanta delmålen. Det konstaterades också att Göteborg liksom Sverige globalt sett ligger mycket bra till i förhållande till agendans målsättningar och att staden på en mängd olika sätt påverkar utvecklingen inom de relevanta delmålen, oftast inom ramen för grunduppdragen.

Sammanfattande uppföljning av kommunfullmäktiges mål

Kommunfullmäktiges budgetmål för Göteborgs Stad är i flertalet fall långsiktiga och kan endast nås i ett tidsperspektiv på mer än ett år. Under mandatperioden 2015–2018 har inriktningen därför varit att under år ett och två följa upp hur nämnder och bolagsstyrelser tagit sig an målen. Det tredje året av mandatperioden gjordes en fördjupad uppföljning av vilket resultat nämnders och bolagsstyrelserns arbete med målen har gett. Under 2018 har denna uppföljning uppdaterats med en ny bedömning.

På stadennivå har bedömningen av måluppfyllelsen ändrats för två av målen jämfört med 2017. För målet att "Göteborgarnas möjlighet till delaktighet och inflytande ska öka" är bedömningen nu att måluppfyllelsen är god mot bedömningen 2017 om viss måluppfyllelse. För målet att "Den strukturella könsdiskrimineringen ska upphöra" är bedömningen att måluppfyllelsen är svårbedömd. Orsaken till det är att underlag från nämnder och styrelser saknas för att kunna göra någon bedömning av resultaten. För övriga mål är bedömningen att en viss måluppfyllelse har nåtts för femton av kommunfullmäktiges budgetmål. För målet att "Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre" är bedömningen att trots stora insatser har utvecklingen inte gått åt rätt håll.

För varje mål följer nedan en redogörelse, dels för nämnders och styrelserns bedömning av måluppfyllelsen, dels för en övergripande bedömning på hela staden-nivån.

Kommunfullmäktiges mål och uppdrag

I de fall nämnd eller bolagsstyrelse inte har rapporterat om målet, eller har angett att målet inte har prioriterats, har det i sammanställningen angetts som svårbedömt.

Bedömningarna har för varje mål även kompletterats med en kort beskrivande text.

Göteborgs Stad bedöms uppnå god ekonomisk hushållning utifrån att kommunfullmäktiges långsiktiga mål visar på viss måluppfyllelse över lag, samtidigt som inriktningar avseende det finansiella perspektivet uppnås.

Göteborg ska vara en jämlik stad

Nämndernas rapportering

Stadsledningskontorets bedömning

Måluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svårbedömd/ ej rapporterat	
Stadsdelsnämnder	0	8	0	2	Viss
Facknämnder	6	11	0	4	
Bolagsstyrelser	8	7	0	1	

Det pågår ett brett och aktivt arbete i hela Göteborgs Stad för att förverkliga målet. Trots det går det ännu inte att utläsa några reella resultat i form av minskade skillnader i livsvillkor. Arbetet med jämlikhet är långsiktigt och kräver kontinuitet och uthållighet. Framtagna strategier och planer är viktiga för det fortsatta arbetet.

De mänskliga rättigheterna ska genomsyra alla Göteborgs Stads verksamheter

Nämndernas rapportering

Stadsledningskontorets bedömning

Måluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svårbedömd/ ej rapporterat	
Stadsdelsnämnder	1	9	0	0	Viss
Facknämnder	7	11	0	3	
Bolagsstyrelser	12	2	0	2	

Mycket av årets arbete som gjorts inom området fokuserar på kompetenshöjande insatser, planer som tagits fram och metoder att arbeta utifrån. Detta är viktiga insatser för att höja kunskaperna och organisera sitt arbete. Det systematiska arbetet behöver dock vidareutvecklas för att bättre fånga de effekter som olika insatser bidrar till och för att bedöma måluppfyllelsen.

Den strukturella könsdiskrimineringen ska upphöra

Nämndernas rapportering

Stadsledningskontorets bedömning

Måluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svårbedömd/ ej rapporterat	
Stadsdelsnämnder	0	8	0	2	Svårbedömd
Facknämnder	9	8	0	4	
Bolagsstyrelser	12	2	0	2	

De könsuppdelade indikatorerna, kopplade till flera av kommunfullmäktiges mål, visar generellt inga större förändringar vad gäller den strukturella könsdiskrimineringen sett ur ett invånarperspektiv. Antalet rapporter om stadens jämställdhetsarbete har minskat till en nivå som gör det svårt att göra en adekvat bedömning av på vilket sätt stadens verksamheter bidrar till att minska den strukturella könsdiskrimineringen.

Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka

Nämndernas rapportering

Stadsledningskontorets bedömning

Måluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svårbedömd/ ej rapporterat	
Stadsdelsnämnder	6	4	0	0	God
Facknämnder	10	5	0	6	
Bolagsstyrelser	6	3	0	7	

Det har under mandatperioden skapats fler faktiska forum för delaktighet och inflytande, genom ett ökat fokus på medborgardialoger och nya kanaler, såsom stadsutvecklingswebb och Göteborgsförslag. Valdeltagandet har ökat i staden. Det är dock för tidigt att utläsa om dessa strategier gett resultat i form av ökad känsla av delaktighet bland invånarna. Uppföljningar visar att Göteborg fortfarande har svårigheter att skapa tillit till de demokratiska processerna i staden.

Idrotts- och föreningslivet ska nå fler målgrupper

Nämndernas rapportering

Stadsledningskontorets bedömning

Måluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svårbedömd/ ej rapporterat	
Stadsdelsnämnder	5	3	0	2	Viss
Facknämnder	0	2	1	18	
Bolagsstyrelser	4	1	0	11	

Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka

Nämndernas rapportering

Stadsledningskontorets bedömning

Måluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svårbedömd/ ej rapporterat	
Stadsdelsnämnder	3	2	0	5	Viss
Facknämnder	4	3	0	14	
Bolagsstyrelser	6	4	0	6	

Tillgängligheten till kultur ska öka

Nämndernas rapportering

Stadsledningskontorets bedömning

Måluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svårbedömd/ ej rapporterat	
Stadsdelsnämnder	7	2	0	1	Viss
Facknämnder	2	5	2	12	
Bolagsstyrelser	6	2	0	8	

Dessa tre mål har liknande innehåll, gemensamma strategier och närliggande slutsatser, därför rapporteras dessa tillsammans.

Målen syftar till att ge fler barn, unga och vuxna en meningsfull fritid och bidra till att uppnå ett jämlikt Göteborg. De strategier som nämnder och bolag redovisar när de beskriver hur de tagit sig an målen passar i flera fall in under alla tre målen och de resultat som redovisas passar lika bra in under något av de andra målen.

Staden har ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter som nämnder, styrelser och föreningar bidrar till. Hur göteborgarna tar del av detta utbud skiljer i stadens olika delar vilket redovisats i flera rapporter. Nämnder och styrelser har prövat flera strategier som haft effekt på kort eller lång sikt. Viss måluppfyllelse har uppnåtts men det skiljer sig stort i olika områden och förutsättningar för långsiktiga resultat saknas delvis.

Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras

Nämndernas rapportering

Stadsledningskontorets bedömning

Måluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svårbedömd/ ej rapporterat	
Stadsdelsnämnder	5	5	0	0	Viss
Facknämnder	5	9	1	6	
Bolagsstyrelser	5	5	0	6	

Målet syftar till att förbättra livsvillkoren för personer med funktionsnedsättning utöver de krav som ställs på god kvalitet i lagstiftningen. Ett normkritiskt förhållningssätt och hög grad av medvetenhet om de mänskliga rättigheterna har bedömts vara grundläggande förutsättningar för att nå målet. Det pågår kompetenshöjande arbeten i flertalet av stadens nämnder och bolag.

Individ- och familjeomsorgen ska skapa mer jämlika livschanser för Göteborgs invånare

Nämndernas rapportering					Stadsledningskontorets bedömning
Målluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svärbedömd/ej rapporterat	Viss
Stadsdelsnämnder	4	5	0	1	
Facknämnder	0	3	1	17	
Bolagsstyrelser	0	2	1	13	

Processägarna har utgått från socialtjänstprocessen och riktat arbetet mot att öka det evidensbaserade arbetet, kvalitet och klients delaktighet i sitt förändringsarbete. Spridning av resultat ska ske efter uppföljning. Arbetet har kommunicerats fortlöpande både till strategiskt och operativt ansvariga i stadsdelarna. Nämnderna beskriver flertalet strategier men resultaten är delvis svåra att utläsa. Effekterna kommer att visa sig först över tid.

Alla elever ska oavsett bakgrund nå målen inom skolan och kunna utvecklas till sin fulla potential

Nämndernas rapportering					Stadsledningskontorets bedömning
Målluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svärbedömd/ej rapporterat	Viss
Stadsdelsnämnder	1	8	1	0	
Facknämnder	1	1	2	17	
Bolagsstyrelser	1	0	1	14	

Målet innebär att alla elever ska ges förutsättningar att nå bättre kunskapsresultat, att de skolor som har lägst kunskapsresultat ska öka mest. Dessutom ska alla elever ges möjlighet att finna och utveckla sin egenart. En samlad bedömning är att nämnderna till viss del klarat uppdraget att kompensera för elevernas olika behov och att valda strategier varit framgångsrika.

Äldres livsvillkor ska förbättras

Nämndernas rapportering					Stadsledningskontorets bedömning
Målluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svärbedömd/ej rapporterat	Viss
Stadsdelsnämnder	7	3	0	0	
Facknämnder	4	5	1	11	
Bolagsstyrelser	2	2	0	12	

En samlad bedömning är att viss målluppfyllelse uppnåtts med motivering att det pågår ett antal aktiviteter som syftar till att äldres livsvillkor ska förbättras. Samtidigt kan det konstateras att det hittills är svårt att finna en koppling mellan aktiviteter och önskvärt resultat. För att uppnå målet krävs långsiktighet och uthållighet.

Göteborg ska minska sin miljö- och klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp

Nämndernas rapportering					Stadsledningskontorets bedömning
Målluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svärbedömd/ej rapporterat	Viss
Stadsdelsnämnder	3	4	0	3	
Facknämnder	6	8	0	7	
Bolagsstyrelser	8	7	1	0	

Bedömningen av den samlade målluppfyllelsen är komplex då huvudmålet omfattar 12 lokala mål. 6 av 36 delmål bedöms kunna nås men inget av de tolv målen. De fem mål som är svårast att nå är Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö, Hav i balans och God bebyggd miljö. En stor anledning är att målluppfyllelsen är beroende av nationellt eller internationellt agerande.

Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre

Nämndernas rapportering					Stadsledningskontorets bedömning
Målluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svärbedömd/ej rapporterat	Ingen
Stadsdelsnämnder	0	3	2	5	
Facknämnder	3	4	1	13	
Bolagsstyrelser	3	4	1	8	

Många göteborgare har fått sina bostadsbehov tillgodosedda i det växande bostadsbeståndet eller genom stadens omfattande bostadssociala arbete. Trots det har bostadsbristen inte minskat och göteborgarnas bostadsbehov som helhet tillgodoses inte bättre idag än vid föregående bedömning. Orsaken är att bostadsbyggandet inte håller jämna steg med det ökande behovet.

Det hållbara resandet ska öka

Nämndernas rapportering					Stadsledningskontorets bedömning
Målluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svärbedömd/ej rapporterat	Viss
Stadsdelsnämnder	3	2	0	5	
Facknämnder	9	5	0	7	
Bolagsstyrelser	7	8	0	1	

Sedan 2011 ser vi en viss förändring i resandet mot det mer hållbara, men förändringarna räcker inte för att vi ska nå målen i trafikstrategin. Kollektivtrafiken är det trafikslag som utvecklas i linje med trafikstrategin. Cyklandet behöver däremot öka betydligt medan biltrafiken, som minskat något, behöver minska i snabbare takt.

Sysselsättningen för grupper långt från arbetsmarknaden ska öka

Nämndernas rapportering					Stadsledningskontorets bedömning
Målluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svärbedömd/ej rapporterat	Viss
Stadsdelsnämnder	3	4	1	2	
Facknämnder	1	10	1	9	
Bolagsstyrelser	8	7	0	1	

Målet i kommunfullmäktiges budget omfattar unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning. Arbetslösheten i gruppen unga 18-24 år har minskat för målperioden. Unga vuxna med en gymnasieexamen har idag ett arbete. Rekryteringsbehovet i Göteborg har främst tilldosetts genom att gruppen utrikes födda ökat sin förvärvsfrekvens. För kvinnor med utrikes bakgrund samt funktionshinder finns ett behov av utvecklingsarbete.

Göteborg ska vara en hållbar innovationsstad med ökad jobbtillväxt

Nämndernas rapportering					Stadsledningskontorets bedömning
Målluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svärbedömd/ej rapporterat	Viss
Stadsdelsnämnder	2	3	0	5	
Facknämnder	3	5	0	13	
Bolagsstyrelser	9	3	0	4	

Jämfört med föregående år är det i stort sett en oförändrad bild som redovisas. Det har dock skett en del under året, en process för hur innovationer kan testas i staden är framtagna och genom etableringen av Testbädd Göteborg har samverkansformerna för det fortsatta arbetet etablerats. Ett pilotprojekt för att utveckla indikatorer för att mäta innovation i offentlig sektor pågår. Arbetsmarknaden i regionen utvecklas starkt och har haft en obruten tillväxt i nio år.

"Det är lätt att se att arbetet är meningsfullt – om inte vi fanns skulle många människor vara betydligt otröggare." Daniel Falkemo, enhetschef trygghetsjouren Majorna-Linné. Foto: Lo Birgersson.

Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra

Nämndernas rapportering	Stadsledningskontorets bedömning			
Måluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svårbedömd/ ej rapporterat
Stadsdelsnämnder	6	2	0	2
Facknämnder	17	3	0	1
Bolagsstyrelser	15	0	0	1

Viss

Löneöversyn 2018 är ännu inte klar. Hittills genomförda satsningar har lett till en viss måluppfyllelse. Under åren 2015–2017 har kvinnors medellön ökat med 2,6 procentenheter i förhållande till mäns medellön i staden. Stadsledningskontoret konstaterar att måluppfyllelsen att de oönskade löneskillnaderna ska minska mellan yrkesgrupper i förhållande till andra sektorer på arbetsmarknaden utvecklas långsamt.

Göteborgs Stad ska öka andelen hållbara upphandlingar

Nämndernas rapportering	Stadsledningskontorets bedömning			
Måluppfyllelse	God	Viss	Ingen	Svårbedömd/ ej rapporterat
Stadsdelsnämnder	0	2	0	8
Facknämnder	7	4	2	8
Bolagsstyrelser	7	6	0	3

Viss

I det som rapporterats framkommer att stadens upphandlande enheter arbetar med kravställande utifrån de hållbarhetskriterier som möjliggörs i lagstiftning. Rapporteringen visar att tyngden ännu ligger på miljömässigt och etiskt kravställande. Det finns även exempel på krav rörande sociala hänsyn och arbetsrättsliga villkor med i rapporteringen, men ännu i mindre omfattning.

Sammanfattning budgetuppdrag

Inför 2018 fördelade kommunfullmäktige 99 uppdrag till nämnder och styrelser. Av dessa var 82 helt nya och hade inte funnits med tidigare i Göteborgs Stads budget, 17 uppdrag var likalydande eller med liknande formulering. För 5 av uppdragen låg ansvaret på samtliga nämnder och styrelser och för ytterligare 21 av uppdragen låg ansvaret på fler än en nämnd eller styrelse. Särskilt för de sistnämnda krävdes samverkan. Övriga uppdrag hade en nämnd eller styrelse som ansvarig.

Av de 99 uppdragen rapporterades 70 som genomförda och 29 som inte genomförda. Majoriteten, 26 stycken, av de som rapporteras som ej genomförda är påbörjade eller delvis genomförda. Många av uppdragen är av den art att det inte varit tillräckligt med ett år för genomförande. Vid bedömningen av genomförande av uppdrag har ett unisont ja krävts för att de uppdrag som fördelats på fler än en nämnd eller styrelse för att dessa ska anses som helt genomförda.

Uppdrag	Har uppdraget utförts? Ja/Nej	Om uppdraget inte har utförts; kort kommentar om orsaken till det och ev till vilken del uppdraget har genomförts
En plan för Jämlikt Göteborg ska tas fram. (Social resursnämnd)	Nej	Förslag till plan är framtagen och är remitterade till nämnder och styrelser. Slutförslag till kommunstyrelse och kommunfullmäktige under våren.
Ett förslag till samhällsvetenskapligt forsknings- och innovationscenter för utveckling av välfärden ska tas fram. (Social resursnämnd)	Ja	
Jämlikt Göteborg ska integreras i arbetet med introduktionsprogram med ledarskapsutveckling. (Kommunstyrelsen)	Nej	Pågår, beräknad redovisning kvartal 1 2019 (diarienummer 0359/18).
Alla nämnder och styrelser ska utveckla ett samarbete med civilsamhället enligt modellen från Västra Göteborg. En ansvarig ska utses för samarbetet. (SDN Västra Göteborg i samverkan med kommunstyrelsen)	Nej	En tydlig majoritet av nämnder och styrelser har rapporterat på uppdraget. Alla har inte samverkan enligt modellen, och inte heller utsedd kontaktperson.
Jämlikhetsinsatserna i de socioekonomiskt mest utsatta områdena ska stärkas genom lokala initiativ och samverkan. (Social resursnämnd)	Ja	
Likabehandlingsplaner ska tas fram utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Arbetet ska gälla ur både invånar- och medarbetarperspektiv. (Alla nämnder och styrelser)	Ja	
Utbildningsinsatser ska genomföras för att höja den normkritiska kompetensen i Göteborgs Stads verksamheter. (Kommunstyrelsen)	Nej	Pågår, beräknad redovisning kvartal 1 (diarienummer 1441/16).
Göteborgs Stads handlingsplan för nationella minoriteter ska utvärderas. (Kommunstyrelsen)	Ja	
En plan ska tas fram för att ytterligare stärka insatserna mot rasism inom mänskliga rättigheter-arbetet. (Kommunstyrelsen)	Nej	Arbetet pågår även 2019.
Göteborgs Stad ska skapa ett familjecenter genom idéburet offentligt partnerskap för utsatta EU-medborgare och papperslösa personer med särskilt fokus på barn, unga och familjer. (Social resursnämnd)	Ja	
Talarstatistiken som fördes under 2017 ska analyseras och vid behov ska förslag på åtgärder för att få en jämn fördelning av talartid tas fram. (Kommunstyrelsen)	Ja	
Kompetensen och kvaliteten i stadsdelarnas arbete med medborgardialoger ska utvecklas. (Social resursnämnd)	Ja	
En utredning ska göras över hur Göteborgs Stads handlingar och beslut kan bli mer sökbara och enklare att följa. (Nämnden för konsument och medborgarservice)	Ja	
Uppsökande aktiviteter för ökat valdeltagande ska genomföras. (Nämnden för konsument och medborgarservice)	Ja	
Ungas organisering ska stärkas för de som vanligtvis inte deltar i förenings- eller fritidsaktiviteter, med inriktning på att öka kunskapen kring demokrati, mänskliga rättigheter, antirasism och feminism. (Alla stadsdelsnämnder i samverkan med social resursnämnd)	Ja	

Driften för badet i Frölunda kulturhus ska övergå till Idrotts- och föreningsnämnden. (Idrotts- och föreningsnämnden i samverkan med SDN Askim-Frölunda-Högsbo)	Ja	
Ett samarbete med Skolidrottsförbundet ska inledas för att stärka skolidrotten. (Idrotts- och föreningsnämnden)	Ja	
Ett nytt system för lokalhantering ska utredas där föreningslivet på kvällstid ges större tillgång till lokaler inom förskolan, skolan och andra kommunala verksamheter. (Idrotts- och föreningsnämnden)	Ja	
Alla enkelt avhjälpna hinder ska vara undanröjda i Göteborgs Stads publika lokaler och på allmän platsmark. (Fastighetsnämnden)	Nej	Uppdraget har genomförts till del och åtgärder pågår i ansvariga nämnder.
Målet att bygga ikapp behovet av boenden med särskilt stöd ska säkerställas. (Fastighetsnämnden)	Nej	Uppdraget har genomförts men målet har inte nåtts. Berörda parter behöver fortsätta att identifiera åtgärder för att säkerställa målet.
En utredning ska genomföras av hur unga med funktionsnedsättning i större utsträckning ska kunna delta i Göteborgs Stads ordinarie fritidsverksamhet. (Kommunstyrelsen)	Ja	
Initiativ från medarbetare att starta intraprenad inom funktionshinderområdet ska aktivt understödjas. Insatser och resultat ska redovisas. (SDN Norra Hisingen)	Ja	
Brukarrevisioner ska användas systematiskt. (Alla stadsdelsnämnder)	Ja	
Arbetsätt ska tas fram för att säkra praktikplatser för gymnasiesärskoleelever. (Utbildningsnämnden)	Ja	
En inventering ska göras av samtliga nämnder och styrelser avseende arbetsuppgifter och anställningsmöjligheter som kan erbjudas personer med funktionsnedsättning. (Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning)	Ja	
En utredning ska genomföras om hur människor med funktionsnedsättning och/eller deras vårdnadshavare ska kunna få kontaktpersoner som samordnar de kommunala insatserna och bistår i kontakten med andra myndigheter. (Social resursnämnd)	Nej	Koordinatorer i Askim-Frölunda-Högsbo, delta i det tvååriga socialstyrelseprojektet Koordinatorer till föräldrar som har barn med funktionsnedsättning.
Alla förvaltningar och bolag ska kompetensutvecklas avseende tillgänglighetsarbete och enkelt avhjälpna hinder. (Fastighetsnämnden)	Ja	
En rapport ska tas fram om livsvillkoren för personer med funktionsnedsättning. Rapporten ska kopplas till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning och annat pågående arbete på området. (Kommunstyrelsen)	Nej	Arbetet är inlett och slutrapporteras under kvartal 4 år 2019.
Det familjecentrerade arbetssättet ska utvecklas och implementeras bland annat genom att familjecentraler inrättas i alla stadsdelar samt att de öppna och uppsökande aktiviteterna förstärks. (Alla stadsdelsnämnder)	Ja	
Det utåtriktade trygghetsarbetet ska förstärkas genom fler fältassistenter i socialt arbete, fler trygghetsvandringar och trygghetsskapande närvaro i det offentliga rummet samt ökad samverkan med ideell sektor. (Social resursnämnd)	Ja	
Avhopparverksamheten ska byggas ut och utvecklas så att fler väljer att lämna kriminella gäng och miljöer. (Social resursnämnd)	Ja	
En utvecklingsenhet för socialtjänst och funktionshinderområdet ska inrättas. (Social resursnämnd)	Ja	
Verksamheten med cykelkök ska spridas till flera stadsdelar. (Social resursnämnd)	Ja	
Göteborgs Stad ska aktivt verka för att så många barn som möjligt utnyttjar möjligheten till förskola eller pedagogisk omsorg. (Huvudman för förskolan)	Ja	
En utredning ska genomföras om möjligheten att använda förskolebussar som en del av utvecklingen för en förstärkt förskoleverksamhet, där hänsyn tas till pedagogiska möjligheter, ekonomi och miljöpåverkan. (Kommunstyrelsen)	Ja	
Anpassa verksamheten så att barngruppernas storlek minskar. (Huvudman för förskolan)	Nej	Flertalet nämnder har genomfört uppdraget.
Initiativ från medarbetare att starta intraprenad inom förskola/grundskola ska aktivt understödjas. Insatser och resultat ska redovisas. (SDN Norra Hisingen)	Nej	Uppdraget ej genomfört p g a omorganiseringen av förskolan och grundskolan.

Kommunfullmäktiges mål och uppdrag

En staden-övergripande riktlinje för att främja skolenärvaro ska tas fram. (Kommunstyrelsen)	Ja	Uppdraget överfört till Grundskolenämnden enligt beslut i KF 22 november 2018.
Grundskolans högstudier ska erbjuda verksamhet med metoder som fokuserar på hur sociala normer för maskulinitet kan ifrågasättas och förändras. Verksamheten ska främst riktas till pojkar. (Huvudman för grundskolan)	Nej	Uppdraget har endast genomförts till del.
Generationsmöten mellan unga och äldre ska prövas i alla stadsdelar. (Alla stadsdelsnämnder)	Ja	
En renoveringsplan för Göteborgs Stads äldreboende ska tas fram. (SDN Örgryte-Härlanda)	Ja	
Tvårprofessionella demensteam ska inrättas i alla stadsdelar. De ska särskilt arbeta stödjande mot personer med demenssjukdom och kompetensförstärkande mot omsorgspersonal. (Alla stadsdelsnämnder)	Nej	Ätta av tio stadsdelsnämnder rapporterat att de utfört uppdraget.
Fler trygghets- och gemenskapsboenden ska inrättas. (Förvaltnings AB Framtiden)	Ja	
Ett förslag på tillfälligt äldreboende för full behovstäckning och evakuering ska tas fram. (Kommunstyrelsen)	Ja	
Påbörja hantering, prioritering och genomförande av åtgärder till följd av den fördjupade studien gällande gifthalter i kommunens vattendrag. (Miljö- och klimatinämnden)	Ja	
Utreda hur läkemedelsresters påverkan på naturen kan minska genom avloppsrening vid Ryaverket. (Gryaab)	Ja	
Påbörja hantering, prioritering och fördelning av medel och genomförande av åtgärder enligt utredning om vad som krävs för att Göteborg ska kunna bli fossilfritt inom ramen för 1,5-gradersmålet från FN:s konferens COP21. (Miljö- och klimatinämnden)	Ja	
En förskola ska byggas helt fossilfri som ett pilotprojekt. (Lokalnämnden)	Nej	Uppdraget pågår. Beräknas stå klart våren 2021.
Omställning av Rya Kraftvärmeverk till fossilfritt enligt plan ska påbörjas. (Göteborg Energi)	Nej	Arbete pågår.
Anlägga fler växthus för ökade odlingsmöjligheter i Göteborg enligt plan. (Fastighetsnämnden i samverkan med Lokalnämnden)	Ja	Pågår, beräknad redovisning kvartal 2 2019 (diarienummer 0375/18).
En utredning om att minska användningen av engångsartiklar ska genomföras. (Kretslopp och vattennämnden)	Nej	Utredningen har genomförts huvudsakligen under 2018, men färdigställs och redovisas i början av 2019.
Hållbarhetsbidraget ska delas ut till privatpersoner och föreningar som sökt pengar för miljöarbete. (Fastighetsnämnden)	Ja	Fastighetsnämnden fick i uppdrag att dela ut hållbarhetsbidraget. De i sin tur föreslog i kompletteringsbudget att SDN Angered skulle hantera bidraget. Kommunstyrelsen beslutade att SDN Angered i samverkan med miljö- och klimatinämnden skulle hantera bidraget. Nästan hela beloppet är fördelat.
Fler projekt för nybyggda lägenheter med låg hyra ska initieras. (Fastighetsnämnden)	Ja	
Minst 10 procent av alla markanvisade lägenheter ska anvisas med hyrestak om max 1100 kr per kvadratmeter och år. (Fastighetsnämnden)	Nej	Cirka 60 bostäder, av totalt 3 610, har markanvisats enligt uppdraget. I viss typ av markanvisningar kan krav ställas i senare skede.
Insatser för att rusta upp de lokala torgen ska genomföras. (Göteborgslokaler)	Ja	
Förslag på hur lärdomar från BoStad2021 kan implementeras i ordinarie verksamhet och/eller i nya projekt ska arbetas fram. (Byggnadsnämnden)	Nej	Arbetet påbörjat. En första delrapport med rekommendationer på tänkbare åtgärder kommer att presenteras i början av 2019.
Nya våtmarker ska anläggas i Göteborg. (Park- och naturnämnden i samverkan med berörda nämnder)	Nej	Vissa har utförts i Påvelund och vid Hökälla våtmarkspark. På grund av långa handläggningstider för tillstånd har tidplanen flyttats fram till 2019.
Uthyrning av lokaler ska underlättas för att motverka att Göteborgs Stads lokaler står oanvända. (Higab AB)	Nej	Higab har inte genomfört uppdraget, övriga bolag inom klustret redovisar ingen eller mycket liten vakansgrad.
Vättlefjäll ska utvecklas i syfte att locka fler besökare till området. (Park- och naturnämnden)	Ja	
Göteborgs Stad ska fortsätta verka för utbyggnad av spårväg på Hisingen, utifrån rapporten "Från Backa till Eriksberg - planeringsinriktning för ytterligare spårväg på Hisingen". (Trafiknämnden)	Ja	
Fortsatta utredningar ska initieras för att utveckla stadsbana i enlighet med Målbild Koll2035 - Kollektivtrafikprogram för stomnätet i Göteborg, Mölndal och Partille. (Trafiknämnden)	Ja	

Trafiksituationen vid skolorna ska inventeras, i syfte att skapa bilfria miljöer kring entréerna. Nya skol- och förskolebyggnader ska planeras med bilfria entréer. (Byggnadsnämnden)	Ja	
Stadens aktörer ska inom Godsnätverket verka för att utveckla system för att minska lokal miljöpåverkan från den tunga trafiken till och från hamnen. (Göteborgs Hamn i samverkan med Trafiknämnden)	Ja	
En gång- och cykelbro ska förberedas i samband med Älvstadsarbetet. (Trafiknämnden)	Ja	
Inom ramen för fokusområde tre "Skapa förutsättningar för arbete" i Jämlikt Göteborg ska alla nämnder och styrelser ta fram och genomföra en plan i samverkan med Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. (Alla nämnder och styrelser)	Ja	
Nämnder ska kunna ges stöd vid potten med särskilda stimulansmedel i implementeringen av modellen för "De stegvisa jobb- och kunskapslyftet" för snabbare inträde och kompetensutveckling på arbetsmarknaden. (Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning)	Ja	
Insatserna kopplade till kompetensförsörjningsstrategin ska genomföras (Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning i samverkan med Business Region Göteborg)	Ja	
Assisterande tjänster ska erbjudas i förvaltningar och bolag utifrån stegvisa jobb och kunskapslyftet samt en genomförd inventering i samverkan med fackliga organisationer. (Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning i samverkan med samtliga nämnder och bolag)	Nej	Uppdraget har endast genomförts till del. Arbetet har främst bedrivits inom stadsdelsnämnderna och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildningen.
En särskild satsning på specialutformade insatser för att stärka etablering på arbetsmarknaden ska genomföras. (Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning)	Ja	
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ska i samverkan med stadsdelsnämnderna och samordningsförbunden i Göteborg och andra berörda parter genomföra modellen Kompletterande arbetsmarknad, med särskilt fokus på arbetslösa som har en nivå av arbetsförmåga som inte bedöms vara föremål för Kompetenscenters verksamhet. (Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning)	Nej	Samarbetsmöten har skett och en inventering genomförts. Övertag av verksamhet från DELTA har inte skett och spridning i staden har inte heller skett. Facknämnder och bolag har ett större arbete kvar för att fullfölja uppdraget.
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, i samverkan med stadsdelsnämnderna och samordningsförbunden i Göteborg, får i uppdrag att utveckla och förtydliga samarbetet mellan kompetenscenter, samordningsförbund och stadsdelsnämnderna. (Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning)	Ja	
Det ska byggas upp en tydlig, enhetlig och transparent struktur för hur Göteborg ska fungera som en testarena för nya innovationer (Business Region Göteborg)	Ja	
Det ska utredas hur Göteborg, på områden som exempelvis infrastruktur och stadsutveckling, bör följa och särskilt i ett hållbarhetsperspektiv dra nytta av den snabba utveckling inom automatisering, elektrifiering och digitalisering som äger rum i transportsektorn. (Business Region Göteborg)	Ja	
Den företagslotsfunktion som nu finns på Business Region Göteborg ska utökas i syfte att ge support i samband med de stora byggnationer som under några år kommer att präglade delar av Göteborg. (Business Region Göteborg i samverkan med Göteborg & Co)	Ja	
Möjligheterna för Göteborg Stad att ge ut sociala obligationer, för investeringar inom ramen för fokusområdet "skapa hälsofrämjande och hållbara livsmiljöer" inom Jämlikt Göteborg, ska utredas. (Kommunstyrelsen)	Ja	
Det ska utredas hur arbetet med att förbättra Göteborgs Stads service till företag har utvecklats så långt och vad som behöver göras för att åstadkomma ytterligare förbättringar. (Business Region Göteborg)	Ja	
Möjligheten och konsekvenserna av att avsätta mark och tak för att bygga solparker, där mindre aktörer kan gå in i delägarskap ska utredas. Skulle resultatet vara positivt kan ett sådant arbete inledas. (Fastighetsnämnden i samverkan med Göteborg Energi och Förvaltnings AB Framtiden)	Ja	

Kommunfullmäktiges mål och uppdrag

Inom ramen för Mötesstaden ska en strategisk plan tas fram för att i bred samverkan stärka det systematiska arbetet med vetenskapliga kongresser. (Göteborg & Co)	Ja	
Besökarens val av hållbara transportalternativ till Göteborg ska främjas genom bland annat information och vägledning. (Göteborg & Co)	Ja	
Alla elever i grundskolan i samtliga stadsdelar ska erbjudas minst ett scenkonstbesök per år. (Alla stadsdelsnämnder)	Ja	
Kulturskolan ska byggas ut så att kön försvinner. (Alla stadsdelsnämnder)	Nej	Satsningar har genomförts och kapaciteten har ökat i flera stadsdelar. Detta har dock inte skett i takt med den ökade efterfrågan och kö finns fortfarande till populära ämnen.
En samverkansplattform ska skapas ihop med akademi, de kreativa och kulturella branscherna och ideella aktörer inom mode, design, konsthantverk och arkitektur. (Business Region Göteborg i samverkan med Kulturnämnden)	Ja	
För att främja en levande och trygg stadsmiljö ska öppettiderna förlängas på några utvalda bibliotek, fritidsgårdar och ungdomsverksamheter i olika delar av Göteborg. (Kulturnämnden i samverkan med Kommunstyrelsen)	Ja	
Möjligheten att etablera ett ungdomens hus i centrala Göteborg ska utredas. (Kommunstyrelsen)	Nej	Ärendet ligger hos KS för beslut.
Andelen chefer födda utanför Norden ska öka kraftigt och aktivt följas upp. (Alla nämnder och styrelser)	Ja	
Andelen kvinnliga chefer inom manligt dominerade verksamheter ska överstiga andelen kvinnor inom samma verksamhet. (Alla nämnder och styrelser)	Ja	
Långtidssjukskrivningar ska minska genom samverkan med samordningsförbunden. (Alla stadsdelsnämnder)	Nej	Samordningsförbundet har inte i uppdrag att arbeta med medarbetare inom förvaltningen om dessa inte även är aktuella för insatser inom myndighetsutövning.
Förskolepersonal ska undantas från karensdag/avgift under perioden oktober till mars. (Kommunstyrelsen)	Nej	Beslut i PU 26 september 2018. Uppdraget genomförs ej då det strider mot sjuklönelagen (diarienummer 0374/18).
En lönesatsning för rektorer och förskolechefer ska genomföras. (Kommunstyrelsen)	Nej	Pågår, beräknad redovisning kvartal 2 2019 (diarienummer 0375/18).
Heltidsmättet för nattarbete ska minskas. (Kommunstyrelsen)	Ja	
Ledsagare och handledare i Göteborgs Stad ska utbildas i syntolkning. (Kommunstyrelsen)	Ja	
Minst 50 procent av Göteborgs Stads tjänsteupphandlingar ska göras med modellen för social hänsyn. (Nämnden för inköp och upphandling)	Nej	Svårt att bedöma. Rapporteringen visar dock att stödfunktionen vid Inköp- och upphandling skapat 56 arbetstillfällen under året som omfattar 20 kvinnor (36 %) och 36 män (64 %).
En modell ska tas fram för hur Göteborgs Stad så långt det är möjligt ska kunna ställa krav på arbetsvillkor motsvarande fullvärdiga svenska kollektivavtal som också tar tillvara på erfarenheter av genomförda upphandlingar enligt Vita jobbmodellen. (Nämnden för inköp och upphandling)	Ja	
Ta fram en för Göteborgs Stad gemensam inköpsplan, såväl på övergripande nivå som på delnivåer, för att skapa samordningsvinster i inköpsprocessen. (Nämnden för inköp och upphandling)	Nej	Arbete pågår.
Ta fram en plan för att öka andelen upphandlingar med modellen för reserverad upphandling. (Nämnden för inköp och upphandling)	Ja	
En konsolidering och rationalisering av IT-hanteringen inom både förvaltningar och bolag ska inledas. (Nämnden för intraservice)	Ja	
Ett förslag ska tas fram för hur en långsiktigt hållbar utdelningsnivå för Stadshus AB kan definieras, beräknas och implementeras. (Stadshus AB i samverkan med kommunstyrelsen)	Ja	
Social resursnämnds organisering ska utredas med ambitionen att renodla uppdraget och minska kostnaderna med tre respektive fem procent. (Social resursnämnd)	Ja	
Förslag till beslut och konsekvensanalyser av dessa ska tas fram för att justera ned de rabatter som fullmäktige tidigare infört gällande tomträttsavgäld. Dessa ska ingå som underlag till budgetberedningen för budget 2019. (Kommunstyrelsen i samverkan med Fastighetsnämnden)	Ja	

Demokrati

Ett av stadens mål var att öka medborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande. Under 2018 som var ett valår var fokus på ett ökat valdeltagande genom kunskapsspridning, samt demokrati-dagar anordnade av ungdomsfullmäktige och ungdomsråd i staden.

I internationella jämförelser står sig demokratin i Sverige stark med en hög politisk aktivitet, fri media samt stabila offentliga institutioner som har förtroende hos befolkningen. Tillståndet för demokratin i Göteborg har de senaste åren legat lägre än genomsnittet i Sveriges kommuner. Mätningar som offentliggjorts 2018 visar dock att förtroendet för demokratin och Göteborgs Stads verksamheter har ökat. Även valdeltagandet i de allmänna valen har ökat, framförallt i de delar av staden som tidigare hade lägst deltagande.

Demokratin i Göteborg bedöms stabil men utmanas från två olika håll. Internationella demokratiindex visar att demokratin försvagas i fler länder än den stärks, genom begränsningar av mediernas frihet och rättsstatens oberoende, vilket gör att Sverige inte kan ta en vital demokrati för given.

I ett lokalt perspektiv utmanas demokratin av att det fortfarande finns skillnader i politiskt deltagande mellan grupper och att tilliten skiljer sig åt beroende på var i staden man bor. Liksom i övriga Sverige är tillit och förtroende beroende av socioekonomiska faktorer. Analyser visar att i Göteborg är förtroendet för demokratin dessutom förknippat med de senaste årens infrastruktursatsningar, vilket har skapat ett missnöje även i socioekonomiskt starka befolkningsgrupper.

I valet till ungdomsfullmäktige har deltagandet gått ner och även här syns skillnader mellan stadsdelarna. Dessa skillnader följer dock inte de socioekonomiska mönster som vanligtvis påverkar valdeltagande, utan visar att deltagande går att påverka genom adekvata insatser.

Under 2018 genomförde staden flera insatser för att stärka demokratin. Valambassadörer anställdes för att sprida kunskap om valet och höja valdeltagandet, information översattes till flera olika språk och så kallade medborgarbudgetar fanns i flera stadsdelar. Diskussioner om demokrati var närvarande på stadens offentliga arrangemang. För att vitalisera demokratin har staden ordnat demokratidagar, varav en anordnades av ungdomsfullmäktige och belyste frågor om barnkonventionen, delaktighet för funktionsnedsatta och digitala lösningar för ökad demokrati.

Ledning och styrning

Fokus på en tydligare struktur och mer integrerad och enhetlig styrning och uppföljning, samt prioritering av kund- och brukarorienterat kvalitetsarbete.

Stadens omfattande organisation och mångsidiga uppdrag gör att ledningsprocesserna kräver ständig översyn för att vara effektiva och verkningsfulla. Processerna ska vara till hjälp och skapa struktur för det chefs- och ledarskap som stadens chefer har att driva. Under året har statens betänkande om att öka tilliten i styrningen satt fokus på väl avvägda regelverk, kontroll- och uppföljningssystem. Det ligger i linje med stadens ambition att förtydliga stadens sammantagna styrning. Arbetet har fortsatt

under året med fokus på formerna för den kommun-gemensamma uppföljningen och en verkningsfull balans mellan beskrivande rapportering, mätningar och dialog. Arbetet pågår även vad gäller gemensam struktur för ägardirektiven för bolagsstyrelser samt en ägarpolicy.

Under 2016 fattades beslut om nya riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll och reviderade regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. Under 2018 har verksamheterna arbetat vidare med den praktiska omsättningen att stärka och integrera riskhantering, intern kontroll och brukar- och kundorienterat kvalitetsarbete i det löpande arbetet med planering och uppföljning. Nämnder och styrelser utvärderade också effektiviteten i sina system för styrning, uppföljning och kontroll vilket resulterade i att flera förbättringsområden identifierades.

Exempel på sådana är att tydligare få med brukar-, kund- och invånarperspektivet i planeringsarbetet.

Beslutet att förse stadens styrande dokument med enhetlig och tydlig nomenklatur och struktur har börjat slå igenom i praktiken. Beredningen

samordnas bättre och centralt läggs resurser på att stötta i principiella frågor, vilket fått effekt i form av tydligare innehåll och avvägda ambitionsnivåer. Under 2019 behöver arbetet intensifieras för att nå en ändamålsenligt beslutad styrning.

"Det finns ingen gräns för den information vi hanterar – från hur hemsjukvården fungerar till att du ska veta när pingvinerna i Slottsskogen matas." Ann-Louise Ekestubbe, informationsarkitekt. Foto: Lo Birgersson.

Väsentliga personalförhållanden

Göteborgs Stad arbetar aktivt för att vara en attraktiv arbetsgivare. Medarbetarna är avgörande för att de vi möter får en bra vardag. Under året ökade antalet medarbetare, minskade personalomsättningen, minskade sjukfrånvaron och förbättrades den upplevda arbetsmiljön.

Anställda

I december 2018 hade staden drygt 55 800 anställda. Det är en ökning med 900 sedan förra året och beror såväl på en ökande befolkning med behov av välfärdstjänster som nya uppdrag inom stadsutvecklingsområdet.

I förvaltningarna ökade antalet med knappt 700, till 47 800 anställda. Ökningen finns främst inom skola och förskola, äldreomsorg samt stadsutveckling. Yrkesgrupperna administratörer och handläggare har ökat, i första hand som förstärkt chefsstöd, men också som administrativt och specialiststöd inom verksamheter med rekryteringssvårigheter. Ett tecken på rekryteringssvårigheter är att antalet förskollärare och undersköterskor har minskat, medan antalet barnskötare och vårdbiträden har ökat. Bolagen har under 2018 ökat med drygt 200 anställda till 8 000.

Nästan 56 000 medarbetare

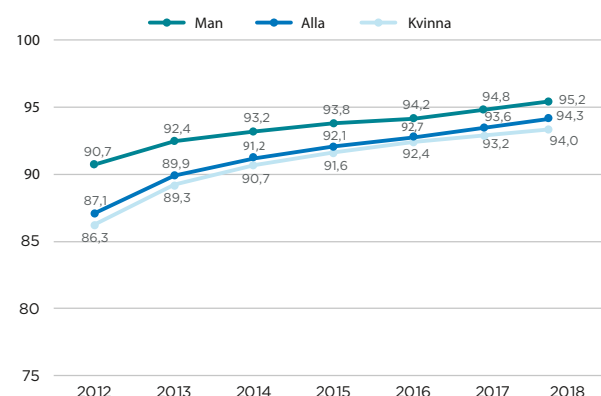
	Med- arbetare	Kvinnor %	Män %	Utrikes födda %
Stadsdelsförvaltningar, förskole- och grundskoleförvaltningen	38 100	81	19	30
Övriga fackförvaltningar	7 900	61	39	17
Bolag	8 000	41	59	-
Totalt	55 800	72	28	28

Nästan 2 400 är chefer

	Chefer	Kvinnor %	Män %	Utrikes födda %
Stadsdelsförvaltningar, förskole- och grundskoleförvaltningen	1 230	82	18	10
Övriga fackförvaltningar	600	62	38	10
Bolag	550	37	63	-
Totalt	2 380	67	33	10

Könsfördelningen bland stadens chefer speglar väl könsfördelningen bland medarbetarna. Bland tillsvidareanställda medarbetare har 94 procent av kvinnorna och 95 procent av männen en anställning på heltid.

Andel (%) heltid av tillsvidareanställda medarbetare

Personalvolym

Personalvolymen, enligt arbetad tid, har under de senaste åren ökat med några procent varje år. Ökningstakten har nu minskat. Personalvolymen i Göteborgs Stad var 2018 nästan 47 200 årsarbetare, en ökning med knappt 500 årsarbetare eller knappt 1 procent jämfört med förra året. Förvaltningarna ökade med nästan 300 årsarbetare till knappt 40 400. Bolagen ökade med knappt 200 årsarbetare till 6 700.

Det har under flera år varit en målsättning att andelen av den arbetade tiden utförd av timavlönade inte ska överstiga 5 procent. För 2018 var denna andel 6,4 procent i förvaltningarna, oförändrat jämfört med 2017. Andelen är högst inom äldreomsorgen med 9,7 procent, även om variationen är stor mellan stadsdelarna.

Omorganisation

I juli överfördes förskole- och grundskoleverksamheterna till två fackförvaltningar. Det har främst påverkat stödfunktionerna i såväl de nya förvaltningarna som i de kvarvarande stadsdelarna. Stadsdelarna rapporterar att det varit ett stort fokus på att finna de nya arbetssätt som förändringen föranlett.

Attraktiv arbetsgivare

Under 2018 har förslag till Program för attraktiv arbetsgivare presenterats för kommunstyrelsen och har därefter varit på remiss till ett urval av förvaltningar, bolag och råd. Under våren 2019 planeras för ett beslut. Programmet som ska gälla 2019–2023 ska stödja en samordnad färdriktning för kompetensförsörjningen på lång sikt.

Sedan flera år satsar staden på arbetet med att marknadsföra Göteborgs Stad som arbetsplats. I år gjordes en särskild satsning i samband med Volvo Ocean Race, för att informera potentiella medarbetare om stadens mångfald av yrken och uppdrag. Samtidigt innebar det en möjlighet för befintliga medarbetare att få inblick i den bredd som stadens verksamhet omfattar. Inför eventet togs ett yrkestest fram kopplat till stadens yrken och som 5 300 personer genomförde. Även 20 filmer togs fram där medarbetare berättar om sina arbeten. Dessa visades på plats, men även på sociala medier och i rekryteringsannonser. Filmerna har nått över 55 000 personer på sociala medier.

Rekryteringar och personalomsättning

Rörligheten har stabiliserats under 2018 och andelen tillsvidareanställda vid förvaltningarna som har lämnat Göteborgs Stad har minskat från 11 procent 2017 till 10 procent 2018. Även rörligheten mellan förvaltningar har minskat från 4,7 till 3,9 procent. Fortfarande är omsättningen hög för sjuksköterskor, men situationen har under året blivit mer stabil för bland annat socialsekreterare och ingenjörer. Under 2018 ligger omsättningen bland chefer i staden kvar på en jämförbar nivå med 2017. Den externa avgången inom bolagen är lägre än förvaltningarnas och är oförändrad jämfört med föregående år.

Fortfarande utannonseras många tillsvidare tjänster, men antalet har sjunkit både under 2017 och 2018. Minskningen beror dels på en avmattning i konjunkturen, dels på det minskade antalet asylsökande som i sin tur påverkar behovet av tjänster. För stödpedagoger och stödassistenter samt chefer ökar däremot antalet utannonserade tjänster.

Bristen på kompetens på marknaden visas bland annat av att cirka 40 procent av antalet rekryteringar avbröts. Ungefär hälften av rekryteringarna

sker internt från andra förvaltningar och bolag. I rapporteringen lyfter några facknämnder att bristen på kompetens påverkar möjligheterna att leverera enligt plan. Det är rimligt att anta att svårigheterna även påverkar stadsdelarnas verksamhet.

I budget 2017 fick stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en normkritisk rekryteringsprocess. Syftet har varit att utforska hur staden på bästa sätt ska arbeta kompetensbaserat och normkritiskt i hela rekryteringsprocessen. Inom ramen för projektet har utbildningar genomförts för såväl HR, chefer som förtroendevalda.

Kompetensförsörjning

Förvaltningar och bolag rapporterar fortsatt om stora utmaningar med att rekrytera och behålla kompetens. Det beror dels på att Sverige är i en högkonjunktur som leder till brist på kompetens, dels på för få utbildningsplatser och ibland även på ett för lågt intresse för yrket. Även förändringen av demografin bidrar till att efterfrågan på kommunala tjänster ökar. Svårigheterna att rekrytera och behålla kompetens kommer därför att fortsätta under kommande år och ställer ökade krav på effektivisering och prioritering i verksamheten. För att klara det behöver kompetensen användas mer ändamålsenligt genom att se över arbetsorganisation, bemanning och i större utsträckning nyttja teknisk utveckling.

I projekt Kompetensförsörjning tillsammans arbetar sju tekniska förvaltningar och sju bolag för att skapa ökade möjligheter att behålla, rekrytera och attrahera ingenjörer, arkitekter, projektledare och tekniker. Under hösten 2018 har ett antal frukostseminarier genomförts för medarbetare med syfte att stimulera nätverkande och ökad samverkan. En del i attraktiviteten är bland annat att möjliggöra samarbete samt karriär- och utvecklingsmöjligheter mellan förvaltningar och bolag eftersom stadsutvecklingsområdet som helhet vinner på det.

Chefsförsörjning

Under året rekryterades 387 tillsvidareanställda chefer i förvaltningarna, 298 kvinnor och 89 män, vilket är något färre än 2017. Antalet tillsvidareanställda chefer är oförändrat jämfört med 2017, medan tidsbegränsat anställda ökade något.

För att säkra tillgången på chefer och bereda möjlighet för medarbetare och chefer att utvecklas fortsätter staden att organisera interna chefsutvecklingsprogram. Intresset är stort bland medarbetare och chefer att delta. Under året har programmet Morgondagens Chef vidareutvecklats, och för nya chefer har en ny introduktion arbetats fram som kommer att genomföras första gången under 2019.

"När man ser hur ens grundtanke tar form i ett projekt och sen ser att slutresultatet blir som man tänkt, då blir man stolt." Philip Hillsten, anläggare Park och natur. Foto: Lo Birgersson.

En pilot har startat i metodverktyget Chefoskopet, som syftar till att öka kunskaper om och förbättra chefers organisatoriska förutsättningar, vilket är en viktig fråga för staden.

Mötesplats chef genomfördes under hösten. Årets tema var ett ledarskap i förändring – så leder vi för att utveckla verksamheten och bli en mer attraktiv arbetsgivare. Fokus låg på att skapa en organisationskultur och ett ledarskap som i större utsträckning är baserat på tillit.

Arbetsmiljö och hälsa

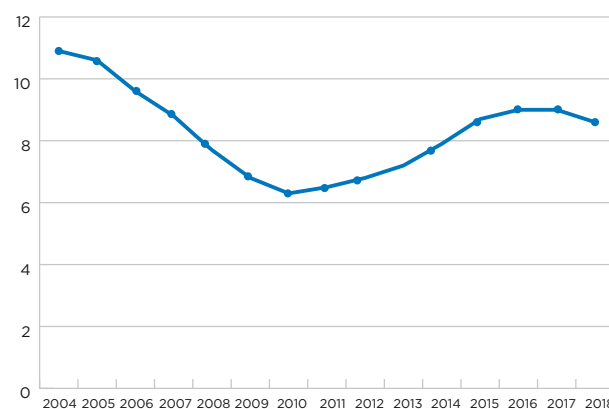
Medarbetarenkäten, som genomfördes i slutet av 2018, visar på ett förbättrat resultat för staden totalt. Inom i princip alla områden, på en övergripande nivå, upplever medarbetare att arbetsmiljön har förbättrats eller är oförändrad. Chefsenkäten visar inga stora förändringar jämfört med föregående år.

Förvaltningar och bolag har fortsatt fokus på arbetsmiljö och hälsofrämjande arbete och har framför allt arbetat med att stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet på olika sätt. På övergripande nivå har arbetsmiljöutbildningar riktade till nya chefer och skyddsombud genomförts. En revidering har också påbörjats av vägledningen för rehabilitering och en utbildning med inriktning på rehabilitering genomfördes tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för HR-chefer och -specialister. I december 2017 antog kommunfullmäktige en plan med åtta åtgärder för att förbättra arbetsmiljön och minska sjukskrivningstalen. Genomförande pågår under 2018 och 2019 och under året har tre av åtgärderna genomförts. Ett nytt koncept för att arbeta med

arbetsbelastning och återhämtning på arbetsplatsen har testats på 18 arbetsplatser i Östra Göteborg, och fler tester har startat i Majorna-Linné.

Göteborgs universitet genomförde 2018, på uppdrag av Göteborgs Stad, en unik studie med syfte att få en överblick över hur hbtq-personer som arbetar i kommunen upplever sin arbetsmiljö. Studien visade att hbtq-personer var överrepresenterade vad gäller utsatthet för kränkande särbehandling, mobbning och sexuella trakasserier. Överlag har förvaltningar och bolag under året intensifierat det systematiska arbetet för att motverka detta.

Förvaltningarnas totala sjukfrånvaro (%)

Sjukfrånvaro

För första gången sedan 2010 sjunker stadens sjukfrånvaro, även om den är fortsatt hög, 8,6 procent. Det är sjukfrånvaron som varar längre än 14 dagar som har minskat.

Sjukfrånvaron är högst inom funktionshinder, 10,9 procent, följt av äldreomsorg med 10,7 procent, men har minskat inom samtliga verksamhetsområden. Den är som tidigare betydligt högre för kvinnor än män, men har sjunkit för kvinnor och är oförändrad för män. För medarbetare 30 år och äldre minskar sjukfrånvaron, medan den är oförändrad för medarbetare yngre än 30 år. Under 2018 medförde sjukfrånvaron en kostnad för stadens förvaltningar på 623 mnkr för sjuklön och intjänad semesterlön inklusive sociala avgifter (2017: 606 mnkr).

Lönebildning

Inriktningen för staden är jämställda och konkurrenskraftiga löner. Att osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra är ett mål i kommunfullmäktiges budget. För stadens förvaltningar innebar det under året behov av fortsatta åtgärder för att öka lönerna för yrkesgrupper inom välfärd och utbildning i relation till andra sektorer. Utjämnningen av de strukturella löneskillnaderna är en del i utmaningen för stadens förvaltningar för att både på kort och lång sikt göra det möjligt att rekrytera och behålla medarbetare med rätt utbildning och kompetens.

Löneskillnaderna mellan sektorerna på arbetsmarknaden, där vård, omsorg och undervisning traditionellt har lägre lönenivåer än teknisk och administrativ sektor, är den viktigaste förklaringen till löneskillnaderna mellan kvinnor och män.

Löneöversyn 2018 är i dagsläget klar för cirka 75 procent av medarbetarna vid stadens förvaltningar. Totalt utfall för de grupper där löneöversyn avslutats är 2,6 procent. Löneöversyn per 1 april 2018 med Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund pågår. Utbetalning av nya löner beräknas ske med löneutbetalningen i april 2019. Kvinnors medellön mätt som andel av mäns medellön har ökat med 0,6 procentenheter till 95,1 procent, mellan 2016 och 2017. År 2008 var kvinnors medellön 90,9 procent av männens.

Under året höjdes också ersättningen för arbete på obekvämt arbetstid. Detta, tillsammans med löneförändring till följd av ny- och ersättningsrekrytering, bidrar till ökningen av den totala lönekostnaden för året.

Personalen i förvaltningarna 2018

	Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal anställda	36 931	10 870	47 801
Tillsvidareanställda	28 991	7 974	36 965
Tidsbegränsat anställda	3 074	1 275	4 349
Timavlönade	4 866	1 621	6 487
Utrikes födda av tillsvidareanställda, procent	28,1	25,3	27,5
Tillsvidareanställda chefer	1 371	451	1 822
Utrikes födda av tillsvidareanställda chefer, procent	10,2	10,6	10,3
Medellålder tillsvidareanställda	45,3	44,8	45,2
Externa rekryteringar	8 958	3 222	12 180
till tillsvidareanställning	3 512	1 136	4 648
till tidsbegränsad anställning	5 446	2 086	7 532
Externa avgångar tillsvidareanställda	2 826	797	3 623
varav med pension	586	149	735
varav på egen begäran	1 987	550	2 537
Extern personalomsättning, procent	10,0	10,4	10,0
Rörlighet mellan förvaltningar, procent	4,0	2,9	3,8
Sjukfrånvaro, procent	9,4	6,0	8,6
60 dagar och längre	57,3	48,3	55,9
29 år eller yngre	8,0	5,9	7,5
30-49 år	8,8	5,5	8,1
50 år eller äldre	10,4	6,6	9,6
Andel tillsvidareanställda med lägst 3 år högskola, procent	45,3	44,2	45,0

Framtidsfrågor

- » **Stärka chefers organisatoriska förutsättningar och möjligheter att leda i förändring**
- » **Skapa förutsättningar för hälsosamma arbetsplatser**
- » **Använda nya arbetssätt och tekniska möjligheter som ett sätt att arbeta med kompetensförsörjning**

Sammanfattande finansiell analys

Göteborgs kommun redovisade 2018 ett resultat på 1 792 mnkr. Det strukturella resultatet var 364 mnkr, vilket innebär att de ekonomiska marginalerna stärkts marginellt jämfört med föregående år. Koncernen Göteborgs Stad redovisade ett resultat på 2 300 mnkr. Under året genomfördes investeringar på 10 mdkr.

Denna finansiella analys ska ses som en sammanfattning av de beskrivningar av finansiell utveckling och ställning i kommunen och koncernen Göteborgs Stad som görs i block tre och fyra. Dessa två block ska även läsas tillsammans med de redovisade räkenskaper i block fem.

GÖTEBORGS KOMMUN

Årets resultat

Göteborgs kommun redovisade ett resultat på sista raden på 1 792 mnkr för 2018. Det strukturella resultat som visar det löpande driftresultatet i verksamheten var 364 mnkr. I detta resultat räknas engångsposter som realisationsvinster vid fastighetsaffärer och utdelningar från de kommunala bolagen bort. Relateras det löpande driftresultatet till skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning uppgick resultatet till 1,2 procent vilket är samma som genomsnittet för en femårsperiod. Årets resultat på 1 792 mnkr innebar ett överskott mot det budgeterade positiva resultatet om 100 mnkr. De främsta orsakerna till detta var att nämnderna redovisade överskott och att realisationsvinster inte var budgeterade.

Balanskravet

Göteborgs kommun uppfyllde 2018 det lagstadgade balanskravet med ett resultat exklusive realisationsvinster på 1 053 mnkr. Kommunen har därmed uppfyllt balanskravet samtliga år sedan införandet år 2000. Detta resultat ställt mot 1 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning gav ett överskott på 740 mnkr som därmed ökade resultatutjämningsreserven så att denna vid årets utgång uppgick till 2 609 mnkr.

God ekonomisk hushållning ur ett resultatperspektiv

I den finansiella analysen i block tre beskrivs ett antal nyckeltal och analyseras kommunens ekonomiska utveckling och ställning över tid. Den ekonomiska situationen har varit stabil över ett antal år med positiva resultat. Men då realisationsvinsterna varit

ett betydande inslag i de senaste årens resultat har det strukturella resultatets utveckling inte haft samma positiva trend. Marginalerna framstår trots de positiva resultaten som knappa med tanke på de utmaningar Göteborgs Stad står inför vad gäller stadsutveckling med stora investeringsbehov och ökade kostnader till följd av demografisk utveckling.

God ekonomisk hushållning bedöms råda i kommunen utifrån avvägningar av samspel mellan kommunfullmäktiges inriktningar och dess resultat över tid.

Årets investeringar

Kommunens samlade investeringsvolym under året uppgick till 4,3 mdkr. Det var en lägre volym än vad som planerats i nämndernas budget, vilket i huvudsak berodde på tidsförskjutningar av projekt. Delar av investeringsvolymerna finansieras av investeringsinkomster. Den investeringsvolym som finansieras av egna medel uppgick till 3,9 mdkr. En stor del av investeringarna, 48 procent, avsåg verksamhetslokaler och investeringar i infrastruktur utgjorde 29 procent. Övriga investeringar fördelades på VA-verksamhet 15 procent, park- och idrottsanläggningar 4 procent samt övrigt på 4 procent. Exploateringsverksamheten som omsatte nära 1 mdkr redovisade för året ett negativt kassaflöde på 128 mnkr.

Eget kapital och soliditet

Kommunens egna kapital har över tid förstärkts till följd av redovisade positiva resultat. Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga handlingsutrymme och det visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Soliditeten blev oförändrad och låg vid årets utgång på cirka 29 procent.

Kommunen i siffror

Belopp i mnkr	2016	2017	2018
Bruttokostnader	38 207	39 738	41 148
Balansomslutning	68 170	76 183	82 283
Årets resultat	939	2 128	1 792
Årets resultat exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster, reavinst samt utdelning (strukturellt resultat)	496	533	364
Investeringsvolym*	2 514	3 802	4 349
Investeringsvolym inklusive investeringsinkomster*	2 247	3 320	3 936

* Jämförelsesiffran för 2017 har justerats avseende rättning investering leasing.

Foto: Frida Winter.

Kommunen – finansiella nyckeltal

Procent	2016	2017	2018
Årets resultat exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster / skatteintäkter	3,2	7,0	5,7
Skattefinansieringsgrad av investeringar inklusive investeringsinkomster*	96	106	83
Soliditet	30	29	29
Kassalikviditet	111	103	57
Finansiella nettotillgångar* (mnkr)	-10 550	-11 206	-12 638
Kommunal skattesats	21 :12	21 :12	21 :12

* Jämförelsesiffran för 2017 har justerats avseende rättning ack. avskrivning leasing, samt investeringsutgifter för leasing.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING – KONCERNEN

Årets resultat och investeringar

Koncernen Göteborgs Stad redovisade 2018 ett resultat på 2 300 mnkr. Jämfört med 2017 var resultatet marginellt sämre. Koncernens investeringar uppgick 2018 till 10 mdkr, en ökning med 1,2 mdkr jämfört med 2017. Bolagssektorns del av investeringsvolymen var 5,8 mdkr, kommunen stod för 4,3 mdkr. Jämfört med årets budget var investeringarna 3,8 mdkr lägre vilket främst är en följd av att projekt inom kommunen skjuts fram i tid.

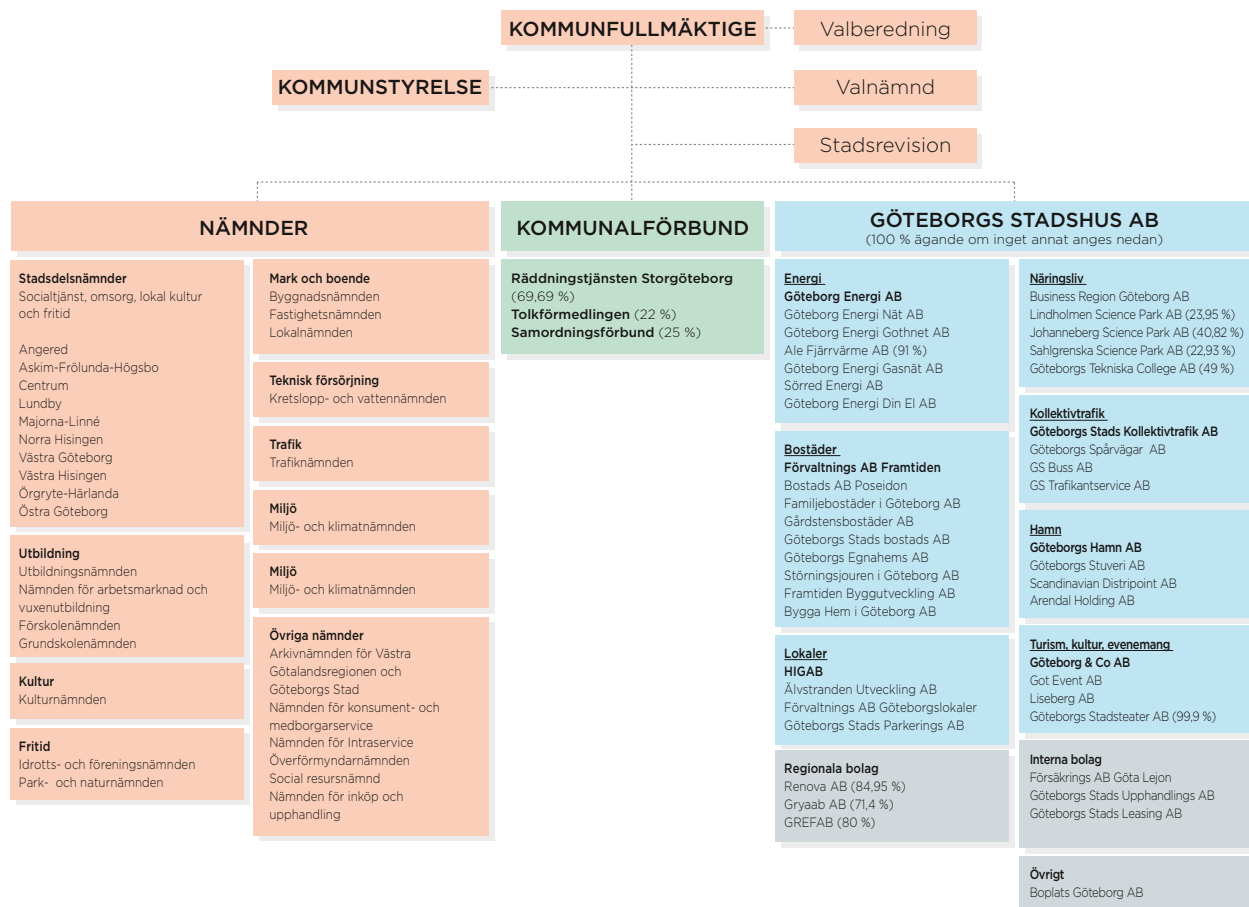
Utveckling finansiella nyckeltal

Den sammanställda redovisningen för staden visar på positiva resultat på samma nivå som de senaste två åren. Graden av egenfinansiering av årets investeringar har därför kunnat hållas kvar på en fortsatt hög nivå, 74 procent, i förhållande till de ökade investeringsvolymerna. Soliditeten har samtidigt stärkts något och ligger nu på 33 procent. På motsvarande sätt har stadens skuldsättningsgrad minskat och ligger på 67 procent.

Sammanställd redovisning i siffror

Belopp i mnkr	2016	2017	2018
Intäkter	55 208	56 309	57 709
Balansomslutning	89 097	95 307	100 813
Resultat efter finansiella poster	2 675	2 674	2 432
Årets resultat	2 323	2 369	2 300
Investeringsvolym	7 648	8 772	9 977
Soliditet	32	32	33

Göteborgs Stads organisation

Göteborgs Stads samlade verksamhet består av nämndorganisationen inom den kommunala sektorn som utgör en juridisk person, kommunal- och samordningsförbund, tolkförmedlingen samt bolagssektorn under modern Göteborgs Stadshus AB.

Inom kommunen har verksamheten för grundskola och förskola under 2018 övergått från stadsdelsnämnderna till de två nybildade grundskole- respektive förskolenämnderna.

Under verksamhetsåret har följande förändringar skett inom bolagsstrukturen och avseende ägarförhållanden:

- » Fastighets AB Vibeke, 556994-4845, har avyttrats (ägendet var 100 %).
- » Fastighets AB Vikaren, 556994-4837 har avyttrats (ägendet var 100 %).
- » Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB, 559161-0190. Bolaget är nytt planerat moderbolag för kollektiv trafik inom koncernen Göteborgs Stadshus AB.
- » Kungälv Transporttjänst AB i likvidation 556109-1462 100 %. Likvidation 2018-12-14, ej registrerat hos Bolagsverket.
- » Göteborg & Co Träffpunkt AB har bytt namn till Göteborg & Co AB.
- » Boplats Göteborg AB 556467-7390 är från och med 2018-12-31 helägt av Göteborgs Stadshus AB.

2 Göteborgs Stads verksamhet

Göteborgs Stads verksamhet

40 Utbildning

Utbildningssektorn omfattar samtliga verksamheter inom skolväsendet som förskola, grundskola, fritidshem, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola, både i kommunal och enskild regi.

44 Individ och familj

Individ- och familjeomsorgen innefattar ekonomiskt bistånd, vård och stöd till vuxna, barn och familjer samt förebyggande och stödjande socialt arbete.

46 Personer med funktionsnedsättning

Funktionshinderområdet omfattar insatser till personer med funktionsnedsättning som bostad med särskild service, personlig assistans, boendestöd, sysselsättning/daglig verksamhet samt ledsagarservice.

48 Äldre och sjukvård i hemmet

Äldreomsorg och sjukvård i hemmet omfattar hemtjänst, förebyggande insatser, dagverksamhet, äldreboende, korttidsvistelse samt kommunal hälso- och sjukvård i ordinärt och särskilt boende.

50 Kultur och fritid

Göteborg har en profil som evenemangsstad med kultursatsningar. Målsättningen är också ett starkt föreningsliv och insatser som kan främja jämställdhet, integration och folkhälsa.

52 Bebyggelse och bostad

Området innefattar fysisk planering, markanvändning, bostadsbyggande och utveckling av goda boendemiljöer. Infrastruktur och näringslivsfrågor är centrala angränsande områden. Planering och genomförande ska stödja att staden utvecklas på ett hållbart sätt, ekologiskt, socialt och ekonomiskt.

54 Trafik

Trafik är ett brett område som hänger nära samman med stadsutveckling, näringsliv och miljö. Det transportbehov som finns ska tillgodoses i balans med de ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionerna.

56 Klimat och miljö

Verksamheterna inom områdena energi, avfall och avlopp samverkar lokalt, regionalt och internationellt i syfte att forma viktiga samhällsfunktioner för en långsiktigt hållbar utveckling.

58 Vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser

Vuxenutbildningen och arbetsmarknadsinsatser omfattar utbildning och sysselsättningsåtgärder som staden utför själv eller i samverkan med arbetsförmedlingen eller andra aktörer.

60 Näringsliv och turism

Göteborg ska ha ett hållbart och differentierat näringsliv som ger ökade sysselsättningsmöjligheter. Staden ska också vara en hållbar evenemangs- och besöksstad.

62 Jämställdhet och mänskliga rättigheter

Göteborgs Stad ska bli en förebild i jämställdhet och jämställd verksamhetsutveckling. Göteborg ska vara en stad för alla. Mänskliga rättigheter är utgångspunkten i arbetet med mångfald och integration. Alla verksamheter har i uppdrag att bidra till ökad mångfald och integration.

64 Folkhälsa

I Göteborg Stad ska all verksamhet genomsyras av ett folkhälsoperspektiv och ett salutogent tänkande.

66 Barn

Allt beslutsfattande som rör barn och unga ska genomsyras av barnkonventionens anda och intentioner.

Utbildning

Ett prioriterat arbete är att öka kvaliteten i undervisningen genom en ökad likvärdighet och skolnärvaro, vilket ledde till en ökad andel elever som nådde sina mål. Året har även präglats av grundandet av de nya grundskole- och förskolenämnderna.

Viktigt förbättringsarbete för barn och elever

Andelen elever som nått målen i alla ämnen har ökat i de kommunala grundskolorna. Andelen elever som fått examen i den kommunala gymnasieskolans nationella och yrkesinriktade program har också ökat medan andelen elever med examen från kommunala gymnasieskolans högskoleförberedande program var i stort sett oförändrad.

Gemensamt arbete inom utbildningsområdet

Grundskole- och förskolenämnderna bildades 1 juli 2018. Under hösten har de nya förvaltningarna arbetat med strukturer och rutiner för att stödja huvudprocessen och bidra till ökad undervisningskvalitet. De identifierade förstärkningsområdena är:

- » Ökad kvalitet i undervisningen för barns och elevers lärande och utveckling
- » Tydligare ansvar, styrning och ledning för barns och elevers lärande och utveckling
- » Ökad likvärdighet mellan förskolor och skolor för att alla barn och elever ska få tillgång till undervisning av hög kvalitet och kompensera utifrån barns och elevers olika förutsättningar

För att alla elever oavsett bakgrund ska kunna nå målen inom skola och utvecklas till sin fulla potential har förvaltningarna bedrivit ett aktivt arbete inom flera områden. Exempelvis har förvaltningarna för förskolan, grundskolan respektive gymnasieskolan tillsammans skapat en arena för samverkan, erfarenhetsutbyte och kollegialt lärande.

För att öka likvärdigheten och skapa förutsättningar för effektivt utvecklingsarbete inom digitaliseringen har förvaltningarna för förskola, grundskola, gymnasieskola respektive vuxenutbildning/yrkeshögskola samorganiserat ledningen och stödet inom området.

FÖRSKOLA

Ökad kvalitet och likvärdighet

Alla barn ska få tillgång till verksamhet av hög kvalitet och förskolan ska kompensera för barns olika förutsättningar. I syfte att skapa likvärdiga organisatoriska förutsättningar för stadens förskolor pågår en översyn av antalet medarbetare per chef, barngrupernas storlek samt hur det administrativa stödet ska organiseras. Kollegialt lärande och samarbetskultur har varit i fokus på flera nivåer. Förskoleförvaltningen har fokuserat på att utveckla kompetensförsörjningen för att kunna tillgodose behovet av utbildad personal i förskolan. Förvaltningen arbetar efter tre huvudspår vad gäller pågående kompetenshöjande insatser:

- » Utbildningsinsatser för tillsvidareanställda utbildade barnskötare
- » Fortbildning för barnskötare
- » Fullfölja en riktad satsning för en grupp barnskötare som går utbildning till förskollärare

Som ett led i att öka antalet förskollärare inom stadens mest utsatta områden har förvaltningen i löneöversyn för 2018 valt att rikta medel för att höja lönestrukturen i dessa områden.

Tillgång till förskoleplats

Barn ska erbjudas plats vid en förskoleenhet så nära barnets eget hem som möjligt. Den nya förvaltningen har genomfört en omfattande kartläggning och skapat ett verktyg som ger förbättrade planeringsförutsättningar inför kommande placeringar. Det gemensamma placeringssystemet främjar likvärdighet och ansökningar hanteras på ett rättssäkert sätt. Under andra halvåret har samtliga barn erbjudits förskoleplats inom de lagstadgade fyra månaderna.

Foto: Lo Birgersson.

Ny resursfördelningsmodell

Samtidigt som den nya förskolenämnden tog över ansvaret för förskolan infördes en ny resursfördelningsmodell. Modellen bygger på ett grundbelopp per barn som är lika för alla barn, samt ett strukturbelopp per barn som beror på barngruppens sociala bakgrund på varje förskola. Under hösten kom en mängd synpunkter på modellens konstruktion, främst från fristående förskolor. Det ledde till att nämnden reviderade modellen inför 2019 så att större hänsyn tas till små fristående förskolor och att strukturbeloppets andel av den totala fördelningen sänks något.

Några nyckeltal – förskola

	2016	2017	2018
Nettokostnad (mnkr)*	3 793	3 958	4 135
Nettokostnadsutveckling (%)*	4,3	4,3	4,5
Antal barn i förskoleverksamhet	29 680	29 742	29 943
Andel i kommunal förskola	82,9	83,0	83,2
Andel i fristående förskola	17,1	17,0	16,8
Efterfrågan i procent av befolkningen 1-5 år	85,7	84,5	84,3

*Inkluderar resursnämndsuppgifter; 2016 och 2017 års uppgifter är rättade.

GRUNDSKOLA

Kunskapsresultat i grundskolan

Andelen elever, både pojkar och flickor, som uppnått målen i alla ämnen i årskurs 9 i den kommunala skolan har ökat med drygt 4 procentenheter jämfört med 2017 till 67 procent. Det är stor spridning mellan skolor i staden, och höstterminsbetygen 2018 visar att i fyra skolor hade mer än 90 procent av eleverna uppnått målen och i sex skolor hade mindre än 30 procent av eleverna uppnått målen.

Under flera års tid har grundskolan haft samarbete med Skolverket genom satsningen Samverkan för bästa skola. Samarbetet upplevs ha bidragit till utvecklingen på berörda skolor och nu går även grundskoleförvaltningen in i samarbete med Skolverket och Samverkan för bästa skola för att få stöd i att bidra till elevers ökade måluppfyllelse.

Ökad kvalitet i undervisning

För att öka kvaliteten i undervisningen har grundskoleförvaltningen arbetat aktivt för att utnyttja den samlade organisationens nya potential. Det handlar bland annat om gemensamma processer, hållbar planering, kollegialt lärande och stöd för det pedagogiska ledarskapet. På skolnivå har mycket av det tidigare utvecklingsarbetet fortsatt.

Ökad likvärdighet

Det systematiska kvalitetsarbetet i grundskolan är ett viktigt utvecklingsområde och förvaltningen har stöd i planering, genomförande och uppföljning av utvecklingsinsatser av Förvaltningshögskolan och Skolverket. Det handlar om att säkerställa rättigheter och likvärdighet ur ett elevperspektiv samt att förbättra viktiga planeringsförutsättningar för rektorerna.

Inom grundskolan infördes från och med juli en ny enhetlig resursfördelningsmodell till alla stadens kommunala skolor. Från och med 2019 kommer den även att gälla för ersättningen till fristående skolor. Syftet med modellen är att ge likvärdiga förutsättningar för alla elever.

Kartläggning av grundsärskolornas tillgänglighetsanpassning har resulterat i kategorisering av grundsärskolorna utifrån fyra basnivåer. Indelningen möjliggör ett friare skolval till grundsärskolors skolor.

Några nyckeltal

– grund- och grundsärskola

	2016	2017	2018
Nettokostnad (mnkr)*	6 366	6 810	7 256
Nettokostnadsutveckling (%)*	10,0	7,0	6,5
Antal elever i grundskolan	55 860	57 263	58 576
Andel i kommunal skola	77,9	78,1	78,2
Andel i fristående skola	22,1	21,9	21,8
Antal elever i grundsärskolan	479	499	572
-varav individintegrerade	72	70	57
Antal barn i fritidshemsverksamhet	22 597	23 029	23 274
Andel i kommunala fritidshem	84,8	84,8	85,4
Andel i fristående fritidshem	15,2	15,2	14,6
Efterfrågan i procent av befolkningen 6–9 år	82,1	81,2	81,2
Efterfrågan i procent av befolkningen 10–12 år	16,5	15,8	16,1

*Inkluderar resursnämndsuppgifter; 2016 och 2017 års uppgifter är rättade.

Andel elever med fullständiga betyg i årskurs 9

Andel elever (%) som uppnått målen i alla ämnen		2016	2017	2018
Samtliga huvudmän	Alla	73,8	71,7	73,4
	Flickor	77,8	74,5	75,6
	Pojkar	70,0	69,1	71,2
Kommunala skolor	Alla	69,0	62,3	66,6
	Flickor	73,3	68,4	70,0
	Pojkar	65,2	57,2	63,3
Fristående skolor	Alla	83,5	79,9	83,9
	Flickor	86,2	81,9	84,5
	Pojkar	80,8	77,8	83,3
Malmö kommunala skolor	Alla	66,9	61,8	65,4
Stockholm kommunala skolor	Alla	80,2	78,4	79,2
Riket kommunala skolor	Alla	76,4	71,8	73,5
Riket – samtliga huvudmän		78,1	74,1	75,6

Foto: Lo Birgersson.

GYMNASIESKOLA

Kunskapsresultat i gymnasieskolan

År 2018 var en något större andel elever från den kommunala gymnasieskolans nationella program och yrkesprogram behöriga till högskolan än föregående år. Andelen elever i gymnasiesärskolans nationella program som fullföljer fyra år ökade med 4 procentenheter till 82 procent.

Verksamhetens utveckling

För att öka elevernas kunskapsutveckling har utbildningsförvaltningen på alla nivåer arbetat med att utveckla kollegialt lärande, språkutvecklande arbetssätt och arbetet med formativ bedömning.

Språkintröduktion för nyanlända elever

Språkintröduktionens organisation påverkas av att det kommer färre nyanlända elever och att det är svårt att få överblick och att planera långsiktigt. Utbildningsförvaltningen prognostiserar att 300–500 elevplatser försvinner inom språkintröduktion till nästa läsår. För att möta utmaningen har det bildats en styrgrupp för att på ett systematiskt sätt förbereda omställningen av språkintröduktion och organisering av fortsatta utbildningsvägar för eleverna.

Från den 1 juli 2018 kan unga vuxna, före detta ensamkommande barn, söka och få uppehållstillstånd om de studerar eller har för avsikt att studera genom den så kallade gymnasielagen. Denna reglering har försvårat utbildningsnämndens möjlighet att planera verksamheten och beräkna behovet av utbildningsplatser.

Foto: Marie Ullnert.

Arbete för ökad skolnärvaro

Arbete bedrivs för att främja skolnärvaro och följa upp de ungdomar som inte arbetar eller går i gymnasiet. Till exempel har en app utvecklats som hjälper lärare att arbeta proaktivt för att förhindra frånvaro och avhopp från skolan.

Några nyckeltal – gymnasieskola

	2016	2017	2018
Nettokostnad (mnkr)	1 642	1 805	1 925
Nettokostnadsutveckling (%)	5,5	10,0	6,6
Göteborgselever i gymnasieskolan	17 104	17 465	17 587
Andel i kommunal skola	49	48	46
Andel i annan kommuns skola	8	7	7
Andel i fristående skola	43	45	47
Göteborgselever i gymnasiesärskolan	326	322	321

Kunskapsresultat gymnasieskolan

	Göteborg (Kommunala skolor)		Riket (Kommunala skolor)	
	2017	2018	2017	2018
Genomsnittlig betygspoäng				
Nationella program	14,1	14,0	14,2	14,3
Yrkesprogram	12,5	12,6	13,0	13,1
Högskoleförberedande program	14,8	14,7	14,7	14,8
Andel elever (%) behöriga till högskola				
Nationella program	71,5	72,5	71,7	72,3
Yrkesprogram	23,7	29,5	31,2	30,3
Högskoleförberedande program	95,7	92,2	91,5	91,9
Andel elever (%) med gymnasieexamen inom 3 år				
Nationella program totalt	75,0	73,8	76,2	77,1
Yrkesprogram	68,6	68,8	73,1	72,9
Högskoleförberedande program	77,6	75,6	77,6	78,8

Framtidsfrågor

- » Öka likvärdigheten i utbildningen i stadens förskolor och skolor
- » Bemanna med utbildad och behörig personal i hård konkurrens

Individ och familj

Färre hushåll var beroende av försörjningsstöd, till stor del beroende på en god arbetsmarknad. Bostadsbristen är fortfarande stor och många personer sökte stöd för att få hjälp att lösa sitt boende.

Viktigt förbättringsarbete för egen försörjning

Fler personer har fått egen försörjning, vilket främst förklaras av den goda konjunkturen på arbetsmarknaden. Stadsdelarna har delvis olika förutsättningar att dra fördelar av den goda konjunkturen för att minska beroendet av försörjningsstöd. Staden har arbetat målmedvetet för att öka möjligheten till egen försörjning men arbetet för de som är längre från arbetsmarknaden behöver intensifieras om den fortsatta goda utvecklingen ska kvarstå.

Färre hushåll med försörjningsstöd

Färre hushåll har fått försörjningsstöd under 2018. Det totala antalet hushåll med utbetalt försörjningsstöd har minskat med 1 385 hushåll, ärenden som varit aktuella mer än 10 månader står för 30 procent av minskningen.

Antalet ungdomar under 25 år som uppburit försörjningsstöd har minskat med 6 procent. De personer som fortfarande uppbär försörjningsstöd har större behov av stöd för att nå arbete eller studier.

Kostnaderna för utbetalningar uppgår till 944 miljoner kronor för 2018 vilket är 26 miljoner kronor mindre än under 2017. Utbetalningarna berörde sammantaget knappt 16 300 hushåll.

Bostadssituationen

Bristen på bostäder och trångboddhet har påverkat möjligheterna för människor och familjer, som står utanför den ordinarie bostadsmarknaden, att leva ett självständigt liv. Trots kraftsamling inom staden har utvecklingen gått åt fel håll. En utvärdering av planen mot hemlöshet 2015–2018 har visat att hemlösheten är kvar på samma nivå som när planen antogs 2015. Dessutom har den akuta hemlösheten fortsatt öka och merparten av ökningen består av barnfamiljer. De främsta orsakerna är befolkningsökning och bostadsbrist.

Bostadsbristen har fortsatt medföra höga kostnader för köpta boendelösningar. En tredjedel av kostnaden för vuxna har avsett personer och familjer som inte bedömts ha annat behov av stöd än att få "tak över huvudet". Från år 2011 till 2018 har kostnaderna för socialt boende dubblats från 0,5 till närmare 1 miljard kronor. Jämfört med 2017 har kostnaderna för socialt boende för vuxna ökat med 7 procent och 57 miljoner kronor.

Arbetsättet Bostad först har fortsatt att utvecklas som en metod mot hemlöshet. Det innebär att den som är hemlös måste få sin bostadssituation ordnad innan hen förväntas kunna ta itu med andra problem som till exempel missbruk. Drygt 100 personer har fått bostad genom arbetsättet.

Ett mobilt boendeteam som arbetar riktat mot nyanlända som anvisats till Göteborg enligt bostadslagen har startat i samverkan mellan fastighetskontoret och social resursförvaltning. Syftet är att stötta hushållen i att finna en annan boendelösning innan de fyra åren med genomgångsbostad löper ut.

Stadens arbete med bostäder till personer utanför den ordinarie bostadsmarknaden beskrivs närmare under avsnitt Bebyggelse och bostad.

En samordnad planerings- och inköpsorganisation

Under året har en samordnad planerings- och inköpsorganisation (SPINK) etablerats i syfte att öka kvaliteten och minska kostnaderna. Personer som behöver insatser såsom boende eller vissa tjänster, ska erbjudas dessa och då rätt insats till rätt kostnad. Under 2018 har SPINK handlagt knappt 6 000 placeringsförfrågningar, varav 57 procent avser köp av boende. SPINK förväntas effektivisera arbetet och ge möjligheter till fördjupad uppföljning av insatserna för brukarna.

Stöd till personer som har problem med spel om pengar

Från den 1 januari 2018 har personer som har beroendeproblem med spel om pengar rätt till stöd och hjälp enligt socialtjänstlagen på samma sätt som personer med alkohol- eller drogproblem. Göteborgs Stad har sedan 2004 ett spelberoendeteam som möter personer som har problem med spel om pengar, samt deras anhöriga. Under 2018 mötte Spelberoendeteamet 165 personer.

Den sociala barn- och ungdomsvården

Antalet anmälningar om barn som far illa har ökat under de senaste åren och har under 2018 fortsatt öka. Ett intensivt arbete för att förbättra vården och stödet till de mest utsatta barnen pågick under hela 2018. Nämnderna har arbetat intensivt med att uppfylla lagkravet om en utredningstid om max fyra månader. Flertalet nämnder har trots det fortfarande svårt att uppfylla lagkravet. Arbetet med att säkra kvaliteten har fortsatt hög prioritet.

Arbetet med Västermodellen gör barn delaktiga i verksamhetsutvecklingen. Modellen ska ge ökad delaktighet för de barn och unga som har kontakt med socialtjänsten. Barn och unga i verksamheterna intervjuas, intervjuerna och socialsekreterarnas erfarenheter sammanställs och gör att den professionella kunskapen kan systematiseras. Åtgärder har under året vidtagits i verksamheterna utifrån de synpunkter barn och unga lämnat.

Antalet ensamkommande barn och unga med pågående placeringar har minskat då de stora åldersgrupperna har nått vuxen ålder och förväntas lösa sin boendesituation själva. Antalet ensamkommande barn som anvisats till Göteborg har fortsatt att minska under 2018.

Arbetsmiljö, rekrytering och stabil bemanning

Arbetsmiljön och svårigheterna att rekrytera socialsekreterare och arbetsledare med efterfrågad kompetens och erfarenhet har stått i fokus även 2018 genom det arbete som pågår kopplat till stadens handlingsplan för förbättrad arbetsmiljö. Socialsekreterarna är ofta nyutbildade och kompetensfrågorna har fortsatt hög prioritet. Under 2018 har omställningen av socialsekreterare dock mattats av. Den förbättrade situationen bedöms bero på stadsdelsnämndernas strukturerade arbete samt en förändrad arbetsmarknad för socionomer.

Individ- och familjeomsorgens kvalitetsrapport

Kvalitetsrapporten för sektor Individ- och familjeomsorg samt funktionshinder beskriver sektorns kvalitetsarbete. Det gemensamma arbetet med utvecklingen av socialtjänstens processer ger stöd i sektorns arbete och får ett särskilt värde i den personalsituation som råder inom sektorn.

Ett ökat användande av evidens- och kunskapsbaserade metoder beskrivs i rapporteringen samtidigt som den systematiska uppföljningen fortsatt behöver utvecklas. Också samverkan och samordning framhålls av nämnderna som ett angeläget utvecklingsområde.

Några nyckeltal

Stadsdelsnämndernas befolkningsram	2016	2017	2018
Nettokostnad (mnkr)	3 660	3 831	3 873
Nettokostnadsutveckling (%)	7,0	4,7	1,1
Därav nettokostnad:			
- barn och unga	1 468	1 559	1 557
- vuxna	854	953	1 001
- försörjningsstöd	1 024	970	944
- övriga kostnader	314	349	371

Framtidsfrågor

- » Tillgängliggöra och effektivisera socialtjänsten genom digitalisering
- » Arbeta för en stabil personalsituation och med kompetenshöjande insatser
- » Tillgodose behovet av bostäder

Personer med funktionsnedsättning

Rätt och stabil bemanning är en förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara självständiga utifrån sina egna förutsättningar. Arbetet har under året haft fokus på ökade möjligheter för den enskilde brukaren till valfrihet och egenmakt samt medarbetares kompetensutveckling.

Viktigt förbättringsarbete för goda levnadsvillkor

Fler personer än tidigare har fått möjlighet att flytta från bostad med särskild service till ett mer självständigt boende i egen lägenhet. Brukarens egenmakt stärks genom ökat användande av olika metoder för delaktighet samt utbildning av medarbetare. Fritiden för barn och unga med funktionsnedsättning har kartlagts och partnerskap med civilsamhället har bidragit till att öka möjligheterna till stimulerande fritidsverksamhet.

Individuellt stöd och service

Funktionshinderområdet inom socialtjänsten omfattar myndighetsutövning enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och Socialtjänstlagen (SoL) samt verksamheter till stöd för personer med funktionsnedsättning. Daglig verksamhet, bostad med särskild service och boendestöd är exempel på sådana verksamheter. Under 2018 har cirka 4 200 personer per månad fått insatser enligt LSS och cirka 4 400 personer per månad enligt SoL. Totalt har 7 200 personer varje månad fått en eller flera insatser. Förändrad rättspraxis för personlig assistans har medfört att personer med omfattande behov av stöd och service istället får andra insatser enligt SoL och/eller LSS från staden.

Delaktighet och egenmakt

Den enskildes inflytande och självbestämmande är i fokus. För att öka självständighet, delaktighet och egenmakt pågår utveckling av arbetssätt, metoder och digital kompetens hos medarbetare. Genom att verksamheter använder dialog och brukarrevisioner får den enskilde möjlighet att påverka insatser och stöd. För att öka delaktigheten för barn och unga med funktionsnedsättning har några stadsdelar börjat införa Västermodellen (se avsnittet Individ och familj).

Under året har staden genomfört en brukarenkät rörande utförarverksamheter inom funktionshinderområdet. De sammanvägda resultaten från 4 800 besvarade enkäter inom området, utom daglig verksamhet, visar att brukarna är särskilt nöjda med personalens bemötande och trygghet i verksamheten. Möjligheten att påverka stödet är ett prioriterat förbättringsområde. För första gången har personer som deltar i daglig verksamhet fått möjlighet att besvara den nationella brukarenkäten som gör det möjligt att göra jämförelser med liknande verksamhet i andra kommuner. Enkäten kunde besvaras digitalt med stöd av bilder, text och tal. Fler hade möjlighet att själva besvara enkäten och 83 procent svarade att de alltid trivs på sin dagliga verksamhet. Brukarrevision är ytterligare ett verktyg för kvalitetsutveckling som enskilda verksamheter använder för att få direkt återkoppling från brukarna på upplevelsen av kvalitet.

Kompetens och stabil bemanning

För att den enskilde ska ha goda levnadsvillkor och få stöd av hög kvalitet krävs stabil bemanning med efterfrågad kompetens. Den hårdnande konkurrensen på arbetsmarknaden och bristen på sökande med gymnasial- och eftergymnasial utbildning med inriktning mot funktionsnedsättning skapar svårigheter för kompetensförsörjningen vilket riskerar att påverka verksamhetens kvalitet. Ett arbete pågår för intern kompetensutveckling.

Valfrihet i daglig verksamhet

Kommunfullmäktige har beslutat att införa valfrihet inom daglig verksamhet enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV), som innebär att brukaren själv får välja utförare av sin dagliga verksamhet. Valfriheten införs enligt tidplan från april 2019, och har 2018 förberetts i stadsdelarna.

Sysselsättning och arbete

Stadens verksamheter ska ge stöd för att så många

Foto: Frida Winter.

som möjligt ska kunna få anställning och försörja sig. Under året har sju personer lämnat daglig verksamhet för Offentligt skyddat arbete eller annan anställning. Det är brist på sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning. Utvecklingen av Individual Placement Support (IPS) fortsätter på aktivitetshuset där det nu är kö.

Bostadssituationen

I Göteborg råder brist på bostäder. Detta medför en risk för att personer med funktionsnedsättning, som skulle klara ett ordinarie boende, istället ansöker via Bostäder med särskild service (BmSS). Under året har 73 personer fått lägenhet genom att de kommunala bostadsbolagen erbjuder lägenheter till personer med funktionsnedsättning (enligt överenskommelsen F100), vilket är en ökning jämfört med 2017. Under 2018 har totalt 10 personer flyttat ut från BmSS. Förutom att detta innebär ett boende med ökad självständighet för den enskilde frigör det lägenheter i befintliga BmSS och beslut kan verkställas för personer i kön.

Under 2018 färdigställdes 30 lägenheter i BmSS, vilket är en minskning jämfört med genomsnittet under senare år. Den planerade utbyggnaden av 300 lägenheter 2019–2022 når inte upp till de bedömda behoven av 400 lägenheter. Bristen på bostäder gör att ett antal göteborgare inte kommer att få sina behov tillgodosedda under de närmaste åren. Med syfte att bygga fler BmSS har fastighetskontoret och boendeplaneringen i SDF Örgryte-Härlanda i dialog med planerande förvaltningar och stadsdelsförvaltningar identifierat åtgärder för att effektivisera planeringsprocessen. Vidare har ett arbete med att utöka antalet lägenheter i det befintliga beståndet genomförts. Bristen på BmSS har lett till att ett stort antal korttidsplatser och andra tillfälliga boendelösningar använts.

Funktionshinderområdets kvalitetsrapport

Kvalitetsrapporten för sektor Individ- och familjeomsorg samt funktionshinder beskriver sektorns kvalitetsarbete. Det gemensamma arbetet med utvecklingen av socialtjänstens processer ger stöd i sektorns arbete och får stor betydelse i den personalsituation som råder.

Ett ökat användande av evidens- och kunskapsbaserade metoder beskrivs i rapporteringen samtidigt som den systematiska uppföljningen fortsatt behöver utvecklas. Också samverkan och samordning framhålls av nämnderna som ett angeläget utvecklingsområde.

Några nyckeltal

Stadsdelsnämndernas befolkningsram	2016	2017	2018
Nettokostnad (mnkr)	3 448	3 587	3 752
Nettokostnadsutveckling (%)	5,1	4,0	4,6
Personalvolymförändring (%)	-2,1	0,9	-0,5

Framtidsfrågor

- » Marknadsföra yrkesområdet för kompetensförsörjning
- » Tillgodose behoven av bostäder
- » Införa välfärdsteknik för delaktighet, inflytande och ökade möjligheter till självständighet för brukare

Foto: Lo Birgersson.

Äldre och sjukvård i hemmet

Göteborg ska vara en bra stad att åldras i. Brukarna ska veta vilket stöd de kan få och att omsorgen utgår från deras behov, intressen och önskemål. Under året har väntetiden för att flytta till äldreboende förkortats, stadens betalningsansvar för utskrivningsklara patienter har minskat och valfrihetssystemet enligt LOV inom hemtjänst har införts.

Viktigt förbättringsarbete för äldre i behov av vård och omsorg

Åldersvänligt Göteborg är ett uppdrag som hör ihop med Världshälsoorganisationens (WHO) globala nätverk Age-friendly cities and communities som samlar mer än 800 städer. Inom arbetet har äldres synpunkter inhämtats för att få ett bra underlag till att skapa en åldersvänlig stad. Ett magasin med goda exempel som finns i Göteborg har tagits fram.

Under året har generationsmöten genomförts mellan äldre och barn för att tillsammans planera hur ett kulturhus kan utformas. Samtidigt har följeforskning pågått om vad som sker i mötet och i dialogen om kultur och stadsutveckling mellan äldre och barn.

Valfrihetssystem inom hemtjänst är infört

Från april månad kan personer med hemtjänst välja att få sin hemtjänst utförd av Göteborgs kommuns hemtjänst eller av en privat utförare.

I slutet av året var tolv privata utförare godkända och cirka 340 personer hade valt någon av dessa. Andelen hemtjänsttagare som valt privat utförare var lågt i starten i april men ökar stadigt.

Privata utförare ansöker om att bli godkända som utförare av hemtjänst i Göteborg. För att bli godkänd kontrolleras att utföraren uppfyller de krav som ställts. Privata utförare anger var i Göteborg de vill utföra hemtjänst, vilket innebär att hur många och vilka utförare som finns att välja mellan, beror på var

man bor i staden och varierar över tid. Göteborgs Stads hemtjänst är valbara i hela staden.

Hemtjänst och äldreboende

Göteborgs Stad följer årligen upp hemtjänst och äldreboende i kvalitetsrapporter.

I den nationella brukarenkäten finns en fråga om hur nöjd man sammantaget är med sin hemtjänst eller äldreboende. Resultatet för hemtjänst och äldreboende var lika, 80 procent av de som svarade var sammantaget nöjda.

När det gäller svaren inom hemtjänst var resultatet i nivå med övriga storstäder, men lägre än genomsnittet i riket. Inom äldreboende var den sammantagna nöjdheten i hela Göteborg i linje med såväl övriga storstäder som riket.

Variationerna mellan och även inom stadsdelarnas äldreboende och hemtjänstområden är relativt stora från år till år. Detta beror delvis på att lokala initiativ och händelser får genomslag. På en göteborgsnivå har rörelserna varit relativt små.

Den enskilda faktor de äldre var mest nöjda med inom både hemtjänst och äldreboende var personalens bemötande. Så hög andel som 90-95 procent svarade att de var nöjda. Andra frågor med höga resultat inom båda verksamheterna var trygghet och förtroende för personalen.

Förbättringsområden var att kunna påverka hur dags insatsen ges och att personalen meddelar tillfälliga

förändringar i förväg. Inom hemtjänst finns värdighetsgarantier inom dessa områden, vilket sätter extra fokus på förbättringsarbete. Inom äldreboende kommer det att arbetas fram ytterligare värdighetsgarantier.

Under året har beslut tagits om en långsiktig äldreboendeplan som visar behovet av äldreboende utifrån demografiska förändringar fram till 2035. Beslut har också tagits om en renoveringsplan för upprustning och modernisering av äldreboenden.

Stadsdelsförvaltningarna och enheten för förmedling av äldreboenden i Örgryte-Härlanda har tillsammans arbetat med strukturer för korttidsplatser och äldreboenden och fått ett bättre flöde i processen.

Väntetiden till äldreboende, från ansökan till erbjudet inflyttningsdatum, minskade 2018 vilket var ett trendbrott.

Nya arbetssätt och digital teknik

Nya arbetssätt där digital teknik används har införts. Ett exempel är it-stöd inom hemtjänsten. Medarbetarna får den dagliga planeringen och aktuell information om brukaren de besöker i sina telefoner och brukarnas hemtjänst följs upp genom registreringar i telefonen.

Dokumentation kan utföras direkt i en app hemma hos hemtjänsttagaren som blir delaktig och får ökat inflytande. Eftersom it-stöden hanterar integritetskänslig information är telefoner och arbetet förenade med höga säkerhetskrav.

Införandet av ny teknik och förändrade arbetssätt har inneburit vissa initiala problem för organisationen. Personer med behov av tillsyn kan få denna via trygghetskamera istället för fysiskt besök. Trygghetskamera erbjuds nu alla i ordinärt boende och tester har påbörjats vid äldreboenden.

Arbete har påbörjats för att byta ut analoga trygghetslarm till digitala.

Samverkan för trygg och säker utskrivning från sjukhus

En ny lag om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård trädde i kraft 1 januari 2018.

Lagen omfattar alla personer som bedöms ha behov av insatser från socialtjänsten, kommunens hälso- och sjukvård eller primärvården efter utskrivning från slutenvården.

Som ett komplement till lagen har samtliga kommuner i Västra Götaland och Västra Götalandsregionen gjort överenskommelser, som trädde i kraft 25 september, om bland annat hur samverkan ska ske och hur betalningsansvaret ska regleras för utskrivningsklara patienter.

Förändringen syftar till en god samverkan mellan sjukhus, primärvård och kommun för att den enskilde ska få en trygg och säker vård och omsorg. Kommu-

nens betalningsansvar inträder efter att patienten är utskrivningsklar och har förkortats från fem vardagar till tre kalenderdagar. Detta har inneburit förändrade arbetssätt för kommunens äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Verksamheten har levt upp till de nya kraven och antalet betaldagar för utskrivningsklara patienter har under året minskat.

Kompetensförsörjning – en utmaning

Äldreomsorgens och hälso- och sjukvårdens verksamheter har haft svårigheter att rekrytera och bemanna med personal med efterfrågad kompetens. Särskilt svårt har varit att bemanna med sjuksköterskor inom hemsjukvården samt undersköterskor och chefer inom hemtjänsten.

För att klara kompetensförsörjningen krävs förändrade arbetssätt både i form av differentiering av arbetsuppgifter för omvårdnadspersonal och införande av ny teknik i verksamheten.

Verksamheternas förmåga till förändringsledning och att vara en attraktiv arbetsgivare kommer vara avgörande för att klara framtidens kompetensförsörjning.

Några nyckeltal

Befolkningsramen	2016	2017	2018
Nettokostnad äldreomsorg (mnkr)*	4 544	4 701	4 850
Nettokostnadsutveckling äldreomsorg (%)	5,4	3,5	3,2
Nettokostnad hemsjukvård (mnkr)**	465	473	514
Nettokostnadsutveckling hemsjukvård (%)	11	1,7	8,7
Personer med hemtjänst (snitt/månad)	8 339	8 269	8 079
Personer i äldreboende exkl. korttid (snitt/månad)	3 993	4 009	4 023
Betalningsansvar för utskrivningsklara, årsplatser***	19,1	13,8	11,5

*Inklusive hemsjukvård för personer över 65 år.

** Hemsjukvård alla åldrar.

***Betalt betalningsansvar för utskrivningsklara, årsplatser gäller tom 30/9 p.g.a. förändrad redovisning från 25/9 2018.

Framtidsfrågor

- » **Arbeta med kompetensförsörjning genom nya yrkesroller och förändrade arbetssätt**
- » **Genomföra digitalisering och förändrade arbetssätt**
- » **Samverka med primärvården för att fler ska kunna vårdas tryggt och säkert utanför sjukhusen**

Kultur och fritid

Stadens verksamheter inom kultur och fritid bidrar i hög grad till en attraktiv stad och god livsmiljö för både invånare och turister. Bibliotek, museer och institutioner för scenkonst hade 5 miljoner besökare. 79 000 barn och unga deltog i sommarlovsaktiviteter och 8 000 barn fick gratis simundervisning. Göteborgs konstmuseum fick den prestigefyllda utmärkelsen Årets museum för att genom nyskapande arbete ha skapat ett solitt museum med genomslag och mervärde för Göteborgsregionen.

Viktigt förbättringsarbete för stadens invånare

Staden har ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter men fortfarande får inte alla del av utbudet. Viktigt förbättringsarbete är att skapa mer likvärdigt och tillgängligt utbud.

Kommunfullmäktige beslutade under året att svaret för de 23 stadsdelsbiblioteken skulle överföras till kulturnämnden. Invånarna och användarnas behov är i fokus då syftet med en gemensam organisation är att stärka biblioteksverksamheten och möjliggöra samordningsvinster.

I februari lanserade stadsbiblioteket appen Biblioteket. Där kan användarna söka efter böcker, reservera, låna om och hitta närmsta öppna bibliotek. De kan också chatta med en bibliotekarie, få en guidad visning i stadsbiblioteket, göra ett quiz och hitta kalender. Appar av denna typ ökar tillgängligheten till kultur och det finns tankar om att utveckla fler inom kultur- och fritidsområdet.

Under året har staden antagit Göteborgs Stads Friluftsprogram 2018-2025. Syftet med programmet är att värna och utveckla möjligheten till friluftsliv för både göteborgare och besökare och att ge en inriktning för fortsatt planering och arbete med friluftsliv. Programmets mål är ökad folkhälsa, integration och ett rikare kulturliv.

Stadens 24 friluftsbad fortsätter att locka göteborgare från alla delar av staden. Genom kontinuerlig upprustning säkerställs att de förblir attraktiva mötesplatser som bidrar till integration och samhörighet för alla göteborgare.

Riksdagen antog 2018 en ny politik, Gestaltad livsmiljö, för arkitektur-, form- och designområdet. Det handlar ytterst om att åstadkomma attraktiva och långsiktigt hållbara livsmiljöer genom ett medvetet kvalitetsarbete med design, arkitektur, konsthantverk och mode. Röhsska muséet lyfts fram som en plats med långsiktig potential att verka som en samlande regional nod för det nya politikområdet.

Staden växer och kultur- och fritidsutbudet med den

Park- och naturförvaltningen arbetar med att skapa nya attraktiva evenemangsplatser för små och medelstora evenemang. Ett exempel är Färjenäsparken som fortsatt utvecklas under året. För den som väljer att tillbringa semestrar och lov hemma finns det stora möjligheter till upplevelser i stadens parker och i natur- och friluftsområdena. En guide är framtagen med tips om stadens olika parker, lekplatser, naturområden och badplatser. Alla går att nå med kollektivtrafik och allt är gratis. Informationen har publicerats på stadens hemsida och Facebook-sida, och kompletteras med skyltar på plats samt appar.

I slutet av 2018 stod Lundenhallen färdig. Den är en multisportanläggning som består av en fullskalig idrotts-hall samt en gymnastikhall. Anläggningen är tänkt att användas både av skola och föreningsverksamhet.

Under året öppnade stadsdelen Centrum en ny generationsöverskridande mötesplats Verket som riktar sig till seniorer och unga (från 13 år). Verksamheten ska formas av deltagarna själva och styras av intressen, nyfikenhet, behov och egna idéer. Ambitionen med Verket är att deltagarna äger processen. Det kan handla om allt från odlingsgrupper och bouletterningar till konstutställningar, hantverk och hbtq-föreläsningar. Användarna kan få tillgång till lokalerna även när det är obemannat genom att de skriver under ett kontrakt och får en låstagg.

Den initialt stora ökningen av badbesök i samband med satsningen Fria bad har planat ut. I och med införandet av dessa 2016 ökade antalet besök kraftigt, vilket resulterade i att vissa besökare upplevde baden som otrygga, stökiga och trånga. Anpassningar i öppettider och arbetssätt har resulterat i att det nu är trivsamt och säkert att bada. Staden har även erbjudit gratis simskola. Undervisningen har koncentrerats till de delar av Göteborg där simkunnigheten är som lägst. 8 000 barn har deltagit i simundervisning under läsåret.

Foto: Lo Birgersson.

Många satsningar inom kultur- och fritidsområdet sker med externa medel. Statliga satsningar på barn och ungas fritid har gett staden 40 mnkr 2018. Bidragen har gjort det möjligt att utöka och utveckla stadens arbete med nya aktiviteter på nya platser. Sommarlovssatsningen har genomförts för tredje året i rad och antal barn och unga som deltog var 79 000, cirka 50 procent provade nya aktiviteter på nya platser.

Planering inför jubileumsåret 2021 pågår

När göteborgarna tillfrågades om vad de önskade sig inför 400-årsjubileet var det många som önskade fler sammanhängande stråk, tillgång till vatten, grönska och inbjudande mötesplatser.

I maj invigdes det blå och gröna Kvillestråket med en dansbana. Stråket är fyra kilometer långt och sträcker sig utmed Kvillebäcken mellan Frihamnen och Hökälla. Utedansbanan är en önskan från unga tjejer som genom en workshop varit med och format hur den ska se ut. Dansbanan är öppen och tillgänglig för alla som vill dansa och spela sin egen favoritmusik. Under sommaren besöktes dansbanan av minst 2 000 personer i olika åldrar, varav 1 500 deltog i programaktiviteter, andra spontandansade eller tittade på.

Regnlekplatsen vid Näckrosdammen, även den en del av jubileumssatsningen, invigdes i december. Barn och vuxna har bidragit med idéer till utformandet av en lekplats som skulle vara extra rolig och lockande varje gång det regnar. Det unika med regnlekplatsen är att det uppstår nya möjligheter till lek när det regnar, men den är utformad för att locka barn såväl som vuxna från hela staden till lek och rörelse i alla väder.

Årets fokus Go Global hade som syfte att lyfta fram Göteborg i internationella sammanhang. Invigning skedde genom att barn i åldrarna 3–14 år bjöds in till Göteborgs filmfestival och av drygt 2 200 kom

mer än 1 300 barn med inhyrda bussar från olika delar av Göteborg. Under året har det skapats ett Hela Stadens galleri. Hundra berättelser med temat Min Resa har samlats in och visades under Volvo Ocean Race och utställningen gick sedan vidare till stadsdelarna. Stadsdelarna har deltagit med tio berättelser vardera.

Några nyckeltal – gäster/besökare

1 000-tal	2016	2017	2018
Uthyrning av idrottsanläggningar (planer och hallar, timmar)	290	307	290
Gästnätter vid idrottscuper	254	270	254
Bad	1 134	1 103	1 395
Teater	200	222	181
- varav barn	28	28	22
Bibliotek	4 138	4 379	4 219
Museer	783	673	531
- varav barn	185	186	146
Sommarlovsaktiviteter	58	80	79

Valhallabadet och Frölundabadet hade stängt längre perioder 2016. Simlyft med fri simskola startade 2017. Röhsska museet stängt 2017 och 2018. Sjöfartsmuseet stängt från september 2018.

Framtidsfrågor

- » Utveckla samverkan med civilsamhälle och näringsliv
- » Skapa platser och arenor för kultur, fritid och generationsöverskridande möten

Bebyggelse och bostad

Göteborg är en attraktiv stad, vilket innebär utmaningar i att bereda plats för alla som vill bo, leva och verka här. Det råder fortsatt bostadsbrist trots att det byggs mer än på flera decennier. Det märks inte bara på det ökande antalet byggkranar utan även i stadens organisation.

Viktigt förbättringsarbete för grupper som står långt från bostadsmarknaden

Staden har varit mycket aktiv i att underlätta bostadssituationen för särskilda grupper enligt strategin mot hemlöshet. Under året har antalet personer som fått egen bostad och lämnat hemlöshet ökat. Totalt förvaltas nu över 1 000 kommunala kontrakt, vilket är en ökning med 9 procent jämfört med 2017. Närmare 600 familjer, cirka 1 000 barn, har sedan 2015 fått en egen lägenhet genom allmännyttans satsning riktad till bostadslösa barnfamiljer. Samtliga av de knappt 700 personer som anvisades till Göteborg av Migrationsverket under 2018 har erbjudits en genomgångsbostad eller plats på ett mellanboende. Nästan hälften av lägenheterna har lämnats från privata fastighetsägare.

Trots stadens arbete är hemlösheten på samma nivå som när hemlöshetsplanen antogs 2015 och den akuta hemlösheten fortsätter att öka. I akut hemlöshet finns 260 barnfamiljer och 660 barn som bor i tillfälliga boendelösningar.

Största bostadsbyggandet på decennier

Staden har under året förflyttat sig ännu tydligare från ett planeringsskede till ett genomförande. Under 2018 färdigställdes nästan 3 200 bostäder, vilket är det största antalet sedan miljonprogrammet på 1970-talet. Vid årets slut pågick byggandet av cirka 7 300 bostäder. Detta är ett resultat av stadens långsiktiga arbete för att öka bostadsbyggandet och det finns nu över 53 600 bostäder i olika skeden av planering och utbyggnad.

Det är fortsatt högt tryck på bostadsmarknaden i Göteborg. Prisutvecklingen på ägt boende har bromsat in, men kötiderna på hyresmarknaden fortsätter öka. Den genomsnittliga kötiden har legat kring 6,7 år för allmännyttan och runt 4 år för de privata hyresvärdarna. Göteborg håller också en fortsatt hög takt i byggandet med ett stort antal påbörjade lägenheter under 2018, vilket kan sättas i relation till en minskande byggtakt i andra storstäder.

En särskild satsning för att öka tempot i bostadsbyggandet är BoStad2021, ett samarbete mellan staden och näringslivet. Målet är att skapa 7 000 bostäder senast år 2021. De 30 projekten innefattade vid årsskiftet cirka 8 000 bostäder. De flesta har passerat planeringsskedet och ligger nu för genomförande hos byggaktörerna.

Kommunal service

De senaste åren har kommunal service såsom förskola, skola, idrottshallar och äldreboende inte byggts ut i takt med investeringsplanen och inte i samma takt som bostäder. Staden har därför trappat upp arbetet med kommunal service bland annat genom att ta fram en lokalförsörjningsplan och en färdplan för kommunal service, viktiga styrdokument för lokalförsörjningen.

Många vill jobba i Göteborg

Att staden växer syns även i behovet av plats för nya arbetsplatser. Staden uppskattar att näringslivets behov av mark för logistik och industri fram till år 2035 är 4–8 miljoner kvadratmeter i Göteborgsregionen. I översiktsplanen finns motsvarande ytor avsatta men de behöver detaljplaneras innan de går att bebygga.

Just nu pågår byggnation av drygt 170 000 kvadratmeter kontorsyta, främst i Centrum, Norra Älvstranden och Östra Göteborg. Vakansgraden på kontor har ökat men är på en fortsatt låg nivå (4,5 %). Magasin 113 i Frihamnen är ett exempel på en större byggnad som med sina cirka 16 700 kvadratmeter ska ge ökad tillgång till kontorsyta.

Stadens form och struktur

Förslag på en ny översiktsplan för Göteborg har tagits fram och är på samråd till slutet av april 2019. Översiktsplanen är vägledande i kommunens markanvändning och visar inriktningen på stadens önskade utveckling. Samtidigt pågår arbete med

fördjupade översiktsplaner för bland annat centrala Göteborg. Under året antogs en detaljplan som innehåller 1 200 bostäder och 125 000 kvadratmeter handel och kontor kring Järntorget. I Backa pågår utbyggnad av Selma stad, en stadsomvandling med 1 000 nya bostäder, idrottshall, stadsdelshus med rum för kultur, parkstråk, handel med mera.

För att öka kunskapen och engagemanget kring biologisk mångfald och naturvårdsfrågor har staden byggt pedagogiska lekplatser och uteklassrum, till exempel en ny regnlekplats i Renströmsparken och ett marint centrum vid Askimsviken.

Rådhuset, kommunstyrelsens lokaler, tilldelades Helgopriset 2018. Priset är ett av Sveriges största arkitekturpriser och ges för bästa restaurering eller ombyggnad av ett äldre hus. Statens fastighetsverk, som delar ut priset, lyfter fram att Higab AB vid renoveringen återgett byggnaden dess storhet och intimitet.

Göteborgs Stads app Anmäl hinder fick 2018 års Guldlänk. Priset premierar och stimulerar innovationer inom det offentliga Sverige. Enligt juryn erbjuder appen invånarna ett nytt sätt att utveckla och medskapa staden som tillgänglig för alla, med en väl utformad digital lösning, som driver ökad delaktighet och intresse.

Robust stad i förändrat klimat

Årets sommar var en av de varmaste hittills. Värmeböljan medförde problem som torka, dricksvattenbrist samt skogsbränder. Göteborg klarade påfrestningarna bra, men det krävdes en stor insats i skötsel och städning i stadens parker och badplatser. Göteborg fick också en viktig funktion som leverantör av dricksvatten till grannkommunerna.

Stadens långsiktiga arbete med anpassning till ett förändrat klimat har stärkts genom en ny central klimatanpassningssamordnare och genom framtagandet av ett tematiskt tillägg till den översiktsplan som står inför antagande. Tillägget syftar till att ge vägledning om hur översiktsplanens intentioner om en hållbar och robust stad ska uppnås avseende översvämningsrisker och underlättar för efterföljande planering.

Under hösten anordnades också en regional workshop om klimatanpassning av kommunernas dricksvattenförsörjning med syftet att säkra och anpassa dricksförsörjningen till de nya klimatförutsättningarna.

Utmaningar

Bostadsmarknaden 2019 förväntas i stort sett fungera som idag. Växande grupper som har svårt att få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden blir därför fortsatt ett viktigt kommunalt ansvar.

Det osäkra konjunkturläget på bostadsmarknaden kan leda till en inbromsning i byggandet då byggaktörerna kan komma att invänta ett bättre marknadsläge. Det kan också leda till sjunkande byggkostnader vilket skulle gynna hyresrättsbyggandet och minska kostnaderna för kommunal service.

Stadens utveckling är beroende av en samsyn mellan stat och kommun kring övergripande planeringsförutsättningar. Det är en utmaning för staden att staten saknar ett sammanvägt förhållningsätt till vägar och järnvägar, klimatanpassning och människors hälsa i den framväxande täta staden.

Några nyckeltal – antal planerade bostäder

Bostäder i	2014	2015	2016	2017	2018
Startade detaljplaner	7 200	10 750	2 600	1 685	2 360
Antagna/godkända detaljplaner	3 570	3 450	3 735	11 337	6 389
Markanvisningar	1 303	2 950	4 500	4 183	3 610

Några nyckeltal – antal färdigställda bostäder

År	Nybyggnad	Ombyggnad	Totalt
2014	1 793	224	2 017
2015	2 298	255	2 553
2016	2 401	279	2 680
2017	2 027	174	2 201
2018	2 747	421	3 168

Framtidsfrågor

- » Skapa boende för grupper som står långt från bostadsmarknaden
- » Nå samsyn om stadsutveckling mellan kommunen och staten
- » Öka genomförandetakten och samtidigt bibehålla en hög planeringstakt
- » Anpassa staden till effekterna av klimatförändringar

Trafik

Under 2018 har genomförandet av en rad större infrastrukturprojekt fortsatt i hög takt vilket påverkat framkomligheten. Ett nytt kollektivtrafikprogram pekar ut riktningen för kollektivtrafikens framtida utveckling. Fler reser hållbart, resandet med kollektivtrafik och cykel ökar.

Viktiga förbättringsarbeten för trafikanterna

Många stora infrastruktursatsningar pågår för att tillgodose transportbehoven i en växande stad. Det märks för resenärer och näringsliv som påverkas av trafikstörningar. Intensivt arbete har bedrivits med koordinering av projekt och information till trafikanterna för att minska problemen.

Västsvenska paketets stora infrastruktursatsningar Västlänken, Hisingsbron och Marieholmstunneln är i full gång.

Fler behöver resa hållbart och staden förbättrar förutsättningarna för kollektivtrafik, gång och cykel, dels genom traditionella projekt, dels nya innovativa lösningar.

Trafik under byggtid

De närmsta åren kommer boende, besökare och näringsliv möta en stad i ständig förändring. Det är en utmaning att få staden att fungera under en intensiv byggtid. Trafikstörningar påverkar enskilda medborgare och näringslivet.

Enkelriktningen av Götatunneln medförde stor påverkan i form av längre restider och störningar i trafiken. Vasabron har varit avstängd för att bytas ut vilket påverkat framkomligheten i centrum.

Ett stort arbete har genomförts med informations-spridning och dialoger med berörda. För att nå ut till medborgarna använder sig Trafikverket, Västtrafik och staden av webbplatsen för Trafik Göteborg som gemensam informationskanal. Ytterligare en gratisfärja sattes in under tiden med Götatunnelns enkelriktning.

De många stadsutvecklingsprojekten tar parkeringsplatser i anspråk. Tillfälliga parkeringsplatser har skapats och samverkan med fastighetsägare har även öppnat upp för samnyttjande. Parkeringsbolagets app har utvecklats så att kunderna nu även kan hitta, starta och betala elladdning, hitta Styr & Ställ-station, kollektivtrafikhållplatser och avgångstider.

Många stora projekt pågår

Flera stora projekt som Vasabron samt Västlänkens stationer Haga och Korsvägen har påbörjats 2018.

Sedan tidigare pågår arbetet med Marieholmstunneln och vid Centralstationsområdet ny Hisingsbro och den nedsänkta förlängningen av Götaleden.

Debatten kring Västlänken har fortsatt samtidigt som stadens och Trafikverkets planering fortgått. Detaljplan för Västlänkens linjesträckning vann laga kraft under året och i februari 2019 meddelade Högsta domstolen att de inte beviljar prövningstillstånd för överklagan av miljödomen. Arbetet med detaljplaner för Västlänkens kommande stationslägen är i sina slutscheden.

Målbild för framtidens kollektivtrafik

Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stomnätet i Göteborg, Mölndal och Partille, antogs under året. Den visar hur stomnätet ska utvecklas till år 2035 och bygger på fem trafikkoncept: Metrobuss, Stadsbana, Spårvagn, Citybuss och Linbana.

Några av de större satsningarna i målbilden har fått delfinansiering från staten via Sverigeförhandlingen. Satsningen på sju miljarder kronor innehåller fyra större kollektivtrafikprojekt och innebär åtagande om bostadsbyggande. Regeringen har också beslutat att höghastighetsjärnväg Göteborg–Borås ska ingå i nationell plan för transportsystemet 2018–2029.

En ny zonstruktur för kollektivtrafiken antogs av regionfullmäktige. Göteborg kommer att ingå i en större zon med Mölndal, Partille och Öckerö. Införandet sker tidigast hösten 2020.

Elektrifiering av kollektivtrafiken fortgår. Elektriska ledbussar trafikerar numera linje 16, utveckling av elbusslinjen 55 fortsätter och fler linjer är på gång.

Bytespunkten vid Svingeln och bussangöringen på Åkareplatsen färdigställdes. Tillgänglighetsarbetet fortgår och exempelvis har nästan samtliga av stadens spårvagnshållplatser nu kontrastmarkeringar.

Staden gjorde under 2018 flera tillköp från Västtrafik av både biljetter och trafik. Utöver den allmänna subventionen av månadskort, gjordes tillköp av seniorkort, skolkort och fritidskort. Gratis sommarlovskort för skolelever finansierades av staten.

"Det är inte trafikfrågorna som är det intressanta utan vilket samhälle vi bygger. För det vi bygger nu kommer stå i hundratals år." David Palmqvist, Trafikkontoret. Foto: Lo Birgersson.

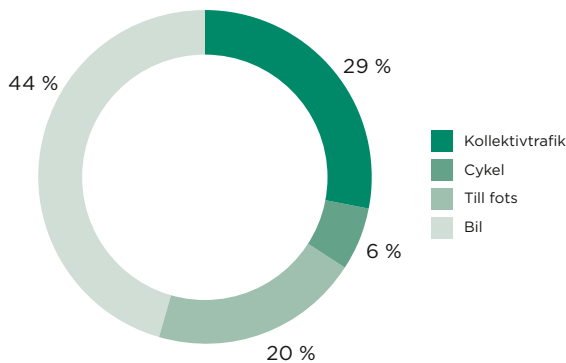
Fler reser hållbart

Det långsiktiga målet för Göteborg är att det hållbara resandet ska öka. Sedan 2011 sker en viss förändring i resandet mot det mer hållbara, men inte tillräckligt för att nå målen i stadens trafikstrategi. Kollektivtrafiken är det trafikslag som utvecklas i linje med trafikstrategin. Cyklandet behöver däremot öka betydligt medan biltrafiken, som minskat något, behöver minska i snabbare takt.

Cyklingen ökade med 12 procent jämfört med 2017, där det varma och torra vädret troligen har påverkat. Kollektivtrafikresandet fortsatte öka, ökningen var 5 procent under året samtidigt som bilresandet minskade med 1 procent.

Åtgärder för fotgängare

Fördelning av resor

I staden pågår många stadsutvecklingsprojekt som ger möjlighet att skapa bättre förutsättningar för gående. Bland åtgärderna finns tillgänglighetsförbättringar av gångvägar, upprustning av Värvaderstorget samt skyddsbarriärer på gågator för att minska risken för snabbt accelererande fordon.

Cykelåtgärder

Utbyggnadstakten för cykelvägnätet har ökat jämfört med de senaste åren. För att cyklister ska kunna ta sig fram både snabbare och säkrare byggdes fem kilometer pendlingscykelstråk i östra Göteborg.

Appen Cykelstaden kan numera visa information om störningar på cykelvägar. Vinterväghållningen har förbättrats genom att sopsaltning införts i tre nya områden.

Låncykelsystemet Styr & Ställ är under utveckling.

En upphandling har genomförts för framtidens system som ska vara på plats 2020 och där området utökas till att bland annat även omfatta del av Hisingen.

Trafiksäkerhet

År 2018 miste tre personer livet i trafiken, vilket är färre än 2017. Trenden gällande skadade är däremot långt ifrån målet, många fler skadas måttligt eller allvarligt jämfört med målet i stadens trafiksäkerhetsprogram.

De flesta drabbade är cyklister i singelolyckor och fotgängare som skadas när de ramlar, snubblar eller halkar. Fokus behöver framöver sättas på fotgängarnas fallolyckor och cyklisternas singelolyckor och inriktning för ett nytt trafiksäkerhetsprogram har påbörjats.

Ökat resande med färdtjänsten

Under året utfördes 617 000 färdtjänstresor. Det är en ökning jämfört med 2017 på 4,5 procent. Del av ökningen sammanfaller med att Västtrafiks erbjudande om gratis resande i den allmänna kollektivtrafiken för färdtjänstresenärer upphörde. I flexlinjerna utfördes omkring 260 000 resor.

Den begränsade framkomligheten som uppstår under byggtider är en utmaning för färdtjänsten. Genom förebyggande arbete med körtids- och logistikplanering har bättre service kunnat ges till resenärerna. Ett arbete har genomförts med förarutbildning där bemötandefrågorna är centrala.

Framtidsfrågor

- » Bygga en nära storstad med en hållbar trafiksituation
- » Utveckla kollektivtrafiken och förbättra för cyklisterna
- » Skapa nya lösningar för framtidens resande

Klimat och miljö

Göteborgs Stad satsar på hållbar utveckling och minskad klimatpåverkan. Stadens tjänster bidrar till att det ska vara lättare att leva hållbart. Genom att använda stadsrummet som testarena för nya gröna lösningar blir Göteborg en modig föregångare. Göteborgs Stad hamnade på plats 11 av 290 kommuner i tidskriften Aktuell Hållbarhets kommunrankning.

Viktigt förbättringsarbete för minskad miljö- och klimatpåverkan

Göteborg satsar på sol och har invigt den första solcellsparken och 13 ytterligare platser har identifierats som möjliga. Samtidigt satsar staden på att bygga solceller på egna byggnader. Miljöförvaltningen har tagit fram kunskapsunderlaget "En utredning av vilka lokala åtgärder som krävs för att Göteborg ska kunna bli fossilfritt inom ramen för 1,5-gradersmålet från FN:s konferens COP21". Utredningen presenterar förslag på 82 konkreta åtgärder. Idrotts- och föreningsförvaltningen har påbörjat ett arbete för att minska spridningen av mikroplast från konstgräsplaner.

Win Win Gothenburg Sustainability award

Göteborgspriset för hållbar utveckling har bytt namn till Win Win Award. I år delades priset ut inom kategorin industriell symbios och vann gjorde Kalundborg Symbiosis från Danmark. Win Win delade för första gången ut ett Youth Award. Tre studenter vid Lindholmens Tekniska Gymnasium vann med sitt projekt Food for the Future.

Grönt är skönt

Parker och grönområden är viktiga rekreationsmiljöer och bidrar till ekosystemtjänster, att rena luft och vatten, reglera temperaturen, ta upp nederbörd och dämpa buller. Som exempel på stadens arbete med biologisk mångfald har fastighetskontorets skogsförvaltning under senare år rönt både nationell och internationell uppmärksamhet med många studiebesök. Fastighetskontorets representant fick Naturskyddsföreningen i Göteborgs Kaprifolpris för sitt arbete med skogsskötsel.

På väg mot bättre miljö

Miljö- och klimatnämnden har beslutat om en reviderad kemikalieplan. Åtgärderna i planen driver på substitutionsarbetet för minskad användning av farliga

kemikalier. Länsstyrelsen beslutade om ett nytt åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för kvävedioxid i Göteborgsregionen. Göteborgs Stad har ett antal åtgärder som ska genomföras, främst inom trafikområdet. Trafiken är även stor källa till buller. Göteborgs Stad reviderade ett åtgärdsprogram (2019–2023) mot buller som är en plan med åtgärder för att minska människors bullerexponering. I juli började nya lokala föreskrifter för avfallshantering gälla.

Ett vakande öga

Miljöförvaltningens miljötillsyn och livsmedelskontroll syftar till att minska verksamheters negativa effekt på människors hälsa och i miljön. Under året har tillsynen och kontrollen hanterat drygt 18 000 ärenden. Miljöförvaltningens livsmedelskontroller ökade med cirka 34 procent jämfört med samma period föregående år. Nu finns det även en ny e-tjänst för registrering av livsmedelslokaler. Det stora antalet bygg- och rivningsarbeten sätter sin prägel på miljötillsynen.

Miljödiplomer

Miljöförvaltningen har utfärdat 151 miljödiplom varav sex till evenemang. Till skillnad mot 2017 har inga förskolor eller skolor diplomerats under året, vilket är ett resultat av övergången till de nya nämnderna.

Avfallet minskar och staden skrotar skräpet

Göteborgarna har sorterat bättre, så att en större del lämnas som matavfall, vilket innebär att restavfallet minskat. Grovavfallet har också minskat något, vilket eventuellt kan kopplas till den varma sommaren. Fastighetsnära insamling av förpackningar i tvåfackskärl har testats hos villor och 88 procent vill behålla tjänsten. Det har kommit nya nationella förordningar för förpackningar och returpapper som innebär att producenterna ska ansvara för fastighetsnära insamling vilket gradvis kommer att påverka insamlingssystemet.

Skrota Skräpet, arbetet med att öka sortering och minska avfallet i stadens egna verksamheter, fortsätter med goda resultat. Modellen för det avfallssnåla äldreboendet har införts på samtliga äldreboenden och har följts av arbete med skola och förskola. Kulturkalaset satsade på engångsfritt och antalet serverade matportioner i engångsmaterial minskade med 6 500 stycken och antalet öl i plastglas med 3 000.

Sedan början av 2017 har alla kök inom Göteborgs Stad arbetat aktivt med att halvera sitt matsvinn. Minskningen av matsvinn i stadens kök motsvarar nu 300 ton mat, vilket i sin tur motsvarar 480 ton koldioxid per år.

Skräpmätningar i stadens centrala gatumiljö visar att nedskräpningen totalt sett har minskat jämfört med 2017. Snus och fimpar står för 81 procent av det totala antalet skräpföremål i stadsmiljön. Under året ökade insatserna att försöka minska antalet fimpar genom fler askkoppar vid till exempel hållplatser och caféer.

Vatten – så klart

I år producerade staden mer dricksvatten än vanligt, 65 miljoner kubikmeter. Den torra sommaren ledde till försäljning av mer vatten till kringliggande kommuner. Antalet rörbrott var ovanligt många, 420 stycken, och utläckage av dricksvatten var högt, vilket delvis kopplas till den extrema torkan. Gryaab AB renade 123 miljoner kubikmeter vatten och producerade 30 783 ton slam. Reningen uppfyllde samtliga miljökraav med god marginal.

Miljöförvaltningens utredning God vattenstatus i Göteborg blev färdig. Den innehåller nulägesbeskrivning, analys och förslag inför fortsatt arbete och ska ligga till grund för fortsatt arbete med vattnets kvalitet i sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten i Göteborg.

Energi och klimat

Årets väder har ställt höga krav på Göteborgs Energis produktion men bolaget har klarat förutsättningarna väl. Två större elavbrott inträffade. Försäljningen av fjärrvärme och fjärrkyla har gått bra. Under 2018 producerades mer energi än någonsin tidigare vid Sävenäs, 1 786 GWh, vilket är den högsta siffran i anläggningens 47-åriga historia. Produktionen av förnyelsebar energi och biogas fortsätter att sjunka och under året har GoBiGas lagts ner och vindkraftverket Big Glenn monterats ner, se tabell nedan. Samtidigt beräknar Göteborgs energi att de lokala koldioxidutsläppen från deras produktion har minskat med 54 000 ton.

Under våren hade en helt eldriven sopbil världspremiär. Den är utvecklad av Volvo Lastvagnar AB i samarbete med Renova AB och Kretslopp och vatten, och kommer under 2019 att gå i ordinarie drift i centrala Göteborg.

Fossilfri förskola

Lokalförvaltningen driver innovationsprojektet Hoppet där uppdraget är att bygga en fossilfri förskola. Projektet är unikt och arbetet sker i nära samarbete med experter, innovatörer, entreprenörer och leverantörer för att driva på omställningen till ett hållbart samhällsbyggande. Namnet står bland annat för ett 'hopp' om en hållbar framtid.

Staden vill lösa klimatfrågan ihop med företagen

Göteborg Climate Partnership (GCP) lanserades under året. Det är ett långsiktigt samarbete mellan näringslivet i Göteborgsregionen och Göteborgs Stad som arbetar för att minska klimatpåverkan. Ett av partnerskapets första fokusområden är byggsektorn.

Några nyckeltal – förnyelsebar el och biogas

Verksamhet	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2018 Gbg energi
Produktion av förnyelsebar el GWh	141	120	124	100	118
Produktion av biogas GWh	210	141	97	86	81

Källa: Göteborg Energi.

Några nyckeltal – miljöanpassat byggande

Procent	Målvärde	2014	2015	2016	2017	2018
Andel färdigställda bostäder i markanvisningar enligt programmet för miljöanpassat byggande	100	77	80	73	95	93

Framtidsfrågor

- » Skapa och behålla goda livsmiljöer när staden utvecklas och förändras
- » Nå de lokala miljö kvalitetsmålen till 2020
- » Klara miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster

Vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser

Arbetsmarknaden i Göteborg har haft en fortsatt positiv utveckling. Trots detta finns det grupper som har svårigheter att komma i arbete. Staden arbetar aktivt med att erbjuda utbildning, stöd i att söka jobb och ge nya möjligheter till kunskaper och utveckling.

Viktigt förbättringsarbete för ökad sysselsättning

Staden har fortsatt arbetet med att stödja de personer som befinner sig längst från arbete genom utbildningsinsatser och jobbmatchning. Under året har stadens fyra kompetenscentrum arbetat för att samordna och samla arbetsmarknadsinsatser, vägledning och vuxenutbildning för arbetssökande under ett och samma tak.

Många arbetssökande har inte efterfrågade kompetenser. Det gäller främst arbetslösa med en utsatt ställning såsom personer födda utanför Europa, personer under 24 år och över 50 år, funktionshindrade samt de med enbart förgymnasial utbildning. Många har även minst två försvärande omständigheter i relation till arbetsmarknaden.

Modellen med det stegvisa jobb- och kunskapslyftet, som används, har som målsättningen att förenkla vägen in på arbetsmarknaden och skapa möjligheter att delta i en stegvis kompetensutveckling mot ökat yrkeskunnande. Individens förutsättningar bedöms och med stöd av skolan avgörs vilka steg som ska tas. Ett exempel är Välkommen till Framtiden, vilket är en samverkan med underleverantörer till Förvaltnings AB Framtiden för att hitta ett första arbete åt nyanlända. Ett annat är Jobbspår, som är en kombination av extratjänst och yrkesutbildning för nyanlända inom staden.

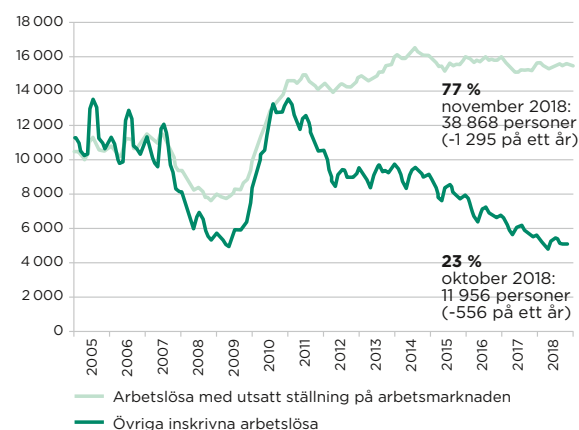
Under året har ett fördjupat arbete skett inom den kompetensförsörjningsplan som tagits fram i samverkan mellan Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) och Business Region Göteborg AB (BRG). Planen är ett av sex delmål i det näringslivsstrategiska programmet.

Utvecklingen av introduktionsförberedda arbetsmarknadsanställningar har fortsatt. Under året har 872 personer fått en möjlighet till en arbetsmarknadsanställning utöver skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA).

I stadens kompetenscentrums verksamhet har under året 1 567 personer varit inskrivna. Av dessa har 57 procent högst en grundskoleutbildning. Av de personer som avslutats har 63 procent gått vidare till arbete eller studier.

Sambandscentralen är en processinriktad verksamhet som har till uppgift att hitta skräddarsydda och individanpassade lösningar som är gångbara på arbetsmarknaden. Modellen ska implementeras inom de fyra branscherna industri, kök, vård och bygg.

Arbetslöshetens utveckling i Göteborg 2005-2018 (16-64 år)

Arbetslösa med utsatt ställning: förgymnasial utbildning, personer med funktionsnedsättning som medför arbetsnedsättning, arbetslösa i åldern 55-64 år, utomeuropeiskt födda.
Källa: Arbetsförmedlingen nov 2018.

"Alla fantastiska pedagoger är min drivkraft. Att se till att de trivs och är motiverade är mitt jobb. Men det är inte jag som gör skillnad för barnen, det gör pedagogerna." Hanna Nord, Förskolechef Västra Göteborg. Foto: Lo Birgersson.

Vuxenutbildning

Målgruppen för vuxenutbildningen i dag är både större och ser annorlunda ut än tidigare. Den omfattar en högre andel personer utan svenska som modersmål, unga som i många fall har flera skolmisslyckanden bakom sig och fler personer i behov av särskilt stöd på olika sätt. Nyanlända ungdomar och vuxna kan behöva vuxenutbildning. Många unga vuxna behöver komplettera sin utbildning eller omskola sig och det finns ett stort behov på arbetsmarknaden av yrkesutbildade på gymnasial nivå.

SFI

Ett nytt utbildningsupplägg har utarbetats, SFI Slussen, för de som läst SFI länge. Detta för att stärka möjligheten att nå egenförsörjning. Genom SFI helg ökas tillgängligheten till studier för fler.

Lärvux

Allt fler elever inom Lärvux har, förutom sin intellektuella funktionsnedsättning, även andra funktionsnedsättningar. Det resulterar i ett ökat behov av personligt stöd.

Några nyckeltal – vuxenutbildning

	2016	2017	2018
Nettokostnad (mnkr)	372	467	485
Nettokostnadsutveckling (%)	-5,6	25,5	3,9
Antal köpta helårsplatser	12 318	12 810	13 213
- varav grundläggande vuxenutbildning	1 623	1 463	1 596
- varav gymnasial vuxenutbildning	4 430	4 577	4 479
- varav svenska för invandrare (sfi)	57	53	58
Yrkehögskola (yh)	6 208	6 717	7 080

Framtidsfrågor

- » Öka förutsättningarna för grupper som står långt från arbetsmarknaden att få arbete.
- » Minska studieavbrotten och underlätta ingången till vuxenstudier
- » Anpassa och utveckla vuxenutbildningen i samspel med näringslivet och förändrade målgruppers behov.

Näringsliv och turism

Fokus har under året varit på att fortsätta förbättra företagsklimatet. Beslut om investeringar och utökat uppdrag för Göteborgs Hamn AB skapa goda förutsättningar för hamnens utveckling. Besöksnäringens utveckling är positiv, men bristen på hotellkapacitet påverkar utvecklingen. Stadens arbete samordnas för att skapa förutsättningar för utveckling.

Viktigt förbättringsarbete för näringslivsutveckling

Samverkan är nyckelordet. Under 2018 pågick arbetet att formulera handlingsplaner för näringslivsstrategiska, besöksnäring- samt innovationsprogrammen. Under 2019 innebär det start av en rad aktiviteter med fokus på företagsklimat, företagsutveckling, besöksnäringens utveckling och innovationsutveckling, som ska pågå under flera år. Processen att formulera handlingsplanerna har fokus på stadens arbete och har engagerat personer över förvaltnings- och bolagsgränser. En viktig förutsättning för att kunna genomföra aktiviteterna är samordning och samverkan över organisatoriska gränser. Stadens service och information till företag har utvecklats ytterligare, bland annat genom att erbjuda anpassad information till de verksamheter som påverkas av de stora byggprojekt som pågår på olika platser i Göteborg.

Testbädd Göteborg har etablerats som en struktur för att underlätta samverkan mellan staden, näringslivet och akademien att utveckla och testa nya innovationer. Det är ett konkret resultat från den strategiska näringslivsdialogen där politiker från Göteborg möter ledande näringslivsrepresentanter för en dialog om utvecklingsfrågor.

Näringsliv

Flera indikatorer visar på stark tillväxt för Göteborg. En jämförelse mellan 2018 och 2017 visar:

- » 3,1 procent tillväxt i total lönesumma (motsvarar 1,6 mdkr)
- » 2,6 procent sysselsättningstillväxt (sysselsatta 552 700 jämfört med 538 700 år 2017)
- » 0,1 procentenheter minskad arbetslöshet (5,6 % jämfört med 5,7 % år 2017)
- » 751 branscher i GR-kommunerna (jämfört med 752 år 2017) vilket motsvarar 92 procent av alla branscher som finns i Sverige.

Exporten växer starkt, fördubblad sedan 2009, och drivs framförallt av tillväxt på viktiga marknader för regionens näringsliv. Det går bra för näringslivet vilket ger effekt på sysselsättningen. Det övergripande målet i det näringslivsstrategiska programmet är att det ska skapas 120 000 nya jobb i Göteborgsregionen till 2035. Ett ambitiöst mål som kräver att staden samverkar internt och behåller fokus för att underlätta och skapa förutsättningar.

Logistik

Göteborgsregionen är Sveriges främsta logistiknav. Det strategiska läget med Skandinavien största hamn, tillsammans med en internationell flygplats med betydande flygfrakt, bidrar till en koncentration av verksamheter inom logistik.

Containertrafiken i Göteborgs Hamn har under året utvecklats positivt. En stor del av den containerhantering som förlorades under 2017 på grund av återkommande arbetsmarknadskonflikter, har kommit tillbaka men ligger fortfarande under 2016 års volymer. Den totala godshanteringen i hamnen under 2018 hamnade på 40,5 miljoner ton, vilket är 0,7 procent lägre än 2017.

Efter positivt besked från regeringen om statlig medfinansiering, har hamnen startat arbetet med en farledsfördjupning. Denna har mycket stor betydelse för hamnen och förmågan att utveckla containertrafiken. Hamnen har också startat utbyggnaden av den nya Arendalsterminalen, vilket är den största utbyggnaden i hamnen på 40 år. Arken kombiterminal, som varit i drift ett år, har lett till en effektivare och mer tillförlitlig logistik, renare luft och mindre lastbilstrafik i centrala Göteborg. Under året har Hamnbanan, järnvägen som leder in till terminalen, byggts ut med dubbelspår. En åtgärd som kraftigt ökar tillförlitligheten i systemet.

Genom en breddning av hamnens uppdrag under 2018 kan bolaget nu också utveckla förutsättningarna

Foto: Frida Winter.

för etablering av logistikföretag genom exploatering av markområden i närområdet. Hamnen får med det ökade betydelse som logistiknav.

Besöksnäring

Besöksnäringen i Göteborg fortsätter att växa. 4,8 miljoner gästnätter på hotell och vandrarhem i Göteborgsregionen innebär en ökning med knappt en procent jämfört med 2017. Svenska besökare dominerar med 70 procent och den största utländska gruppen är från Norge med knappt 6 procent. Inget pekar på att Göteborg tappat i attraktionskraft, däremot är det tydligt att investeringar och tillgänglighet drivit tillväxten i de andra storstäderna, som ökade mer. Det var periodvis fullbelagt på hotellen i Göteborg och därmed saknades kapacitet att växa. Fram till 2025 planeras flera investeringar som beräknas ge ett tillskott på cirka 30 procent i nya hotellrum.

Göteborg har nästan tre decennier av oavbruten tillväxt i besöksnäringen och alla prognoser pekar mot ett fortsatt ökat resande. Internationellt finns ett ökat fokus på balanserad tillväxt av turism. Det är därför glädjande att Göteborg för tredje året i rad blev utsedd till världsledande inom hållbarhet enligt den internationella jämförelsen Global Destination Sustainability Index.

Evenemang är en del av Göteborgs identitet. De årliga evenemangen lockar hundratusentals besökare varje år och de tillfälliga evenemangen är destinationens skyltfönster och plattform för samarbete och kommunikation. Volvo Ocean Race, Nordea Masters och Göteborgs Kulturkalas i samband med EuroPride är några av årets stora genomföranden.

Samverkan inom go:connect, som syftar till att öka tillgängligheten till Göteborg främst genom flyget, har varit framgångsrikt under året. Bland annat etablerades under hösten en ny långdistanslinje till Asien. Projektet Tillväxt Turism, i samverkan med BRG AB och Turistrådet Västsverige, har under året arbetat för att skapa fler hållbara företag inom besöksnäringen samt nya exportmogna produkter. Projektet har nått målet med företags- och affärsutveckling av 50 företag och påbörjat eller lanserat 20 nya produkter och rutter.

Göteborgs Skärgård är ett samarbete mellan Göteborg & Co AB, Öckerö kommun och Västra Göteborg för att utveckla besöksnäringen i skärgården. Ett av initiativen är Styröbolagets färjelinje Stenpiren-Hönö Klåva som blev en succé med fler än 33 000 passagerare, vilket överträffade prognoserna.

Några nyckeltal – Näringsliv och besöksnäring

1 000-tal	2014	2015	2016	2017	2018
NKI Företagsklimat	67	68	69	69	67
Containers – TEU	837	820	798	644	753
Roro – enheter	549	532	538	593	584
Gästnätter – Hotell	4 100	4 500	4 700	4 800	4 820
Besökare Lisebergsparken	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100
Antal evenemang	430	348	407	351	320
Antal evenemangsbesökare	1 300	1 500	1 800	1 700	1 500

NKI Företagsklimat 2018 är preliminär, slutlig publiceras i april.

Framtidsfrågor

- » Förbättra företagsklimatet
- » Värna en konkurrenskraftig hamn
- » Genomföra de näringslivs-strategiska, besöksnäringssamt innovationsprogrammen

Jämställdhet och mänskliga rättigheter

Under hela 2018, då EuroPride firades för första gången i Göteborg, genomförde staden en mängd temadagar för att lyfta frågor kring mänskliga rättigheter och jämställdhet. Bland annat presenterades en unik studie om hbtq-personers arbetsmiljö i Göteborgs Stad och en stor kartläggning om hedersrelaterat våld och förtryck.

Viktigt förbättringsarbete för likabehandling

Stadens arbete med jämställdhet och mänskliga rättigheter är viktiga kvalitetsfrågor då de bidrar till att stadens service och tjänster blir likvärdiga och till nytta för alla medborgare och brukare. Ett viktigt led i arbetet är de likabehandlingsplaner som stadens verksamheter tagit fram. Ett systematiskt arbetssätt behöver dock utvecklas för att säkerställa att tjänster och service blir jämställda och jämlika.

EuroPride firas i Göteborg för första gången

EuroPride, som är Europas största hbtq-arrangemang, firades för första gången i Göteborg 2018. Festivalen påbörjades 27 juli i Stockholm och avslutades i Göteborg 14-19 augusti. Göteborgs Stad medverkade under EuroPride på olika sätt som en del av stadens arbete för mänskliga rättigheter. Förutom ett stort antal lokala arrangemang fanns till exempel staden representerad genom ett 20-tal verksamheter i EuroPride Park på Kungstorget. Göteborgs Stads HBTQ-råd bjöd in till en politikerutfrågning på Stadsbiblioteket. I EuroPride Parade deltog staden bakom banderollen Göteborg – En stad för alla.

Förstärkt uppdrag att mobilisera

EuroPride tar avstamp i att alla lika värde. Inför 2018 fanns ett förstärkt uppdrag i staden att under hela EuroPride-året genomföra en kompetenshöjande mobilisering kring mänskliga rättigheter och jämställdhet. En mängd temadagar arrangerades för medarbetare och chefer på kulturinstitutioner runtom i staden. Kvällstid bjöds allmänheten in till seminarier, panelsamtal och uppträdanden där frågor som heder, rasism, inkluderande jämställdhet, till-

gänglighet och hbtq-rättigheter lyftes. Även studien Normer som skaver, om hbtq-personers arbetsmiljö i Göteborgs Stad, presenterades (se avsnitt Väsentliga personalförhållanden).

Som ytterligare en del av stadens uppdrag, samverkade Göteborgs Stad också med ett 15-tal ideella föreningar runt olika utåtriktade arrangemang.

Kompetenshöjningar om normer

Förutom EuroPride-satsningen vittnar året också om kompetenshöjande insatser kring normer runt om i staden för att lyfta frågor om jämlik och likvärdig tillgång till stadens service. Bland annat har flertalet högstadielklasser haft insatser kring normer och genus. Fokus har legat på hur sociala normer för maskulinitet kan ifrågasättas och förändras. Arbeten med hjälp av scenkonst och utbildningar har riktats till särskilda elev- och föräldragrupper.

Unik kartläggning genomförd om hedersrelaterat våld och förtryck

Städerna Stockholm, Malmö och Göteborg har tillsammans låtit Örebro universitet genomföra en gedigen kartläggning om det hedersrelaterade våldets och förtryckets omfattning och karaktär i de tre städerna. Kartläggningen gav ett brett kunskapsunderlag för fortsatt arbete att säkerställa att alla, men framförallt barns och ungas, rätt till ett liv fritt från våld. Förutom unga flickor är hbtq-personer och personer med funktionsnedsättning exempel på grupper vilkas tillgång till grundläggande mänskliga rättigheter i en hederskontext är särskilt begränsade.

Kunskapen och rekommendationerna från kartläggningen kommer att inarbetas i stadens plan för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck som beräknas bli klar 2019.

Stödcentrum och kommission i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

En utredning av förutsättningar att starta ett stödcentrum för personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck startades under 2018 och kommer att presenteras för kommunstyrelsen under våren 2019. Kommunstyrelsen fattade också beslut om att tillsätta en extern kommission för att utreda brister i ärenden som rör hedersrelaterat våld och förtryck. Kommissionen ska arbeta under 2019 för att säkra att stadens verksamheter upptäcker och förhindrar att barn och unga utsätts för bland annat utförelse ur landet och tvångsgifte.

Staden organiserar mot rasism

Under 2018 har arbetet med att ta fram en plan för att stärka insatserna mot rasism tagit fart. Den lokala lägesbilden kring rasism har varit bristfällig och en medskapande process startade för att ge det civila samhället och de med egen erfarenhet inflytande över problembilden och planens åtgärder. En studie om minoriteters erfarenhet av rasism i kontakt med Göteborgs Stad som servicelämnare gjordes under hösten. Utifrån resultatet har workshops genomförts med 90 deltagare från stadens organisation, det civila samhället, flera av kommunstyrelsens råd samt ungdomsfullmäktige, för att identifiera utvecklingsområden. Studien och planen kommer att presenteras under våren 2019.

Plattformen Västsverige mot rasism har etablerats i samverkan med länsstyrelsen och Västra Götalandsregionen. Arbetet sker inom ramen för European Coalition of Cities against Racism (ECCAR) tiopunktsprogram. Stadsledningskontoret fick i november i uppdrag att ta fram en ansökan om medlemskap till ECCAR.

Stadens arbete mot antisemitism och rasism

Efter händelser av antisemitisk karaktär hösten 2017 beslutade kommunstyrelsen att staden ska stärka sitt arbete mot antisemitism. Arbetet har omfattat kunskapshöjande, främjande och förebyggande insatser i skolan för att bemöta intolerans och antidemokratiska yttringar.

Levande Historia, vars syfte är att stödja satsningar inom skolan i demokrati och mänskliga rättigheter, har i samverkan med olika nätverk och aktörer haft aktiviteter med kulturinslag för att nå ungdomar, samt studiedagar för lärare. För första gången har staden uppmärksammat Black Ribbon Day, till minnelse av stalinismens och nazismens offer.

Foto: Beatrice Törnros.

Nationella minoriteter

I Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer och det sverigefinska rådet har frågor kring skolan lyfts. Utbildning är en av de viktigaste faktorerna för att långsiktigt åstadkomma förbättrade levnadsvillkor för den romska befolkningen. Det sverigefinska rådet har särskilt lyft revitalisering av finska språket, tvåspråkig undervisning på finska och modersmålsundervisning.

Under året gjordes en utvärdering av handlingsplanerna för nationella minoriteter. Den visar på stora kunskapsskillnader i staden om minoriteterna och lagstiftning, att minoritetsfrågorna är lägprioriterade och handlingsplanerna okända. Under 2019 kommer handlingsplanerna för nationella minoritetsfrågor att revideras.

Framtidsfrågor

- » **Motverka en ökad polarisering i Göteborg**
- » **Bidra till att skapa likvärdig tillgång till stadens tjänster och service**
- » **Bidra till att stereotypa normer problematiseras i arbetet mot våld**

Folkhälsa

Ett antal aktiviteter genomfördes för att minska skillnaderna i livsvillkor och hälsa för göteborgarna. Arbetet med barn och familjer stärktes. Ungdomsmottagningarna arbetade för att bli mer tillgängliga. I arbetet med Jämlikt Göteborg är folkhälsa prioriterat.

Viktigt förbättringsarbete för barn och familjer

Under 2018 bedrevs ett samarbete med Västra Götalandsregionen med målsättningen att förbättra uppväxtvillkoren för barn och unga genom att stärka familjen. Det familjecentrerade arbetssättet är nu etablerat i staden. Detta tar sin utgångspunkt i hela familjen och deras livsvillkor och kännetecknas av ett hälsofrämjande perspektiv där människors styrkor tas tillvara. Barnets bästa sätts i främsta rummet och familjen ska alltid uppleva att de kommit rätt med sina frågor.

Ytterligare en familjecentral öppnade under 2018 i Sannegården. I en familjecentral ingår öppen förskola, BVC, socionomer och barnmorskemottagning. På vissa familjecentraler medverkar även andra aktörer, så som folktandvård och bibliotek.

För familjer med de minsta barnen har arbetet med utökade hembesök påbörjats. Med start i särskilt prioriterade områden erbjuds alla föräldrar som får sitt första barn i Sverige sex hembesök istället för två. Insatsen genomförs av BVC tillsammans med socialtjänst och är ett samarbete med Västra Götalandsregionen.

Satsningar på ungdomsmottagningarna

De sex ungdomsmottagningarna i Göteborg fick 2018 drygt sju miljoner kronor från staten till insatser inom psykisk hälsa. Arbetet med psykisk hälsa har förstärkts både på mottagningarna och i det utåtriktade arbetet på till exempel skolor. Ungdomsmottagningarna har också arbetat för att öka tillgängligheten, bland annat genom att införa 1177 Vårdguiden samt satsat för att nå utsatta unga som vistas i Nordstan. Satsningar har även gjorts på riktad gruppverksamhet för ungdomar som utsatts för sexuella övergrepp.

Webbutbildning

En webbutbildning Jämlik hälsa lanserades i juni 2018. Utbildningen är öppen för alla att genomföra, men är framför allt till för de som arbetar inom Göteborgs Stad och i Västra Götalandsregionen. Målet är att ge en introduktion till varför vi arbetar för ökad jämlikhet, hur skillnaderna i Göteborg ser ut och vad vi gör för att minska dem. Under hösten togs även två fördjupningsutbildningar fram, en om familjecentrerat arbetssätt och en om mobiliseringsfrågan Staden där vi läser för våra barn.

En jämlik stad

Ett stadenövergripande arbete, Jämlikt Göteborg, pågår, organiserat i en samordningsgrupp och följande fem fokusområden:

- » Ge varje barn en god start i livet (0–6 år)
- » Ge barn fortsatt goda förutsättningar genom skolåren (6–18 år)
- » Skapa förutsättningar för arbete
- » Skapa hälsofrämjande och hållbara livsmiljöer
- » Skapa strukturella och övergripande förutsättningar för arbetet

Framtidsfrågor

- » Utjämna skillnader i livsvillkor och hälsa för göteborgarna

Foto: Lo Birgersson.

Barn

Stadens arbete inom kultur och fritid anknyter till barn-konventionen och har spelat stor roll för stadens barn och unga. Barnkonventionen slår fast att barn är individer med egna rättigheter som spänner över alla områden. "Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet."

Kultur och fritid för en jämlik stad

Många barn är nöjda med sin fritid men känslan av otrygghet är en utmaning, framför allt för barn och unga med utländsk bakgrund eller unga hbtq-personer. Göteborg ska vara en socialt hållbar och jämlik stad som bidrar till ett gott liv för alla. Kultur och en meningsfull fritid är något som alla barn och unga har rätt till, oavsett bakgrund och förutsättningar.

Staden har under året arbetat aktivt tillsammans med unga, föreningsliv och andra aktörer för att Göteborg ska vara en bra stad för alla unga att leva i. Kulturskolan har arbetat för ökad tillgänglighet, delaktighet och inflytande. En plan har också antagits som ger en riktning för hur stadens fritidsverksamhet ska arbeta. Med positiv och kreativ verksamhet ökar ungas inflytande över sina liv. Den öppna verksamheten har utvecklats, alla är välkomna utan att behöva anmäla sig.

**"Det bästa i sommar!
Kul med äventyr och
fiska, bada och sitta
vid brasan"**

*Deltagare, Summer Bootcamp
vid Hårsjöns lägergård*

**"Roligt och man
hittar massor av
vänner."**

*Deltagare, Digital skaparbibbla
på Lundby bibliotek*

Satsningar på barnen här och nu

Så många som 79 000 barn deltog i sommarlovsaktiviteter, bland annat för att statliga medel möjliggjort många av de gratis aktiviteter som staden i samverkan med föreningslivet kunnat erbjuda under skolloven. Hälften av barnen som deltog provade en ny aktivitet och rörde sig på en för dem ny plats i staden.

Fler barn tillsammans med sina vuxna har besökt stadens bibliotek. Högläsning tidigt i livet är en investering för framtiden. Stadens folkbibliotek kraftsamlade genom att ge bokgåvor och arrangera

aktiviteter för barn och unga. Verksamheter har utvecklats för, med och av barnen. Läslovet innebar en möjlighet för biblioteken att erbjuda ett brett, läsinspirerande utbud för barn och unga. De yngsta barnen prioriterades genom projekten Bokstart och Läs hjärta förskola. Bokstart bygger på att bibliotekspersonalen besöker familjer med nyfödda barn med bokgåvor och samtal om vikten av läsning.

I några av stadens skolor har lokalerna använts efter skoltid för att tillsammans med elever, föräldrar, civilsamhälle och näringsliv skapa fritidsaktiviteter inom ramen för projektet Skolan som arena. Syftet har varit att öka skolnärvaro och förbättra skolresultat. En utvärdering av projektet pågår.

Fritid för alla barn och unga

En utredning om hur unga med funktionsnedsättning i större utsträckning än idag ska kunna delta i ordinarie fritidsverksamhet har genomförts. Resultatet visade att det måste finnas en fungerande kedja från att den unga söker information om vad hen kan göra på sin fritid, ta sig till aktiviteten, känna sig välkommen, delta på lika villkor, komma hem och ha en önskan att delta igen. En helhetsyn bidrar till att den unge kan delta och känna trygghet.

Vid ett dialogmöte mellan ungdomsfullmäktige och kommunstyrelsen beskrev de unga hur staden kan bli bättre på att arbeta för full delaktighet för barn och unga med funktionsnedsättning. Några av tipsen är: "Anpassa överallt så att man kan hänga med sina kompisar". "Tänk på att det inte alltid syns om en människa någon har särskilda behov". "Börja tidigt, låt inte elever misslyckas". "Lyssna på barnet och föräldrarna, de vet bäst".

Framtidsfrågor

- » Förbereda för att barnkonventionen blir lag 2020
- » Utveckla arbetet med att göra stadens fritidsverksamheter tillgängliga för alla

3

**Göteborgs
kommun
Finansiell
analys**

Göteborgs kommun

Finansiell analys

69 Finansiell analys av Göteborgs kommun

En finansiell analys av Göteborgs kommun görs där utveckling, trender och helhetsperspektiv är viktiga inslag. Analysen ska ge förutsättningar att bedöma organisationens förmåga att finansiera en kvalitativt god verksamhet både på kort och lång sikt.

76 God ekonomisk hushållning, balanskravsutredning och resultatutjämningsreserv

I detta avsnitt görs en analys av kommunens ekonomiska utveckling med avseende på begreppet god ekonomisk hushållning och de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt. Därefter följer en beskrivning av balanskravet och en balanskravsutredning genomförs. Avslutningsvis redovisas kommunens resultatutjämningsreserv, även kallad RUR.

78 Finansiella nyckeltal - kommunen

Ett antal finansiella nyckeltal redovisas över en femårsperiod. Här finns också kommunens skattesats.

79 Stadsdelsnämnder - ekonomiskt utfall

Stadsdelsnämndernas ekonomiska utfall för året analyseras.

80 Facknämnder - ekonomiskt utfall

Här redovisas en kort analys av större facknämnders ekonomiska utfall.

81 Driftsredovisning

Driftsredovisning ska enligt lagstiftning finnas med i årsredovisningen.

82 Investeringsredovisning

Investeringsredovisning ska enligt lagstiftning finnas med i årsredovisningen.

Finansiell analys av kommunen

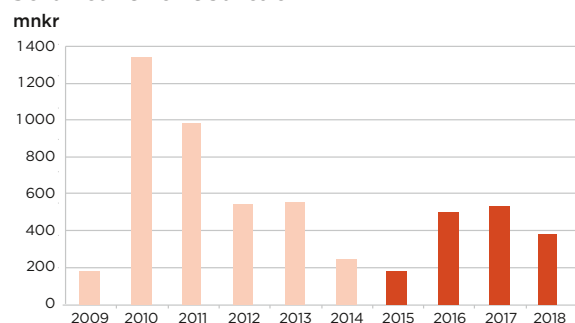
Göteborgs kommun redovisar ett strukturellt resultat på 364 mnkr för år 2018. De ekonomiska marginalerna minskade därmed i jämförelse med de senaste åren och de framtida finansiella utmaningarna som kommunen står inför ökar ytterligare. Resultatet på sista raden var 1 792 mnkr. Investeringsvolymen som ökade i förhållande till föregående år är under uppgång då Göteborg står inför en stadsutveckling av stora mått.

I detta avsnitt görs en finansiell analys av Göteborgs kommun. Det avser den del av kommunens verksamhet som skattefinansieras.

Diagrammen nedan visar utfall över en tioårsperiod för att ge en bild av utvecklingen över tid och möjlighet till en grov trendbedömning. Analysen däremot har fokus på utvecklingen under verksamhetsåret som gått och de närmast föregående åren.

ÅRETS RESULTAT OCH RESULTATUTVECKLING

Strukturellt resultat

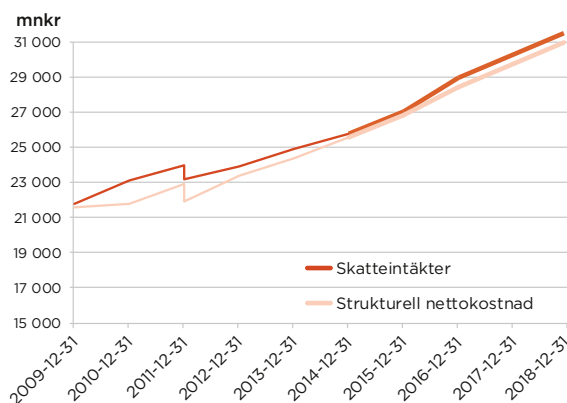
Göteborgs kommun redovisade ett resultat på sista raden på 1 792 mnkr för 2018. För att se det underliggande löpande driftresultatet och analysera vad detta står för i ett längre perspektiv redovisas även ett resultat där engångsposter av olika slag inte medräknas, det vill säga det strukturella resultatet. Diagrammet visar det strukturella resultatet över en längre tid. För året uppgick resultatet till 364 mnkr och innebär att de ekonomiska marginalerna försämrats jämfört med de senaste två åren.

Relateras det strukturella resultatet till storleken på skatteintäkter och kommunalekonomisk

utjämning uppgick det till 1,2 procent vilket är detsamma som ett genomsnitt över fem år.

SKATTE- OCH NETTOKOSTNADS-UTVECKLING

Utveckling av skatteintäkter och nettokostnader

Överskott i resultaträkningen betyder att den samlade verksamhetens nettokostnader varit lägre än skatteintäkter och generella statsbidrag. Dessa intäkter ökade under 2018 med 2,9 procent vilket är lägre än föregående år då ökningen var 5,0 procent. Den genomsnittliga procentuella utvecklingen av skatteintäkter och statsbidrag under en tioårsperiod har legat på 4,3 procent. Under motsvarande period ökade de strukturella nettokostnaderna med 4,5 procent i genomsnitt per år. Diagrammet ovan visar skillnaden mellan skatteintäkterna tillsammans med statsbidrag samt verksamhetens nettokostnader.

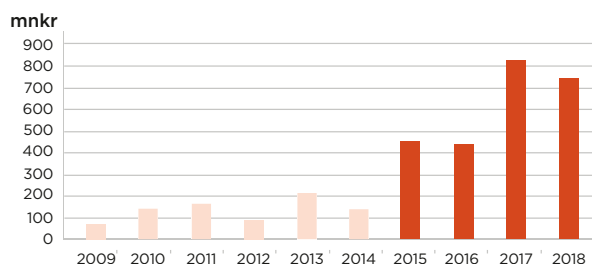
Utvecklingen av skatteintäkterna visar nu på ett trendbrott och tidigare bedömningar om lägre positiv utveckling, tillsammans med de utmaningar som kommunen står inför, börjar inträffa. Givet planerna om ökade investeringar och kostnader till följd av demografisk utveckling kommer de ekonomiska marginalerna att bli små.

Engångsposter

Till engångsposter räknas extraordinära poster och jämförelsestörande poster liksom realisationsvinster vid fastighetsförsäljning och utdelning från bolag. Årets engångsposter uppgick till 1 427 mnkr att jämföra med förra årets 1 594 mnkr. Reavinster vid fastighetsförsäljning har ökat kraftigt de senaste åren och samtidigt har utdelning från de kommunala bolagen tagits ut på 767 mnkr för 2017 och 810 mnkr för 2018.

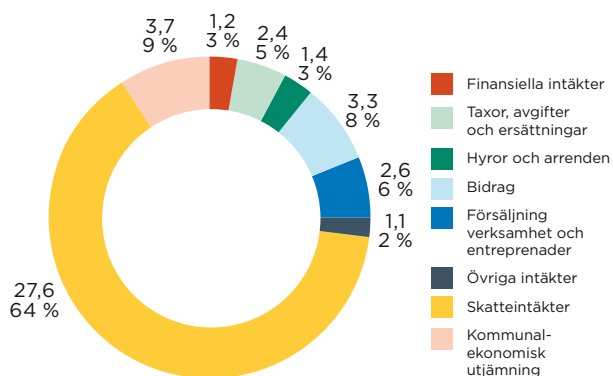
Årets realisationsvinst för fastighetsaffärer låg på 739 mnkr vilket är en minskning mot fjolårets siffra på 824 mnkr. De senaste årens realisationsvinster är ur ett historiskt perspektiv höga, se diagrammet nedan.

Realisationsvinster (mnkr)

ÅRETS INTÄKTER OCH KOSTNADER

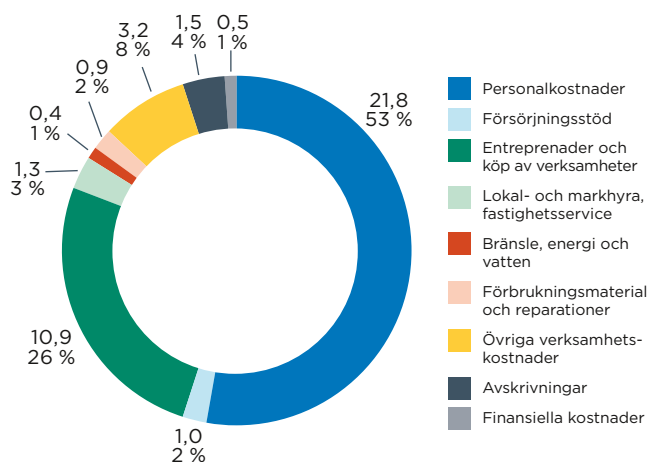
Intäkter (mdkr och procentfördelning)

Totalt för nämndsektorn uppgick årets intäkter till 42,1 mdkr vilket innebar en ökning med 6,7 procent i jämförelse med föregående år. Skatteintäkterna tillsammans med den kommunalekonomiska utjämningen är den största intäktsposten på 30,3 mdkr och mellan åren ökade denna med 1,5 mdkr motsvarande 5,0 procent. Verksamhetens andra intäkter ökade med 1,2 mdkr. Den stora förändringen beror främst på ökade finansiella intäkter i form av utdelningar samt intäkter kopplat till exploatering.

Kommunalskatten var oförändrad 21,12 procent 2017. Även landstingsskatten till Västra Götalandsregionen var oförändrad med 11,48 procent. Den genomsnittliga kommunalskatten i regionen var 21,30 och i landet 20,74 procent.

Kostnader (mdkr och procentfördelning)

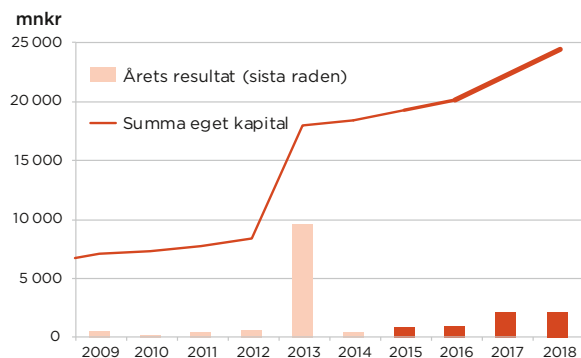

De totala kostnaderna för året uppgick till 41,5 mdkr, en ökning på 3,8 procent. Personalkostnaderna, som är den enskilt största posten, ökade mellan åren med 4,9 procent. Detta är främst en effekt av både fler anställda och årets löneökningar. Räknat i årsarbetare arbetad tid, som är ett mått som anger tid i produktion, var ökningen närmare 300 årsarbetare eller knappt en procent. Föregående år var ökningen knappt 1 050 årsarbetare motsvarande 2,7 procent. För femte året i rad minskade försörjningsstödet och under den femårsperioden har minskning skett med 181 mnkr eller drygt 15 procent. Rörelsekostnaderna för verksamheten som består av bland annat kostnad för lokaler, inköp av material och tjänster samt förbrukningsmaterial ökade med 4,4 procent. Kostnader för lokaler står för en stor del av den ökningen.

Av verksamhetens totala kostnader består drygt 26 procent av köp av huvudverksamhet, det vill säga köp av platser hos exempelvis fristående förskolor och skolor och entreprenader inom äldreomsorg.

UTVECKLING AV EGET KAPITAL OCH SOLIDITET

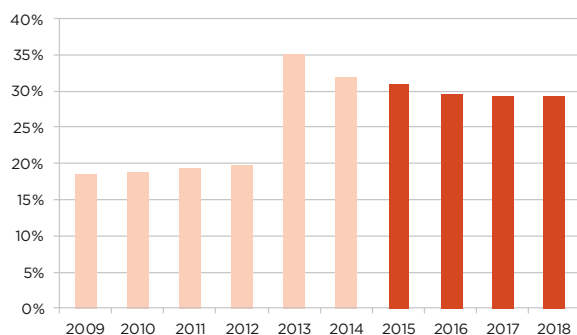
Utveckling av eget kapital

En fördubbling av det egna kapitalet skedde 2013 i och med resultateffekten av omstrukturering inom bolagssektorn (extraordinär post på 8,7 mdkr). Överföringen av bolag till Göteborgs Stadshus AB var en helt koncernintern affär och är därför eliminerad i Göteborgs Stads sammanställda redovisning.

Göteborgs kommuns egna kapital förstärktes i och med årets resultat på 1 792 mdkr och uppgick till 24,1 mdkr per 31 december 2018.

Soliditet enligt balansräkningen

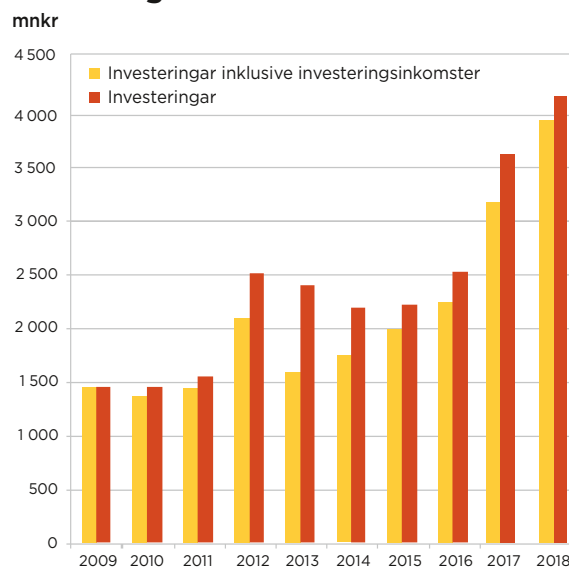

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med skatteintäkter. Diagrammet ovan visar utvecklingen av soliditeten enligt den så kallade blandmodellen, där vissa pensionsförpliktelser redovisas utanför balansräkningen. För 2018 uppgick soliditeten till 29,3 procent och var därmed oförändrad i förhållande till 2017. År 2013 förstärktes soliditeten kraftigt i och med de nämnda resultateffekterna av omstrukturering inom bolagssektorn. Sedan dess har en minskning skett trots positiva resultat och ökat eget kapital. Detta beror på att det egna kapitalet minskat något i relation till den ökade balansomslutningen. Den ökade balansomslutningen beror i sin tur till stor del på att låneskulden

för hela kommunen numera hanteras centralt för både kommunen och bolagssektorn i kommunens internbank. På tillgångssidan finns numera också vissa placeringar samt kommunens leasing upptagen som materiell anläggningstillgång. I den sammanställda redovisningen för kommunen, där interna mellanhavanden elimineras, utvecklas soliditeten positivt och följer därmed mer en förväntad förbättring kopplat till den positiva resultatutvecklingen (se Block 4 Finansiell analys av sammanställd redovisning).

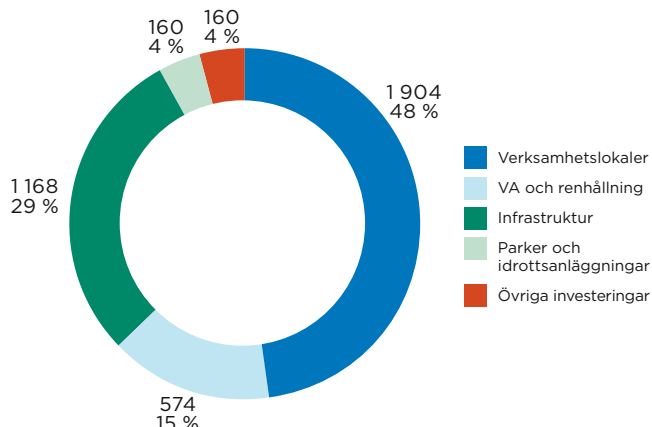
INVESTERINGAR

Investeringar

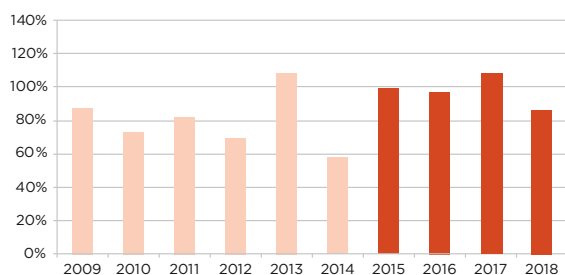
Göteborgs kommuns samlade investeringsvolym ökar och uppgick till 4,3 mdkr för året. I förhållande till nämndernas samlade budget var utfallet 1,1 mdkr lägre. Detta beror på att projekt har skjutits fram tidsmässigt. Anledningen till det är främst brist på rätt kompetens, fördröjning av tillståndprocesser samt brist på externa entreprenörer. Delar av investeringsvolymerna finansierades av investeringsinkomster på 0,4 mdkr, vilket innebar att den investeringsvolym som ska finansieras av egna medel uppgick till 3,9 mdkr. Diagrammet ovan illustrerar hur investeringarna totalt sett har ökat över tid. Årets nettoinvesteringar i förhållande till kommunens bruttokostnader låg på närmare 10 procent, vilket är en ökning med en dryg procentenhet jämfört med föregående år.

Investeringsutgifter (mnkr och procent)

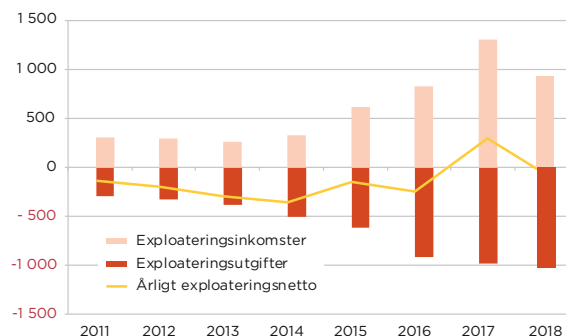
Diagrammet ovan visar att närmare hälften av årets investeringar gjordes i verksamhetslokaler där grundskola, förskola, gymnasium, äldreomsorg och bostäder med särskild service utgör de största verksamheterna. Investeringar inom vatten och avlopp motsvarade 15 procent och investeringar i infrastruktur i anslutning till exploateringsverksamheten motsvarade 29 procent.

Skattefinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar

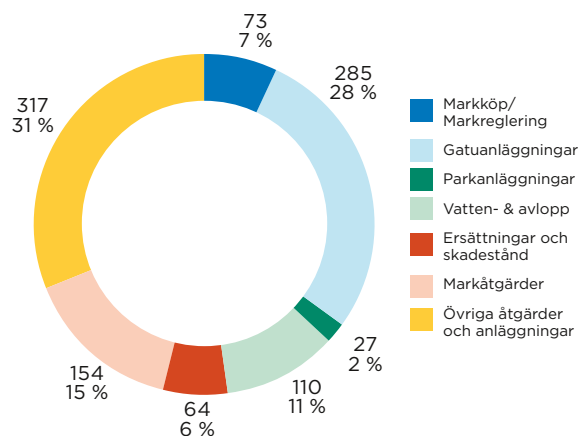
Skattefinansieringsgraden av gjorda investeringar under året mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är finansierad. Trots ökade nettoinvesteringar har skattefinansieringsgraden varit hög de senaste åren, då ökade realisationsvinster vid fastighetsaffärer tillsammans med ökad avskrivning i stor utsträckning bidrar till att en hög finansieringsgrad kan bibehållas. För de två senaste åren bidrar också utdelningar från bolagen till detta. För 2018 minskar finansieringsgraden vilket är en realitet nu och framåt när investeringarna ökar och det kan förstärkas ytterligare när resultaten försämrats.

Årliga exploateringsutfall (mnkr)

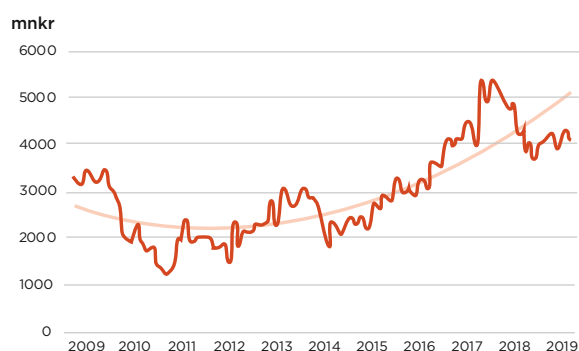
Den omfattande stadsutveckling som kommunen genomför visar på historiskt höga utgifter även om utgifterna för 2018 var lägre än 2017. Värt att notera är att inkomstsidan endast redovisar inkomster av markförsäljning och exploateringsbidrag. I de fall kommunen upplåter mark i form av tomträtter erhålls årliga intäkter i driften. Exploateringsekonomin redovisade ett negativt kassaflöde på 128 mnkr för 2018 och sett över en tid från och med 2010 har kassaflödet i genomsnitt varit negativt på drygt 30 mnkr årligen (se diagram ovan).

Fördelning av exploateringsåtgärder (mnkr och procent)

Exploateringsverksamhetens åtgärder består bland annat av inköp av mark och uppförda gatu-, park- och VA-anläggningar. Utgifter i form av skadestånd och ersättning kan uppstå vid till exempel flytt av verksamhet vid upphörande av tomträtt. Markåtgärder består bland annat av arkeologiska undersökningar och stabilitetsåtgärder. Inom övriga åtgärder och anläggningar redovisas flytt av ledningar och utbyggnad av övriga anläggningar. Den stora andelen härrör främst från åtgärder för överdäckning av Götaleden.

Utveckling av nettolåneskuld

Diagrammet ovan visar hur nettolåneskulden förändrats över en tioårsperiod. Nettolåneskuld definieras som internbankens upplåning minskad med vidareutlåning till bolagen och den likviditet som placerats i marknaden. Låneskulden åskådliggör det likvida flödet för kommunen och fluktuerar ständigt beroende på händelser i verksamheten. I stort påverkas den av driftresultatet i verksamheten, investeringsvolymen och större enskilda likvidposter. De stora förändringarna består exempelvis av transaktioner vid fastighetsförsäljning, när större statsbidrag flyter in eller när utbetalningar sker för avgiftsbestämd pension. Kurvan i diagrammet visar översiktligt hur nettolåneskulden sjönk under 2009 och 2010 och att därefter en ökning har skett. Under 2016 och 2017 ökade låneskulden till följd av att stadens fordringar på Migrationsverket tillfälligt steg. Vid årsskiftet var låneskulden marginellt lägre än året innan. Den fortsatt höga egenfinansieringsgraden av investeringarna bidrar till att skulden inte ökar mer än vad som kan förväntas vid de höga investeringsnivåerna.

Utfall i förhållande till budget

Kommunfullmäktige budgeterade ett positivt resultat om 100 mnkr för 2018. En förutsättning för att nå detta resultat var en utdelning från bolagen med 810 mnkr. Nämnderna, som hade budgeterat ett underskott på 107 mnkr, redovisade slutligen ett överskott på 344 mnkr och det blev därmed en positiv avvikelse på 451 mnkr. Verksamhetens positiva resultat har flera orsaker. Några väsentliga orsaker är att utfall av statsbidrag från Migrationsverket har blivit högre än tidigare bedömningar och att i samband med etableringen av de nya förvaltningarna anställningar och uppbyggnad av organisationen inte har kunnat ske fullt ut. Även lägre kapitalkostnader än budgeterat på grund av

att investeringar skjutits fram i tid har bidragit. Ställs resultatet mot nämndernas totala kostnader på 41,5 mdkr var avvikelsen 1,1 procent och bedöms utifrån det som marginell i förhållande till omfattningen på nämndernas uppdrag.

Kommuncentralt redovisades ett positivt resultat på 20 mnkr vilket innebär en positiv avvikelse på 623 mnkr. En orsak är överskott för internbanken som beror på lägre nettolåneskuld till följd av att planerade investeringar har skjutits fram i tid samt att räntorna legat på en lägre nivå än vad som antogs i budgeten. De reserveringar som gjorts i budgeten för nämnders användande av eget kapital samt ökade kapitalkostnader har inte använts fullt ut, varför det också bidrar till den positiva avvikelsen.

Kommunens positiva avvikelse mot budget förklaras också till stor del av vinster vid försäljning av fastigheter på 739 mnkr. Detta är en post som inte budgeteras och som också räknas av vid balanskravsutredningen.

Vid delårsbokslutet per augusti prognostiserades ett resultat på cirka 1 430 mnkr och vid uppföljningen per oktober förstärktes prognosen till 1 550 mnkr. De främsta orsakerna till differensen mellan årets resultat på 1 792 mnkr mot prognoserna har varit högre utfall på statsbidrag kommuncentralt samt nämndernas förbättrade utfall under hösten.

Sammanfattande analys

Göteborgs Stad befinner sig i ett expansivt skede. Staden växer med fler invånare, bostäder och arbetsplatser och omfattande infrastrukturprojekt är en förutsättning för denna tillväxt. Med ökat antal invånare ökar även storleken på den kommunala verksamheten, vilket innebär fler anställda och investeringar i nya verksamhetslokaler.

Resultatet på sista raden för kommunen blev bättre än budgeterat och de senaste årens resultat har legat på en stabil nivå. Men denna resultatnivå har till stor del uppnåtts på grund av ökade realisationsvinster och de senaste åren också genom en utdelning från de kommunala bolagen. Det strukturella resultatet framstår som lågt i förhållande till de utmaningar staden står inför.

Den finansiella utmaningen framöver ligger i att klara kommande stadsutvecklings höga investeringsbehov och möta ökade kostnader till följd av den demografiska utvecklingen. Till skillnad mot de senaste åren ökar de strukturella nettokostnaderna mer än skatteintäkterna, vilket bedöms som en finansiell risk.

En oförändrad resultatnivå riskerar medföra hög lånefinansiering av investeringar som i sin tur kan leda till ökade krav på effektivisering i den löpande verksamheten. I ett framåtblickande perspektiv är det viktigt att värdera vilken resultatnivå i relation till skatteintäkterna, och därmed verksamhetens omfattning, som behövs för att säkerställa fortsatt god ekonomisk hushållning.

Det som framför allt blir avgörande för att den ekonomiska situationen ska förbli hållbar är

kontroll över kostnadsutvecklingen och möjligheten att bedriva effektiv verksamhet. Det blir än viktigare med god framförhållning, långsiktig planering och noggrann uppföljning med fördjupade analyser för effektiv styrning av verksamheten.

Nedan sammanfattas några finansiella mått med bedömning av om trenden för måttet är konstant, ökande eller fallande.

		Kommentar
	Resultat	Göteborgs kommun har redovisat positiva resultat under ett antal år, men under de senaste åren har realisationsvinsterna och utdelning från kommunens bolag betydelse för resultatet ökat. Kommunen har hittills klarat balanskravet alla år.
		
	Skatte- och nettokostnadsutveckling	De ekonomiska marginalerna mellan de strukturella nettokostnaderna och skatteintäkterna försämrades för 2018 och ökningen av nettokostnaden är högre än utvecklingen av skatteintäkterna.
		
	Finansieringsgrad av investeringar	Volymen nettoinvesteringar har successivt ökat de senaste åren men starka resultat för året gör att graden av skattefinansiering är fortsatt på en hög nivå. Mellan 2017 och 2018 sker dock en försämring.
		
	Soliditet	Det egna kapitalet i relation till balansomslutningen anger kommunens soliditet som svarar på hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade av eget kapital. Detta mått är relativt stabilt och ligger runt 30 procent.
		
 Acceptabelt värde/Kontroll Lågt värde/risk		
 Konstant/varierande trend Stigande trend Fallande trend		

Utfall i förhållande till budget

Belopp i mnkr	Budget Bokslut	
	2018	2018
Resultat nämnder	-107	344
Resultat kommuncentrala poster	-603	20
Resultat före engångsposter	-710	364
Jämförelsestörande poster	0	-122
Reavinster	0	739
Utdelning från bolag	810	810
Resultat	100	1 792

Foto: Mika Aberra/Göteborg & Co.

God ekonomisk hushållning, balanskravet och resultatutjämningsreserv (RUR)

Göteborgs kommun uppfyllde det lagstadgade balanskravet med ett resultat exklusive realisationsvinster på 1 053 mnkr och har därmed levt upp till balanskravet samtliga år sedan införandet år 2000. Årets balanskravsutredning medförde att en avsättning på 740 mnkr kunde göras till resultatutjämningsreserven (RUR).

Kommunfullmäktige har fattat beslut om ”Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och tillämpning av resultatutjämningsreserv”. Dessa riktlinjer anger att kommunfullmäktige i sitt årliga budgetbeslut ska ta hänsyn till sex inriktningar kopplade till stadens finansiella situation. Här redogörs översiktligt för utvecklingen kopplat till dessa.

Sammanfattande bedömning av god ekonomisk hushållning

Utvecklingen av de sex inriktningarna i det finansiella perspektivet för god ekonomisk hushållning måste värderas i en helhet och över tid. Fyra av inriktningarna är möjliga att mäta mot en önskad nivå, riktmärke, medan två av dem mer kan betraktas vara beroende av ansvarsfrågor och

god arbetsordning (inriktning fyra och fem). Bedömning efter 2018 är att fem av inriktningarna uppnås, inriktning tre uppnås till del.

I det första blocket, Förvaltningsberättelse, redovisas en bedömning över måluppfyllelse av kommunfullmäktiges verksamhetsmål. För de flesta målen görs bedömningen att en viss måluppfyllelse nåtts. Ett mål bedöms ha uppnåtts och för ett av målen är bedömningen att någon ökad måluppfyllelse inte har skett. Kommunfullmäktiges mål är långsiktiga med hög ambition och det innebär att bedömningen viss måluppfyllelse tillsammans med bedömningen av de sex inriktningarna i det finansiella perspektivet ger en sammantagen bedömning: God ekonomisk hushållning bedöms råda i Göteborgs Stad.

Foto: Lo Birgersson.

God ekonomisk hushållning, balanskravet och resultatutjämningsreserv (RUR)

Inriktningar	Resultat
1. Staden ska över tid sträva efter resultatöverskott motsvarande minst två procent av kommunens skatteintäkter och kommunal ekonomisk utjämning. Resultatnivån ska vara förenlig med stadens riskexponering.	Storleken på årets resultat utgjorde 5,7 procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Genomsnittet för måttet ligger över en period på fem år på 4,1 procent. Generellt brukar ett resultat mellan 2 och 3 procent betraktas som god ekonomisk hushållning, eftersom ett sådant resultat ger utrymme för att över en längre tid skattefinansiera större delen av normal investeringsvolym i en kommun. Inriktningen med resultatöverskott på minst 2 procent bedöms som uppnått både för 2018 och över tid. Resultat exklusive jämförelsestörande poster, reavinst och utdelning uppgår till 364 mnkr, vilket motsvarar 1,2 procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.
2. Staden ska över tid säkerställa att investeringsvolymerna är förenliga med stadens långsiktiga finansieringsförmåga. Hög egenfinansieringsgrad ska eftersträvas.	Göteborgs kommuns nettoinvesteringar uppgick under 2018 till 3,9 mdkr vilket är en betydande ökning jämfört med tidigare års nivåer. Under de senaste tio åren har investeringsutgifterna i snitt varit på 2 mdkr. Trots nivåhöjningen på investeringarna ligger egenfinansieringsgraden på en hög nivå, 83,3 procent. Nivåer under 100 procent kommer att medföra behov av ökad upplåning för att delfinansiera investeringarna. Det är dock rimligt att egenfinansieringsgraden sjunker något när investeringsvolymerna är högre än en mer normal nivå.
3. Staden ska över tid bedriva stadsutveckling och exploatering inom ramen för god ekonomisk hushållning.	Målsättningen att stadens exploateringsverksamhet ska bedrivas inom ramen för god ekonomisk hushållning ska ses över tid. 2018 års exploateringsverksamhet som omsatte närmare 1 mdkr gav efter avräkning mot inkomster ett negativt kassaflöde på 128 mnkr. Det genomsnittliga årliga kassaflödet från och med 2010 är negativt om drygt 30 mnkr. Det motsvarar en avvikelse på cirka fem procent vilket får bedömas som rimligt i förhållande till denna inriktning.
4. Staden ska över tid värdera och säkerställa de finansiella åtaganden som är kopplade till ägandet av stadens bolag.	Göteborgs Stadshus AB arbetar aktivt med att utveckla rutiner för när bolagsbeslut av principiell beskaffenhet eller stor vikt ska underställas kommunfullmäktige enligt kommunallagens bestämmelser 10:3. Exempel på att rutinen fångar dessa principiella ärenden är att kommunfullmäktige under året beslutat om Hamnens logistikstrategi och Stadsteaterns utbyggnad.
5. Staden ska i samband med betydande beslut om att ingå långsiktiga åtaganden i alla former eller att avyttra egendom värdera de finansiella konsekvenserna för stadens förmåga att upprätthålla god ekonomisk hushållning.	I budgeten för Göteborgs Stad anges att alla beslut om att förändra stadens verksamheter och åtaganden ska ske på beslutsunderlag som belyser ekonomiska konsekvenser för staden på längre sikt. Detta i syfte att säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling.
6. Staden kan enligt särskilt regelverk använda sig av resultatutjämningsreserv för att utjämna förändrade omvärldsförutsättningar på grund av framför allt konjunkturella svängningar.	Göteborgs kommun har utifrån tidigare års och årets resultat ett saldo för resultatutjämningsreserven på 2 609 mnkr. Avsättningen ger möjlighet att möta snabbt uppkomna intäktsbortfall till följd av omvärldsförändringar för att uppnå balanskravet. Därmed ökas kommunfullmäktiges handlingsberedskap att möta en snabbt försämrad konjunktur. Inriktningens intention är uppfylld.

Balanskravsutredning

Belopp i mnkr	2015	2016	2017
Årets resultat	938	2 128	1 792
Avgår samtliga realisationsvinster	-436	-824	-739
Vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjligheter	-	-	-
Vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjligheter	-	-	-
Orealiserade förluster i värdepapper	-	-	-
Återföring av realiserade förluster i värdepapper	-	-	-
Årets resultat efter balanskravsutredning före avsättning till RUR	502	1 304	1 053
Medel till resultatutjämningsreserv (RUR)	-212	-1 000	-740
Medel från resultatutjämningsreserv (RUR)	-	-	-
Årets balanskravsresultat efter avsättning till RUR	290	304	313

Balanskravet och resultatutjämningsreserv

Balanskravet innebär att kommuner och landsting inte får besluta om en budget där kostnaderna överstiger intäkterna. Om resultatet vid årets slut ändå blir negativt måste det kompenseras med överskott inom tre år. En så kallad balanskravsutredning genomförs varje år för att fastställa om balanskravet är uppfyllt. Enligt utredningen uppfyllde kommunen det lagstadgade balanskravet 2018 med ett resultat exklusive realisationsvinster på 1 053 mnkr.

Finansiella nyckeltal

Procent	2014	2015	2016	2017	2018
Skatteintäktsutveckling	3,6	4,8	7,0	5,0	2,9
Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster	4,2	4,8	6,0	0,9	4,4
Driftkostnadsandel	100	97	97	93	94
-varav verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	95	93	92	90	92
-varav planenliga avskrivningar	3,4	4,3	4,3	4,6	4,8
-varav finansnetto	-0,5	0,4	0,5	-2,0	-2,3
-varav jämförelsestörande engångsposter	1,8	-0,7	0,0	0,0	-0,4
Årets resultat exklusive jämförelsestörande resp. extraordinära poster / skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	2,4	2,3	3,2	7,0	6,1
Årets resultat / skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	1,5	3,0	3,2	7,0	5,7
Skattefinansieringsgrad av årets bruttoinvesteringar	46	89	86	93	75
Bruttoinvesteringar / bruttokostnader	6,8	6,5	6,8	9,9	11,0
Skattefinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar	58	99	97	106	83
Nettoinvesteringar / bruttokostnader	5,4	5,8	6,1	8,7	9,9
Nettoinvesteringar / avskrivningar	-200	-173	-181	-209	-264
Soliditet enligt balansräkningen	32	31	30	29	29
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser	11	12	13	15	16
Total skuld- och avsättningsgrad	68	69	70	71	71
-varav avsättningsgrad	6,0	5,6	5,1	4,9	4,9
-varav kortfristig skuldsättningsgrad	27	25	22	19	24
-varav långfristig skuldsättningsgrad	35	39	44	47	41
Primärkommunal skattesats (%)	21,12	21,12	21,12	21,12	21,12
Kassalikviditet	70	81	111	103	57
Finansiella nettotillgångar (mnkr)	-6 074	-8 021	-10 550	-11 206	-12 638
Nettolåneskuld (kommunens räntebärande låneskuld) (mnkr)	-2 518	-3 315	-4 514	-4 260	-4 154

Jämförelsetal för 2017 har justerats som en effekt av rättelser avseende ack. avskrivning samt investeringsutgifter för finansiell leasing, se not 19. Övriga tidigare år har inte justerats.

Stadsdelsnämnder, förskolenämnden, grundskolenämnden – ekonomiskt utfall

Göteborg är sedan 2011 indelat i tio stadsdelsnämnder. Nämnderna har ansvar för äldreomsorg, hälso- och sjukvård i hemmet, individ- och familjeomsorg, verksamhet för funktionsnedsatta samt lokal kultur- och fritidsverksamhet. Till och med juni 2018 hade stadsdelsnämnderna även ansvar för förskola, grund- och särskola samt fritidshemsverksamhet. Ansvaret för dessa verksamheter överfördes från och med 1 juli till två nya nämnder, förskolenämnden och grundskolenämnden.

Ekonomiskt utfall

Stadsdelsnämnderna har 2018 haft en stor utmaning att anpassa lednings-, stöd- och utvecklingsresurser till en mindre verksamhet när förskola och skola fördes över till nya nämnder. Utöver det hade nämnderna under 2017 använt resurstillskott riktade till skolan för att finansiera ökade kostnader inom individ- och familjeomsorgen. Dessa resurser fördes över till grundskolenämnden från och med andra halvåret. Trots det gjorde stadsdelsnämnderna 2018 i det närmaste ett nollresultat. Det negativa resultatet på 20 mnkr motsvarar mindre än 0,1 procent av nämndernas omsättning.

Även om den ekonomiska situationen är stabil totalt sett för stadsdelsnämnderna var variationen relativt stor mellan nämnderna. Resultatet varierade från närmare 50 mnkr för Östra Göteborg till nästan minus 40 mnkr för Västra Göteborg. Särskilt bekymmersam är situationen för Örgryte-Härlanda som gjorde ett resultat på minus 34 mnkr, vilket tillsammans med tidigare års negativa resultat innebar ett negativt eget kapital på 18 mnkr. Resultatet för förskolenämnden och grundskolenämnden blev 39 mnkr respektive 88 mnkr. Det förklaras bland annat av att nämnderna ännu inte bemannat upp lednings-, stöd- och utvecklingsresurser fullt ut.

Dämpad kostnadsutveckling, särskilt inom individ- och familjeomsorgen

Nettokostnadsökningen totalt sett dämpades ytterligare under 2018 och var den lägsta sedan

2010. Framför allt var ökningen inom individ- och familjeomsorgen låg efter flera år av hög kostnadsutveckling. Nettokostnaderna för barn- och ungdomsvård var oförändrade jämfört med 2017, medan de för vuxenvården ökade med 5 procent. Det kan jämföras med en nettokostnadsökning på 6 respektive 12 procent 2017.

Den låga kostnadsökningen inom individ- och familjeomsorgen var en förutsättning för att klara övriga verksamheter inom de ekonomiska ramarna med bibehållen service- och kvalitetsnivå.

Årets resultat

Belopp i mnkr	Nettokostnad	Kommunbidrag	Årets resultat
Stadsdelsnämndernas befolkningsram	18 764	18 744	-20
Resursnämndsuppgifter	201	202	1
Förskolenämnden	1 971	2 009	39
Grundskolenämnden	3 577	3 665	88
Totalt	24 513	24 620	108

Nettokostnadsförändring

Förändring i procent	2016	2017	2018
Förskola	4,3	4,3	4,5
Grund-, särskola och skolbarnomsorg*	10,0	7,0	6,5
Äldreomsorg	5,4	3,5	3,2
Individ- och familjeomsorg	7,0	4,7	1,1
Funktionshinder	5,1	4,0	4,6
Totalt alla verksamheter	6,7	4,9	4,1

*Inkluderar resursnämndsuppgifter, 2016 och 2017 års uppgifter är rättade.

Facknämnder – ekonomiskt utfall

Göteborgs Stads tjugotal facknämnder bedriver verksamhet inom ett flertal områden av olika karaktär. Här hanteras bland annat frågor kring stadsutveckling, kretslopp och vatten, bebyggelse, trafik, men även kultur, utbildning, medborgarservice och olika former av interna stödfunktioner.

Ekonomiskt utfall

Facknämnderna finansieras till cirka två tredjedelar av kommuninterna och externa intäkter, totalt 11,4 mdkr under året. Cirka en tredjedel finansieras genom kommunbidrag uppgående till 6,5 mdkr. Resultatet för 2018 är 236 mnkr, vilket är 245 mnkr högre än budget. Facknämnderna har de senaste åren positiva resultat omkring 150 mnkr. Årets resultat och avvikelsen mot budget är därmed högre än tidigare år. Överskottet beror till stor del på resurs- och kompetensbrist vilket leder till bitvis utebliven målpuppfyllelse i verksamheten. Facknämndernas egna kapital uppgår vid årsskiftet till 749 mnkr.

Några nämnder redovisar ett negativt resultat, där fastighetsnämnden gör det med hänvisning till kostnader kopplade till bostättningslagen och kommunens skyldigheter att ordna temporära boenden för nyanlända flyktingar. Dessa kostnader har inte varit inräknade i nämndens budgetram utan kommer att värderas av kommunstyrelsen i samband med årsbokslutet.

Social resursnämnd avviker mest positivt mot budget. Främsta orsaken är att ersättningar från Migrationsverket överstigit de fordringar som förvaltningen har tagit upp gentemot myndigheten. Överlag beskriver flertalet nämnder en resurs- och kompetensbrist både internt och på marknaden, vilket är den huvudsakliga förklaringen till övriga nämnders positiva resultat. Inom stadsutveckling skjuts många projekt framåt i tiden, varför kostnaderna också kommer att uppstå senare än planerat. Trots positivt resultat för året bedömer flera nämnder att det under 2019 och framåt kommer att krävas tydliga prioriteringar för att klara sin verksamhet inom den nuvarande ekonomiska ramen.

Fortsatt dämpad kostnadsutveckling

Facknämnderna har under flera år redovisat en relativt hög bruttokostnadsutveckling. Under 2017 genomfördes en förändring i redovisningen (kom-

ponentredovisning), som sänkte driftskostnaderna med cirka 250 mnkr för facknämnderna. Samma effekt finns kvar under 2018, vilket till del förklarar den dämpade kostnadsutvecklingen. Under året har investeringstakten ökat, men i resultaträkningen får det ännu inte så stort genomslag, dels eftersom det tar tid innan pågående investeringar aktiveras och dels eftersom många investeringar skrivs av under lång tid. På sikt kommer dock facknämndernas avskrivnings- och räntekostnader att öka.

Investeringar

Nämndernas investeringsutgifter (exklusive leasing) uppgick för 2018 till 4 mdkr vilket innebär en ökning med 0,6 mdkr jämfört med föregående år. Lokalnämnden och trafikenämnden står för merparten av årets investeringar. Större investeringar under året utgörs bland annat av investeringar i förskolor och grundskolor, investeringar som en följd av Västsvenska paketet samt investeringar inom vatten och avlopp. Nämndernas budgeterade investeringsutrymme för 2018 uppgick till 5,4 mdkr. Investeringarna har därmed, trots ökningen i förhållande till föregående år, inte genomförts i den takt som planerats. Flera stora investeringar har skjutits fram i tiden och kommer istället att belasta kommande år.

Årets resultat

Belopp i mnkr	Netto-kostnad	Kommun-bidrag	Årets resultat
Totalt facknämnder	-6 281	6 517	236

Kostnadsutveckling

Förändring i procent	2016	2017	2018
Bruttokostnad	8,2	3,9	3,0
Lönekostnad	10,6	6,0	5,3

Driftsredovisning

Belopp i mnkr	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
STADSDELSNÄMNDER						
Angered	457	-2 890	-2 433	2 446	13	107
Östra Göteborg	419	-2 600	-2 181	2 230	49	93
Örgryte-Härlanda	699	-2 423	-1 724	1 689	-34	-18
Centrum	372	-1 739	-1 367	1 358	-9	42
Majorna-Linné	596	-2 270	-1 674	1 664	-10	36
Askim-Frölunda-Högsbo	567	-2 775	-2 209	2 250	41	110
Västra Göteborg	567	-2 448	-1 881	1 843	-38	19
Västra Hisingen	493	-2 570	-2 076	2 062	-14	76
Lundby	420	-1 831	-1 411	1 401	-10	16
Norra Hisingen	456	-2 264	-1 808	1 801	-8	20
Resursnämndsuppgifter	43	-244	-201	202	1	19
SUMMA STADSDELSNÄMNDER	5 088	-24 053	-18 965	18 946	-19	521
Förskolenämnden	163	-2 134	-1 971	2 009	39	109
Grundskolenämnden	298	-3 875	-3 577	3 665	88	158
SUMMA STADSDELSNÄMNDER, FÖRSKOLA OCH GRUNDSKOLA	5 549	-30 061	-24 513	24 620	108	788
FACKNÄMNDER MED SÄRSKILD INRIKTNING						
Byggnadsnämnden	212	-344	-132	127	-5	12
Fastighetsnämnden	564	-630	-66	54	-12	5
Idrotts- och föreningsnämnden	132	-581	-449	454	4	30
Nämnden för inköp och upphandling	64	-55	8	8	17	21
Kommunledning	236	-545	-310	327	17	25
Nämnden för konsument- och medborgarservice	67	-126	-59	60	1	8
Kulturnämnden	125	-530	-405	406	1	16
Lokalnämnden	2 912	-2 720	192	-177	15	63
Miljö- och klimatnämnden	55	-138	-83	92	9	13
Nämnden för Intraservice	863	-885	-22	23	1	12
Park- och naturnämnden	482	-741	-259	256	-3	21
Sociala resursnämnden	673	-1 363	-689	766	76	126
Trafiknämnden	2 115	-2 836	-720	753	33	110
Utbildningsnämnden	1 023	-2 947	-1 925	1 957	32	112
Valnämnden	11	-26	-15	17	1	2
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	306	-991	-686	708	22	50
FACKNÄMNDER MED TAXEFINANSIERAD VERKSAMHET						
Kretslopp och vattennämnden	1 536	-1 519	16	0	16	100

Belopp i mnkr	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
ÖVRIGA FACKNÄMNDER OCH ANSLAG						
Arkivnämnden	40	-58	-18	21	4	12
Business Region Göteborg AB	0	-28	-28	28	0	0
Fastighetsnämnden: Transfereringar	0	-66	-66	73	7	7
GBG & Co Träffpunkt AB	0	-116	-116	116	0	0
Idrotts- och föreningsnämnden: Studieförbunden	0	-31	-31	31	0	0
Revisorskollegiet	5	-37	-32	33	2	4
Räddningstjänstförbundet Storgöteborg	0	-334	-334	334	0	0
Trygg vacker stad	0	-33	-33	33	0	1
Överförmyndarnämnden: Arvoden	6	-29	-23	21	-2	-2
SUMMA FACKNÄMNDER	11 425	-17 707	-6 281	6 517	236	749
SUMMA NÄMNDER	16 974	-47 768	-30 794	31 138	344	1 537
Kommuncentrala poster	32 908	-1 750	31 158	-31 138	20	22 555
Resultat före engångsposter	49 882	-49 518	364	0	364	24 092
Utdelning	810	0	810	0	810	0
Reavinster fastighetsförsäljningar	739	0	739	0	739	0
Övriga jämförelsestörande poster	0	-122	-122	0	-122	0
Summa totalt kommunen	51 431	-49 640	1 791	0	1 792	24 092

Kommunalförbund

Belopp i mnkr	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
Räddningstjänstförbundet Storgöteborg	662	-682	-20	-	-20	95
Förvärvsbolag Göteborgs kommunalförbund	282	-279	3	-	3	12
Minoritetsintresse	-	6	6	-	6	-29
Totalt kommunalförbund	944	-955	-11	-	-11	78

Räddningstjänstförbundet Storgöteborg hade ett negativt resultat beroende på en engångskostnad på drygt 20 mnkr för att lösa ut besittningsrätt till övningsområdet Färjenäs.

Investeringsredovisning

Belopp i mnkr	Utfall 2018		Budget 2018*		Utfall 2016-2018		Prognos 2016-2019		Budget 2016-2019	
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster
Fastighetsnämnden	-160	0	-369	5	-592	82	-1 050	90	-1 125	190
Exploateringsrelaterade investeringar	-100	-	-142	-	-196	-	-409	-	-373	-
Hyresgästanpassningar	-2	-	-15	-	-36	1	-63	1	-63	1
Investeringar inom fastighetsförvaltningen	-28	2	-106	-	-113	5	-245	5	-310	3
Västsvenska paketet	-31	-2	-107	5	-247	76	-333	84	-379	186
Idrotts- och föreningsnämnden	-94	-	-158	-	-302	1	-539	1	-653	-
Reinvesteringar	-20	-	-19	-	-62	1	-104	1	-104	-
Omklädningsbyggnader	0	-	-8	-	-2	-	-5	-	-19	-
Markanläggningar	-4	-	-6	-	-8	-	-18	-	-17	-
Idrottshallar	-48	-	-36	-	-91	-	-97	-	-122	-
Isanläggningar	-2	-	-3	-	-50	-	-69	-	-94	-

Investeringsredovisning - Göteborgs kommun

Belopp i mnkr	Utfall 2018		Budget 2018*		Utfall 2016-2018		Prognos 2016-2019		Budget 2016-2019	
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster
Sim- och badanläggningar	-2	-	-13	-	-37	-	-51	-	-60	-
Friidrottsanläggningar	0	-	-5	-	0	-	-6	-	-63	-
Fotboll	-5	-	-29	-	-16	-	-56	-	-44	-
Idrottsområden	-9	-	-29	-	-26	-	-100	-	-99	-
Övertagande av föreningsanläggning	-4	-	-	-	-10	-	-10	-	-7	-
Övrig stadsutveckling	-	-	-11	-	-	-	-23	-	-23	-
Kretslopp- och vattennämnden	-574	72	-488	-	-1 349	222	-1 931	-	-2 029	-
Dricksvattenproduktion	-153	-	-144	-	-380	-	-485	-	-531	-
Dricksvattendistribution	-155	-	-102	-	-350	-	-428	-	-434	-
Avloppsavdelning	-191	-	-154	-	-402	-	-640	-	-789	-
VA-upprustningsområden	-15	-	-8	-	-17	-	-32	-	-16	-
Övriga investeringar	-22	72	-20	-	-74	222	-164	-	-80	-
Generalplaneinvesteringar	-12	-	-33	-	-52	-	-56	-	-77	-
Summa VA	-547	72	-461	-	-1 275	222	-1 805	-	-1 927	-
Återvinning och behållare	-5	-	-9	-	-46	-	-59	-	-44	-
Avslutade deponier	-22	-	-18	-	-28	-	-66	-	-56	-
Övriga investeringar	-	-	-1	-	-	-	-1	-	-2	-
Summa Renhållning	-27	-	-27	-	-74	-	-127	-	-102	-
Lokalnämnden	-1 904	6	-2 214**	6	-4 805	21	-7 311	-	-8 511	-
Förskola	-410	1	-376	-	-888	3	-1 454	3	-2 151	-
Varav reinvestering	-66	1	-	-	-171	2	-237	2	-236	-
Varav ny-, till-, ombyggnad	-344	-	-376	-	-717	1	-1 217	1	-1 915	-
Grundskola	-966	2	-850	-	-2 619	7	-3 907	7	-5 093	-
Varav reinvestering	-188	2	-	-	-491	6	-679	6	-678	-
Varav ny-, till-, ombyggnad	-778	-	-850	-	-2 128	1	-3 228	1	-4 415	-
Gymnasium	-166	1	-145	-	-270	3	-519	3	-557	-
Varav reinvestering	-50	1	-	-	-128	3	-177	3	-177	-
Varav ny-, till-, ombyggnad	-116	-	-145	-	-142	-	-342	0	-380	-
Äldreboende	-128	1	-20	-	-305	3	-435	3	-661	-
Varav reinvestering	-100	1	-	-	-260	3	-360	3	-359	-
Varav ny-, till-, ombyggnad	-28	-	-20	-	-45	-	-75	0	-302	-
Boende särskild service	-142	-	-127	-	-355	1	-504	1	-551	-
Varav reinvestering	-28	-	-	-	-74	-	-103	0	-103	-
Varav ny-, till-, ombyggnad	-114	-	-127	-	-281	1	-401	1	-448	-
Övrigt	-93	1	-18	-	-370	4	-494	4	-919	-
Varav reinvestering	-75	1	-	-	-194	3	-268	3	-267	-
Varav ny-, till-, ombyggnad	-18	-	-18	-	-176	1	-226	1	-652	-
Schablonmässig neddragning (ny-, till, och ombyggnad)	-	-	-	-	-	-	-	-	1 421	-
Park- och naturnämnden	-66	1	-90	-	-170	7	-317	-	-344	-
Utveckling av lekmiljöer	-15	-	-21	-	-45	-	-71	-	-76	-
Utveckling av park- och naturområden	-38	1	-59	-	-94	5	-208	-	-228	-
Trädplanteringar	-8	-	-7	-	-21	2	-28	-	-28	-
Trygg vacker stad	-5	-	-3	-	-10	-	-10	-	-12	-
Trafiknämnden	-1 168	333	-2 040	531	-2 671	829	-3 975	1 511	-6 337	2 057
Fotgängarstaden	-32	2	-39	-	-58	3	-94	3	-117	2
Cykeltrafikstaden	-65	5	-114	21	-95	5	-363	22	-404	34
Kollektivtrafikstaden	-19	1	-76	7	-53	8	-181	32	-189	21
Biltrafikstaden	-2	-	-14	2	-8	-	-50	2	-104	2

Investeringsredovisning – Göteborgs kommun

Belopp i mnkr	Utfall 2018		Budget 2018*		Utfall 2016–2018		Prognos 2016–2019		Budget 2016–2019	
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster
Godstransportstaden	0	-	-5	-	0	-	-7	7	-5	-
KomFram Göteborg	-27	-	-33	-	-41	-	-70	-	-77	-
Summa städerna	-144	8	-280	30	-255	16	-765	66	-896	59
Spårvägsbanan	-114	-	-208	-	-283	-	-537	-	-636	-
Konstbyggnader	-82	13	-164	2	-146	30	-219	30	-558	2
Belysning och energieffektivisering	-73	-	-62	-	-222	-	-251	-	-252	-
Gator och vägar	-104	-	-89	-	-137	-	-196	-	-96	-
Summa Reinvestering	-374	13	-523	2	-788	31	-1 203	31	-1 542	2
Stora enskilda projekt*	-651	312	-1 237	500	-1 628	783	-2 914	1 414	-5 366	1 997
Schablonmässig neddragning	-	-	-	-	-	-	907	-	1 467	-
Investeringar nämnder	-3 966	412	-5 358	542	-9 888	1 161	-15 120	1 621	-18 999	2 247
Kommuncentralt	-383	-	-	-	-	-	-1 560	-	-573	-
Kommunövergripande investeringsutrymme	-	-	-	-	-	-	-	-	-573	-
Leasing***	-383	-	-	-	-1 217	-	-1 560	-	-	-
Investeringar kommunen	-4 349	412	-5 358	542	-11 105	1 161	-16 680	1 621	-19 572	2 247
Exploatering	-1 029	902	-1 572	1 765	-2 981	3 046	-5 025	5 420	-5 296	5 714
Totalt inklusive exploatering	-5 906	1 799	-6 930	2 307	-14 086	4 207	-21 705	7 041	-24 868	7 961

*Budget 2018 avser nämndernas budget. Kommunfullmäktige beslutar endast om budget för planperioden (2016–2019).

**Lokalnämndens budgeterade reinvesteringar för 2018 ingår i tabellen i Lokalnämndens totala investeringsbudget för 2018. Dock har nämnden inte gjort någon uppdelning av budgeterade reinvesteringar utifrån verksamhet.

***Tillgångar i avtal som är klassificerade som finansiell leasing redovisas som anläggningstillgång/investerings.

Nedan redovisas ett antal utvalda investerings- och exploateringsprojekt från nämndernas projektportföljer. Urvalet baseras på att det är projekt som i första hand har projektbeslut på kommunfullmäktigenivå och har gått in i en genomförandefas. Då staden inte har arbetat strukturerat med enskilda projektbeslut på kommunfullmäktigenivå tidigare ingår även utvalda genomförandeprojekt som överstiger en omslutning på mer än 250 mnkr eller där nämnderna av andra strategiska skäl ser behov av en uppföljning på kommunfullmäktigenivå.

Utvalda investerings- och exploateringsprojekt

Projekt mnkr	Ack. utfall		Total projekt prognos		Projektbudget		Slutår
	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	
Investeringar							
Lindholmens Tekniska gymnasium (löpande)	-	-117	-	-354	-	-354	2020
Hisingbron (2009)	637	-1 144	1 566	-3 500	1 566	-3 500	2022
Skeppsbron Etapp 1 (löpande)	283	-780	283	-781	282	-789	2018
Skeppsbron Etapp 2 (2017)	13	-26	150	-1 500	-	-	2026
Kvilleleden och gator i Backaplan (2016)	34	-42	318	-768	318	-768	2024
E45, nedsänkning Götaleden (2013)	274	-529	471	-898	471	-947	2021
Renovering av avloppspumpstation Kodamarna (löpande)	-	-118	-	-402	-	-440	2022
Ny barriär (UV-filtrer) Alelyckans vattenverk (2017)	-	-4	-	-700	-	-900	2024
Exploateringar							
Sisjön bostäder (löpande)	174	-96	259	-107	259	-98	2021
Gamlestaden Etapp 1 (löpande)	81	-549	227	-663	217	-655	2022
Selma Stad (löpande)	72	-156	196	-252	208	-258	2024
Opaltorget (löpande)	29	-129	60	-234	62	-227	2022
Säterigatan Bostäder (löpande)	121	-3	353	-98	353	-89	2027
Järnvägsgatan/Masthuggskajen (2017)	1	-58	1 860	-2 020	1 860	-2 020	2029

4

Göteborgs Stads
sammanställda
redovisning

Finansiell Analys

Göteborgs Stads sammanställda redovisning

Finansiell analys

87 Finansiell analys av sammanställd redovisning

I avsnittet görs en finansiell analys av den sammanställda redovisningen. Viktiga inslag i den är helhetsperspektiv och trender. Analysen ska ge förutsättningar att bedöma organisationens förmåga att finansiera en kvalitativt god verksamhet på kort och lång sikt.

91 Interna mellanhavanden

I den sammanställda redovisningen finns ett antal interna transaktioner mellan de olika redovisningsenheterna. I detta avsnitt görs en övergripande redovisning av dessa.

92 Bolag - ekonomiskt utfall

På dessa sidor redovisas en kort finansiell beskrivning av modern Göteborgs Stadshus AB och de sju så kallade klustren tillsammans med interna och regionala bolag. Ett antal finansiella nyckeltal redovisas i tabellform.

94 Stiftelser

Göteborgs Stad förvaltar 79 stiftelser och 4 gåvor för olika ändamål.

95 Sponsring

Genom sponsring bidrar Göteborgs Stad till aktiviteter som ligger utanför stadens kommunala uppdrag, men som ändå förväntas ge positiva effekter i form av ett gott samhällsklimat, goda levnadsförutsättningar för medborgarna och en stärkt image för staden.

96 Finansiell uppföljning och riskhantering

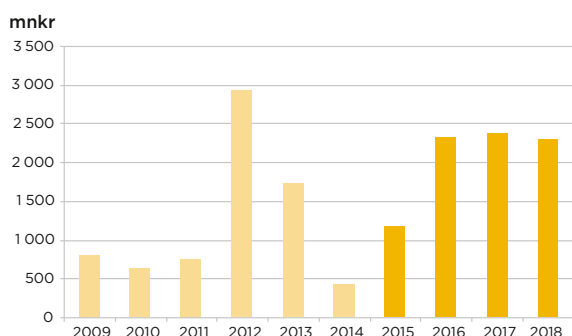
Göteborgs Stad har stora finansiella åtaganden genom en betydande upplåning för såväl kommunen som för att täcka bolagens behov. Under detta avsnitt redovisas bland annat olika risker kring stadens åtaganden.

Finansiell analys av sammanställd redovisning

Årets resultat uppgick till 2 300 mnkr. I förhållande till föregående år är resultatet i stort sett oförändrat. Den långsiktiga finansiella handlingsberedskapen förstärktes därmed något under året. Investeringsvolymen ökade med 1,2 mdkr till 10 mdkr 2018.

I detta avsnitt görs en finansiell analys av Göteborgs Stads sammanställda redovisning, eller, som den benämns i privat sektor, koncernredovisning. Den sammanställda redovisningen omfattar kommunens nämnder, dess bolag samt kommunalförbund. Målsättningen är att identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem och därigenom klargöra om Göteborgs kommun har en god ekonomisk hushållning som föreskrivs i kommunallagen.

Årets resultat

Årets resultat för sammanställd redovisning uppgick till 2 300 mnkr, varav kommunen bidrog med 1 792 mnkr, bolagen med 1 426 mnkr och kommunalförbund med negativt resultat om 11 mnkr. Justeringar för att hantera interna mellanhavanden, mellan kommunen och bolagen, uppgick till -906 mnkr och bestod i huvudsak av utdelning (810 mnkr) från bolag till kommunen samt internvinst vid fastighetsöverlåtelse.

Verksamhetens omsättning

Koncernen Göteborgs Stad redovisade under 2018 intäkter på 57,7 mdkr, varav drygt hälften bestod av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Jämfört med 2017 ökade intäkterna med 1,4 mdkr, där skatteintäkterna stod för en stor del av denna ökning. Inom kommunen ökade intäkterna med 2,8 procent eller 1,2 mdkr. I bolagssektorn ökade rörelsens intäkter med 2,5 procent jämfört med föregående år.

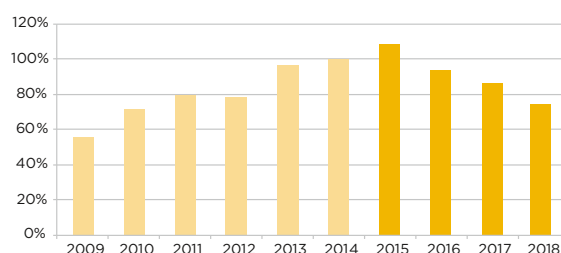
Investeringar

Koncernen Göteborgs Stad genomför från år till år

stora investeringar när befolkningen växer och över tid kommer det ske en fortsatt omfattande stadsutveckling och utbyggnad av verksamhet. Bruttoinvesteringarna ökade jämfört med tidigare år och uppgick till 10 mdkr 2018, 1,2 mdkr eller närmare 14 procent högre än föregående år. Totalt sett var dock investeringsvolymen cirka 3,8 mdkr lägre än budgeterat och den huvudsakliga orsaken till detta var att projekt skjuts fram i tid. Avvikelsen beror på svårigheter att beman- na projekt och fördröjning av tillståndprocesser. En stor orsak inom bolagssektorn är att ett markförvärfv inte har genomförts under 2018.

Inom bolagssektorn stod Förvaltnings AB Framtiden inom klustret Bostäder för 2,5 mdkr av investeringarna. I övrigt gjordes bland annat investeringar på 0,9 mdkr inom klustret Energi, 0,9 mdkr inom Lokaler och 0,2 mdkr inom Hamn. Det interna bolaget Göteborgs Stads Leasing AB hade en investeringsvolym på 0,7 mdkr och de regionala bolagen, främst inom renhållning, investerade för 0,2 mdkr.

Grad av egenfinansiering av årets investeringar

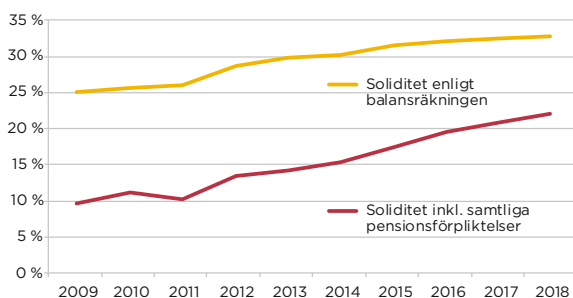
Graden av egenfinansiering av årets investeringar blev fortsatt relativt hög, 74 procent, men lägre än genomsnittet för de fem senaste åren som uppgått till 90 procent. I jämförelse med föregående år minskar graden av egenfinansiering något när investeringsvolymen har ökat. Nyckeltalet är fortsatt relativt starkt framför allt beroende på ett samlat överskott. Till del påverkas också nyckeltalet av höga avskrivningskostnader vilka frigör investeringsutrymme.

Balansomslutning

Balansomslutningen uppgick till 100,8 mdkr, varav kommunen stod för 82,3 mdkr och bolagen för 67,8 mdkr. Interna mellanhavanden inom den sammanställda redovisningen var 50,1 mdkr. Göteborgs Stads balansomslutning i andelar av kommunalförbund var 0,8 mdkr. Balansomslutningen ökade med närmare 6 procent och en stor del av förklaringen är ökade investeringar.

Avkastning på eget kapital samt totalt kapital är exempel på lönsamhetsmått, som beskriver resultatet i förhållande till kapitalinsats. Avkastning på eget kapital minskade 2018 från 7,7 till 6,9 procent. Även avkastningen på totalt kapital visade en minskning från 3,8 till 3,2 procent. Genomsnittet över en femårsperiod är alltså drygt tre procent. Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att dessa mått bara ska ses som en indikator över tid, då nyckeltalen inte används i styrningen.

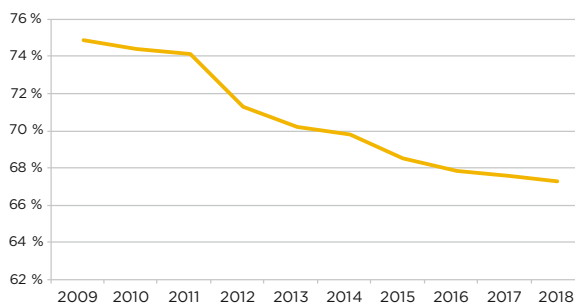
Soliditet

Soliditeten är ett mått på långsiktigt finansiellt handlingsutrymme. Soliditetsutvecklingen beror på förändringen av det egna kapitalet och tillgångar. För 2018 uppgick soliditeten till 32,9 procent, vilket var en marginell förändring från 32,4 föregående år. Soliditeten enligt fullfonderingsmodellen som inkluderar samtliga pensionsförpliktelser ökade med 1,5 procentenheter och uppgick år 2018 till 22,4 procent.

Det finns ingen generell nivå för hur hög soliditeten bör vara för en stad av Göteborgs storlek, men en hög soliditet innebär att handlingsfriheten ökar liksom förmågan att hantera fluktuationer i resultatutvecklingen. Det är viktigt att de enskilda bolagen som ingår i sammanställd redovisning har en god soliditet, annars riskerar kommunen som ägare att få skjuta till medel om bolagen får finansiella svårigheter. De olika bolagsklustren visar på goda och stabila soliditetsmått mellan 20 och 71 procent.

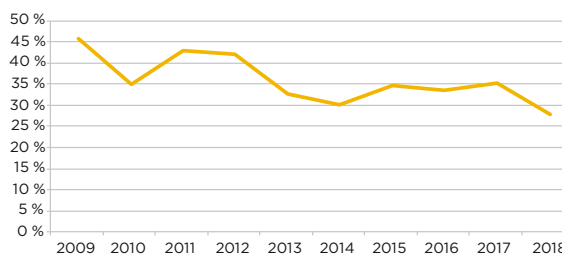
Skuldsättning

Detta nyckeltal anger hur stor den totala skuldsättningen är i relation till hela balansomslutningen. Skuldsättningsgraden uppgick till 67,1 procent, vilket var en fortsatt minskning om än marginell jämfört med föregående år. Detta är positivt för finansnettot och den minskade skuldsättningen innebär en minskad finansiell risk.

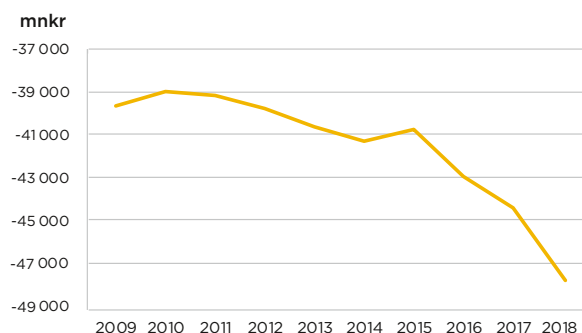
Den minskande skuldsättningsgraden beror till del på resultatnivåer som bidragit till en hög grad av egenfinansiering av investeringar, det vill säga en lägre belåningsgrad i relation till tillgångarna. Den totala upplåningen uppgick vid årsskiftet till drygt 42 mdkr, vilket var drygt 1 mdkr högre än förra året.

Likviditet

Årets kortsiktiga handlingsberedskap i form av kassalikviditet minskade med närmare 8 procentenheter jämfört med föregående år och låg 2018 på 27 procent. En stor del av förändringen förklaras av att mer av den totala låneskulden var klassad som kortfristig skuld. Kommunens internbank fungerar även som internbank för kommunens bolag. Kommunen har under de senaste åren haft en nivå på kassalikviditeten som innebär att kommunen i kort och medellångt finansiellt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningar. Under senare tid har det varit önskvärt att minimera de likvida medlen på banken då kostnader tas ut som en följd av negativ ränta.

Finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen finansiella anläggningstillgångar, omsättningstillgångar, samt kort- och långfristiga skulder. Måttet är viktigt eftersom det speglar den finansiella handlingsberedskap som ligger någonstans mellan de kortsiktiga likviditetsmåttet och det långsiktiga soliditetsmåttet. Måttet som försvagats över tid fortsatte ytterligare något nedåt och förändringen var 3,3 mdkr eller motsvarande 7,4 procent. De senare årens förändring förklaras till stor del av ökad tillämpning av RKR 18.1 (övergång till bruttoredovisning i samband med investeringsinkomster) och även av ökad låneskuld. Utöver detta bidrar också en ökning av leverantörs-skulder till förändringen.

Pensionsåtagande

Kommunens totala pensionsåtaganden uppgick 2018 till 16,0 mdkr och var i stort sett oförändrad jämfört med föregående år. Av det totala pensionsåtagandet avsåg 10,7 mdkr åtaganden för pensioner och särskild löneskatt före 1998. Dessa åtaganden redovisas inte som en avsättning i balansräkningen utan som en ansvarsförbindelse enligt kommunal redovisningslag.

Sammanfattande analys

Koncernen Göteborgs Stad redovisade 2018 ett resultat på 2 300 mdkr. Jämfört med 2017 var resultatet marginellt sämre. Koncernens investeringar uppgick 2018 till 10 mdkr, en ökning med 1,2 mdkr jämfört med 2017. Bolagssektorns del av investeringsvolymen var 5,8 mdkr, kommunen stod för 4,3 mdkr. Jämfört med årets budget var investeringarna 3,8 mdkr lägre vilket främst är en följd av att projekt inom kommunen skjutits fram i tid.

Den sammanställda redovisningen för staden visar på positiva resultat på samma nivå som de senaste två åren. Graden av egenfinansiering av årets investeringar har därför kunnat hållas kvar på en fortsatt hög nivå, 74 procent, i förhållande till de ökade investeringsvolymerna. Soliditeten har samtidigt stärkts något och ligger nu på 33 procent. På motsvarande sätt har stadens skuldsättningsgrad minskat och ligger på 67 procent.

Den demografiska utvecklingen, för Göteborg liksom kommunsektorn i stort, visar att finansieringen av det kommunala välfärdsuppdraget blir allt mer ansträngd. Rapporten Göteborgs Stads långsiktiga ekonomiska förutsättningar 2017–2035, visar ett gap mellan intäkt- och kostnadsutveckling kring 1 procent årligen fram till 2035.

Sverige och Göteborg är beroende av utvecklingen av den globala ekonomin. Prognoser för BNP-utveckling framöver och osäkerheten kring nuvarande räntenivåer gör att det är än viktigare att bevaka den egna ekonomiska utvecklingen och utöva en aktiv ägarstyrning för att minimera risker vid bland annat lågkonjunkturer. Vikten av styrning av de stora investeringarna som behöver genomföras både i kommunen och i enskilda bolag kvarstår.

Foto: Lo Birgersson.

Resultaträkningen uppdelad på nämnder, kommunalförbund och bolag

Belopp i mnkr	Nämnder	Kommunal- förbund	Bolag	Eliminering koncernen	Sammanställd redovisning
Verksamhetens intäkter	10 932	659	19 550	-4 783	26 358
Verksamhetens kostnader	-39 658	-637	-13 843	4 260	-49 878
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 490	-31	-3 484	399	-4 606
Verksamhetens nettokostnader	-30 216	-9	2 223	-124	-28 126
Skatteintäkter	27 590	-	-	-	27 590
Kommunalekonomisk utjämning	3 705	-	-	-	3 705
Finansiella intäkter	1 224	5	-1	-1 172	56
Finansiella kostnader	-511	-13	-644	375	-793
Resultat efter finansiella poster	1 792	-17	1 578	-921	2 432
Aktuell och uppskjuten skatt	-	-	-145	14	-131
Minoritetsandel	-	6	-7	-	-1
Åres resultat	1 792	-11	1 426	-907	2 300

Balansräkning uppdelad på nämnder, kommunalförbund och bolag

Belopp i mnkr	Nämnder	Kommunal- förbund	Bolag	Eliminering koncernen	Sammanställd redovisning
Anläggningstillgångar	70 241	596	61 311	-38 358	93 790
Omsättningstillgångar	12 042	212	6 505	-11 736	7 023
Summa tillgångar	82 283	808	67 816	-50 094	100 813
Eget kapital	24 092	107	20 521	-11 534	33 186
Avsättningar	4 051	541	4 841	-35	9 398
Långfristiga skulder	34 047	10	30 104	-27 804	36 357
Kortfristiga skulder	20 093	150	12 350	-10 721	21 872
Summa skulder och eget kapital	82 283	808	67 816	-50 094	100 813

Finansiella nyckeltal

Procent	2014	2015	2016	2017	2018
Avkastning på eget kapital	1,8	4,5	8,1	7,7	6,9
Avkastning på totalt kapital	2,4	2,7	4,2	3,8	3,2
Kassalikviditet	30	35	34	35	27
Finansieringsgrad av investeringar	85	109	94	87	74
Soliditet					
- Blandmodell	30	32	32	32	33
- Fullfondering	15	17	20	21	22
Skuldsättningsgrad	70	69	68	68	67
- varav avsättningsgrad	11	10	10	10	9
- varav kortfristig skuldsättningsgrad	24	22	23	19	22
- varav långsiktig skuldsättningsgrad	35	36	35	39	36
Finansiella nettotillgångar (mnkr)	-41 333	-40 735	-42 926	-44 427	-47 711

Interna mellanhavanden, koncernbidrag och aktieägartillskott

I koncernen Göteborgs Stad ingår kommunen, de kommunala bolagen samt kommunal- och samordningsförbunden. Ett stort antal transaktioner sker mellan de olika enheterna inom koncernen Göteborgs Stad, nedanstående tabeller ger en bild av dessa transaktioner.

Inom koncernen Göteborgs Stad sker en omfattande internförsäljning från Göteborg Energi AB till övriga enheter avseende fjärrvärme och el. Även kretslopp och vatten har en omfattande internförsäljning till andra enheter. Enligt beslut i kommunfullmäktige ska kommunens investeringar

i lös egendom finansieras genom leasing med det kommunala bolaget Göteborgs Stads Leasing AB som leasinggivare. Detta innebär ett stort antal transaktioner med övriga bolag, nämnder och kommunalförbund.

Den största delen av lånen utgörs av mellanhavanden gentemot finansavdelningen, som utgör internbanksfunktionen inom Göteborgs kommun. Finansavdelningen har borgensåtaganden mot stadens bolag. Borgen tecknas av kommunen dels för lån, dels för vissa pensionsförpliktelser.

Försäljning

Belopp i mnkr	Bolag	Kommun	Kommunal-förbund	Summa
Säljare				
Bolag	-	3 416	9	3 425
Kommun	931	-	16	947
Kommunalförbund	-	410	-	410
Summa	931	3 826	25	4 782

Utlåning

Belopp i mnkr	Bolag	Kommun	Kommunal-förbund	Summa
Långgivare				
Bolag	-	2 581	-	2 581
Kommun	33 539	-	-	30 811
Kommunalförbund	-	525	-	525
Summa	33 539	3 106	-	36 645

Räntor

Belopp i mnkr	Bolag	Kommun	Kommunal-förbund	Summa
Räntor intäkt				
Bolag	-	1	-	1
Kommun	347	-	-	347
Kommunalförbund	-	3	-	3
Summa	347	4	-	351

Borgen

Belopp i mnkr	Bolag	Kommun	Kommunal-förbund	Summa
Utställare borgen				
Bolag	-	-	-	-
Kommun	4 421	-	105	4 526
Kommunalförbund	-	-	-	-
Summa	4 421	-	105	4 526

Koncernbidrag och aktieägartillskott

Bolag mnkr	Stadshus AB erhållit aktieägartillskott från	Stadshus AB lämnat aktieägartillskott till	Stadshus AB erhållit koncernbidrag från	Stadshus AB lämnat koncernbidrag till
Göteborgs Stad	5	-	-	-
Göteborg Energi AB	-	469	798	-
Göteborgs Hamn AB	-	-	104	-
Higab AB	-	99	167	-
Förvaltnings AB Framtiden	-	443	568	-
Göteborg & Co AB	-	-	-	318
Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB	-	361	44	-
Business Region Göteborg AB	-	5	-	41
Göteborgs Stads Leasing AB	-	-	46	-
Summa	5	1 377	1 727	359

Bolag – ekonomiskt utfall

Syftet med de kommunala bolagen inom Göteborgs stad är att de, tillsammans med stadens övriga verksamheter, skapar nytta för staden och dess invånare samt medverkar till utvecklingen av ett hållbart Göteborgssamhälle.

Huvuddelen av bolagen är inordnade i sju olika underkoncerner; Energi, Bostäder, Lokaler, Näringsliv, Kollektivtrafik, Hamn samt Turism, Kultur & Evenemang. Övriga bolag och de regionala delägda bolagen är direkt underställda moderbolaget Göteborgs Stadshus AB.

Göteborgs Stadshus AB är moderbolag i Göteborgs stads bolagskoncern för samtliga hel- och delägda bolag. Göteborgs Stadshus AB har kommunfullmäktiges uppdrag att utöva ägarstyrning av stadens bolag. Detta ska ske i enlighet med målen i kommunfullmäktiges budget, ägardirektiv och andra styrande inriktningsdokument. Huvudprincipen för kommunala bolag är att de drivs enligt självkostnadsprincipen (intäkterna motsvarar kostnaderna), men några bolag agerar på en konkurrensutsatt marknad och kan därför generera vinst. I kommunfullmäktiges budget för 2018 beslutades om en utdelning om 810 mnkr samt att verksamheter med planerat underskott inom kluster Näringsliv och Turism, Kultur & Evenemang ska finansieras med kapitaltillskott. Kapitaltillskotten innebär i praktiken medel från de vinstgivande bolagen.

Ekonomiskt utfall

Årets resultat efter skatt är 1 426 mnkr, vilket går i linje med de senaste två årens starka resultat. Koncernens rörelseintäkter uppgår till 19,6 mdkr vilket är nästan 600 mnkr högre än föregående år och 1 122 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster (innan skatt) uppgår till 1 578 mnkr, vilket är 135 mnkr högre än föregående år, men 145 mnkr under budget. Orsaken till ett resultat lägre än budget är främst att bostadskoncernen visar 338 mnkr lägre resultat jämfört med budget. Det kompenseras delvis av bättre resultat än budget inom lokalkoncernen om 198 mnkr. För lokalkoncernen är det främst Älvstrandens försäljningar och reavinster som bidrar till det högre resultatet. Bostadskoncernens negativa avvikelser avser nedskrivningar av

nyproduktionsprojekt då produktionskostnaderna är högre än marknadens krav på avkastning, vilket ger ett redovisningsmässigt krav på nedskrivning. Årets jämförelsestörande poster är sammantaget 14 mnkr och avser realisationsvinster (+328 mnkr) och nedskrivningar (-314 mnkr).

Balansomslutningen har jämfört med 2017 ökat från 64,4 mdkr till 67,8 mdkr. Soliditeten har minskat med 0,5 procentenheter till 30,3 procent. Lånevolymen har ökat med 2 mdkr till 37,6 mdkr. Koncernens avkastning på eget kapital är 6,9 procent, jämfört med föregående års 5,8 procent och avkastning på sysselsatt kapital är 4,2 procent, jämfört med 3,9 procent 2017.

Den budgeterade utdelningen till kommunen för 2018 om 810 mnkr är planerad att tas från Göteborgs Stadshus AB:s fria egna kapital med uppläning från Kommuninvest. Likvidmässigt sker detta i mars 2019 med ett bedömt lånebehov för Göteborgs Stadshus AB på drygt 600 mnkr.

Göteborgs Stadshus AB bedömer att förutsättningarna sammantaget är goda för att, inom ramen för koncernens totala ekonomi, klara de finansiella åtaganden som finns i förhållande till dotterbolagen samt till ägaren.

Investeringar

Bolagens investeringsutfall uppgick för 2018 till 5,8 mdkr, vilket innebär en ökning med cirka 400 mnkr jämfört med föregående år, vilket redan då var på en jämförelsevis hög nivå. Bostadskoncernens del utgör drygt 40 procent av bolagens investeringar, följt av energikoncernen och lokalkoncernen, vilka vardera utgör cirka 15 procent av totalen.

Bolagens budgeterade investeringsutrymme för 2018 uppgick till 8,4 mdkr. Investeringarna har därmed, trots viss ökning i förhållande till föregående år, inte genomförts i den takt som planerats. Flera stora investeringar har skjutits fram i tiden och kommer istället att påverka kommande år.

Här utvecklas Selma Stad, som blir en plats för livets alla delar. Foto: Ola Kjelbye.

Belopp i mnkr	Rörelse- intäkter	Resultat efter fin. poster	Årets resultat	Balans- omslutning	Eget kapital	Soliditet	Årets investe- ringar
Energi	6 406	658	-23	12 826	6 065	47	901
Bostäder	5 693	487	5	30 948	10 354	33	2 523
Lokaler	2 048	353	205	11 797	2 343	20	933
Näringsliv	87	-50	-10	104	66	63	2
Kollektivtrafik	1 394	50	3	1 189	457	38	12
Hamn	791	245	107	3 205	1 722	54	235
Turism, Kultur & Evenemang	1 669	-217	77	2 291	1 195	52	383
Interna bolag	887	17	-24	3 259	1 238	38	602
Regionala bolag	1 738	57	42	3 451	758	22	243
Moderbolaget (Stadshus AB)	28	-331	826	19 431	13 767	71	0
Boplats	26	3	2	27	9	32	0
Elimineringar	-1 216	308	215	-20 713	-17 452	-	-
Summa	19 550	1 578	1 426	67 816	20 521	30	5 834

Stiftelser

Göteborgs Stad förvaltar 79 stiftelser och 4 gåvor för olika ändamål. Den samlade förmögenhetens marknadsvärde uppgår till 920 mnkr. Göteborgs Stad förvaltar enbart avkastningsstiftelser. Det innebär att staden ansvarar för stiftelsernas kapital och att avkastningen delas ut till de ändamål som den som skänkte pengarna bestämt.

Stiftelsernas kapital ger en avkastning varje år som delas ut året därpå. Under 2018 delade stiftelserna och gåvorna sammanlagt ut 31 mnkr.

Huvuddelen av stiftelsernas kapital ingår i en gemensam samförvaltning där varje stiftelse har en andel. Detta kapital har varit placerat i tre fonder. Värdet för dessa fonder minskade under 2018 med 3,7 procent. Därutöver har cirka 50 mnkr varit placerade i direktägda aktier för att möjliggöra försäljning av optioner och därmed höja avkastningen.

Den totala avkastningen inklusive optionsaffärer gav under 2018 ett resultat om cirka 27 mnkr som, efter avdrag för viss kapitalisering och förvaltningskostnader, kan användas för utdelning i stiftelserna 2019. Till detta ska läggas tillgängligt fritt eget kapital som finns i gåvorna och i vissa stiftelser.

Stiftelserna och gåvorna kan indelas i fyra olika kategorier.

- » 27 stiftelser har lämnat bidrag till ekonomiskt behövande eller barn med särskilda behov (social inriktning) med cirka 4,7 mnkr
- » 23 stiftelser och 2 gåvor har delat ut stipendier till lärare och stipendier och premier till elever (utbildning) med cirka 9 mnkr
- » 20 stiftelser och 2 gåvor har främjat stadens museer och utsmyckning av offentliga platser (kultur) med cirka 13,5 mnkr
- » 9 stiftelser har delat ut pengar till föreningar och andra ideella organisationer för olika allmännyttiga och välgörande ändamål, ofta med social inriktning, med cirka 3,9 mnkr.

Stiftelsernas kapital är stabilt och avkastningen har ökat under 2018. Stiftelserna kommer vara till nytta för medborgarna i Göteborg många år framåt.

Foto: Frida Winter.

Sponsring

Genom sponsring bidrar Göteborgs Stad till aktiviteter som ligger utanför stadens kommunala uppdrag men som ändå förväntas ge positiva effekter i form av ett gott samhällsklimat, goda levnadsförutsättningar för medborgarna och en stärkt image för staden.

Policy och riktlinje för sponsring

För att säkerställa en enhetlig definition och tillämpning av regelverket om sponsring inom staden antog kommunfullmäktige 2013 en policy och riktlinjer för sponsring i Göteborgs Stad. För att få en heltäckande bild av stadens sponsringsverksamhet och förbättrade möjligheter till samordning och kontroll beslutades samtidigt att varje nämnd och styrelse årligen ska upprätta en förteckning över samtliga sponsringsåtaganden som beslutats på nämnd- eller styrelsenivå.

Vad är sponsring

Enligt Göteborgs Stads policy definieras sponsring som ett frivilligt affärsmässigt avtal till ömsesidig nytta mellan två eller fler parter där den ena (sponsorn) förbinder sig att lämna ersättning i form av kontanta medel, varor och/eller tjänster och där den andra parten (sponsormottagaren) som motprestation tillhandahåller exponering av företagsnamn, varumärke eller tjänster till nytta för sponsorn i dennes verksamhet.

Bolag

Bolagen står för merparten av sponsringsåtaganden som totalt uppgår till cirka 25 mnkr för år 2018, varav Lisebergs sponsringsåtagande är störst och uppgår till cirka 10 mnkr.

Nämnder

Göteborgs Stads stadsdelsnämnder har inga sponsringsåtaganden. Av facknämnderna har park- och naturnämnden samt utbildningsnämnden sponsringsåtaganden.

Sammanfattning

Stadens sponsringsåtaganden, som i stort sett är oförändrade jämfört med 2017, rör sig till stor del inom ändamål som är kopplade till ungdomar, idrott, kultur, större publika evenemang och en hållbar stad. Medvetenheten om den existerande policyn är hög. Totalt uppgår de rapporterade sponsringsåtagandena för staden år 2018 till 25 mnkr, jämfört med 28 mnkr år 2017. För mer information se respektive nämnds eller styrelses årsrapport.

Foto: Lo Birgersson.

Finansiell uppföljning och riskhantering

Den totala upplåningen i hela koncernen uppgick vid årsskiftet till 42,1 mdkr vilket är en ökning med 1,1 mdkr jämfört med samma period förra året. Den genomsnittliga kapitalbindningen på den samlade externa låneskulden uppgick vid årsskiftet till 3,2 år och räntebindningen var i genomsnitt 3,8 år.

Under 2018 har fyra upplåningar genomförts och kommunens långa nyupplåning hamnade på 3,8 mdkr. Kreditbetygen har bibehållits på samma höga nivå som tidigare.

Relationer med investerare

Investerarrelationer har blivit ett stående inslag i stadens arbete med den stora skuldportföljen. Under året har träffar med investerare gjorts i syfte att informera om stadens marknadsaktiviteter. På stadens webbplats för finansiell information och investerarrelationer finns bland annat uppgifter om marknadsaktiviteter, upplåning och ratingrapporter.

Finanspolicyn för Göteborgs Stad

Stadens finanspolicy, som är beslutad av kommunfullmäktige, fastlägger riktlinjer och riskramar för stadens och dess helägda bolags finansiella verksamhet. De risker som regleras är bland annat finansieringsrisk, ränterisk och motpartsrisk. Finanspolicyn uppdateras vid behov och uppdaterades senast i december 2015.

Den finansiella infrastrukturen

Koncernen sköter sin finansiering på den öppna kapitalmarknaden via emissioner av kommunobligationer och kommuncertifikat. En grund i detta är etablerade låneprogram. Kreditvärdigheten är en av faktorerna som påverkar priset på emitterade obligationer.

Rating - Hög kreditvärdighet

Kreditvärderingsinstituten Moody's och Standard & Poor's har under året bekräftat kommunens starka kreditvärdighet. Kommunens kreditbetyg från Moody's är sedan 2006 det högsta möjliga, AAA, och från Standard & Poor's sedan 2007 det näst högsta, AA+. Båda betygen har stabila utsikter.

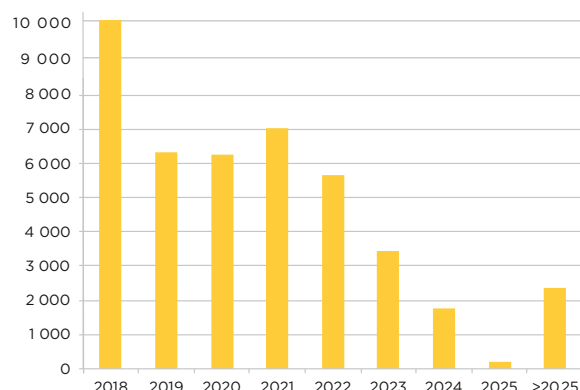
Låneprogram

I sin upplåning använder sig kommunen av sitt Euro Medium Term Note (EMTN) program med en ram på 6 miljarder EUR, sitt certifikatprogram med en ram på 6 miljarder SEK samt sitt ECP-program med en ram på 500 miljoner USD.

Program	Låneram	Nyttjandegrad
EMTN, obligationslån	6 MDR EUR	27,3 MDR SEK
KCP, korta lån < 1 år	6 MDR SEK	2,2 MDR SEK
ECP, korta lån < 1 år	500 M USD	1,2 MDR SEK
Kommuninvest		5,1 MDR SEK
Europeiska Investeringsbanken		5,3 MDR SEK
Nordiska Investeringsbanken		1,0 MDR SEK

Koncernens externa upplåning uppgick vid årsskiftet till 42,1 mdkr, en ökning med 1,1 mdkr i jämförelse med 2017. Den genomsnittliga återstående löptiden på den samlade låneskulden uppgick vid årsskiftet till 3,2 år och räntebindningen till i genomsnitt 3,8 år. Den totala låneskulden fördelas på upplåning via staden (38,3 mdkr) och lån upptagna av bolagen utanför internbanken (3,8 mdkr). Den skattefinansierade verksamhetens del av skulden, nettolåneskulden, uppgick till 4,2 mdkr, vilket utgör cirka 9,8 procent av den totala upplåningen. Upplåning via Kommuninvest i Sverige AB har skett framför allt i bolagssektorn och uppgick vid årsskiftet till 5,1 mdkr.

Sedan februari 2015 har reporäntan varit negativ, vilket medfört att kommunen kunnat låna med negativ ränta på de korta programmen. För EMTN-lånen finns däremot ett räntegolv som gör att räntan aldrig kan understiga 0 procent.

Upplåningens förfallostruktur (mnkr)**Derivatportföljen**

Derivatinstrument används i syfte att ränte- och valutasäkra underliggande lån. Derivatportföljens nominella värde uppgick till 17,0 mdkr. Kommunen hade vid årsskiftet ett positivt marknadsvärde om 23,8 mnkr på sina derivatpositioner som avser räntesäkringen av nettolåneskulden.

Säkringsinstrumentens effektivitet

Instrumenten för säkring av skuld i utländsk valuta överensstämmer helt avseende belopp, löptid och räntebas. Avseende ränterisken avspeglar inte skulden och säkringen varandra helt avseende belopp och löptid, men då följsamheten mellan den säkrade skuldportföljen och säkringsinstrumenten är god kan säkringen anses vara effektiv.

Göteborgs Stads riskhantering

Typ av risk	Policy	Utfall
Ränterisk (genomsnittlig räntebindningstid)	2-6 år	3,8 år
Finansieringsrisk (genomsnittlig kapitalbindningstid)	2-6 (långa externa lån)	3,6 år
Motpartsrisk (derivatvolym per motpart)	Max 30 % volym/motpart	Inom policyn
Valutarisk (exponering i utländsk valuta)	Ingen	Avvikelse då Inköp av nya spårvagnar inte är helt valutasäkrat (KS 2017-01-25).

Motpartsrisk

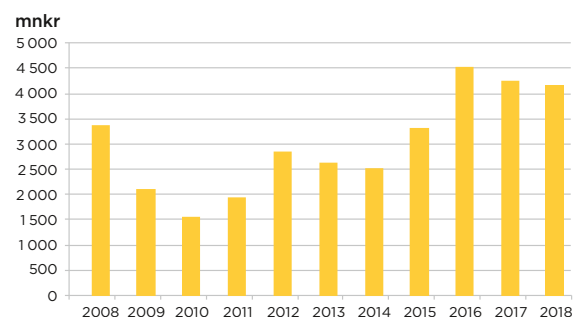
Kommunen är genom derivatavtal utsatt för en risk att en motpart inte kan fullgöra sina förpliktelser. Motparterna är både svenska och internationella banker. Beräknat på affärsvolym fanns 79 procent av motpartsrisken hos lägst AA-ratade motparter och 21 procent av risken hos A1- till Baa3-ratade motparter.

Finansieringsrisk

Under det kommande året har kommunen och bolagen låneförfall på 10,0 mdkr. För att möta det har kommunen bindande lånelöften om totalt 8 mdkr. Till det kommer placeringar i bostadsobligationer på 3,0 mdkr. Kommunen har även avtal om nya lån med Europeiska Investeringsbanken och Europarådets utvecklingsbank.

Nettolåneskuldens utveckling

Nettolåneskulden är skyddad mot ränteuppgångar med ränteswappar. För fastränteswapparna är nivåerna mellan 0,3 och 2,9 procent. Nettolåneskulden uppgick den 31 december 2018 till 4,2 mdkr vilket är en minskning med 0,1 mdkr.

Gröna obligationer

Inom ramen för miljöprogrammet emitterar Göteborgs Stad obligationer för finansiering av olika miljöprojekt inom bland annat förnyelsebar energi, kollektivtrafik, vattenrening, energieffektivisering, smarta elnät, stadsplanering och avfallshantering. Gröna obligationer uppgick per 31 december 2018 till 7,1 miljarder kronor. Göteborgs Stad har till-

sammans med ett antal nordiska emittenter tagit fram ett ramverk för uppföljning av de miljömässiga utfall som skapats genom de investeringar som finansierats av de emitterade gröna obligationerna.

Kommunens betyg från Moody's, är högsta möjliga, GB1 och från Standard & Poor's är det näst högsta betyget, E2.

Projektfördelning – Gröna obligationer

Projekt (mnkr)	Förvaltning/Bolag	Område	2016	2017	2018
GoBiGas	Göteborg Energi AB	Biobränsle	-	-	-920
Elbilar	Gatubolaget	Energieffektivisering och förnybar energi	-	19	15
Kväverening	Gryaab	Vattenrening	164	32	3
Trädplantering	Park- och Naturförvaltningen	Miljö	5	6	8
Fotgängarstaden	Trafikkontoret	Hållbara transporter	10	17	32
Cykeltrafikstaden	Trafikkontoret	Hållbara transporter	28	28	65
Energieffektivisering av trafikbelysning	Trafikkontoret	Energieffektivisering	42	37	43
Hållbart byggande	Lokalförvaltningen	Hållbart byggande	498	588	707
Energieffektiva bostäder	Förvaltnings AB Framtiden	Hållbart byggande	427	544	830
Nya spårvagnar	Göteborgs Stads Leasing AB	Hållbara transporter	170	91	41
Kodammarna pumpstation	Kretslopp och vatten	Vattenrening	-	34	80
Solcellspark	Göteborg Energi	Förnybar energi	-	-	38
Selma Stad	Göteborgslokaler	Hållbart byggande	-	-	239

5 **Räkenskaper**

för kommunen
och sammanställd
redovisning

Räkenskaper för kommunen och sammanställd redovisning

101 Redovisningsprinciper
och definitioner

106 Resultaträkning

107 Balansräkning

108 Kassaflödesanalys

110 Noter 1-19

Redovisningsprinciper och definitioner

En av redovisningens viktigaste uppgifter är att utgöra ett relevant bedömnings- och beslutsunderlag. För detta krävs att olika redovisningsprinciper beskrivs på ett öppet och informativt sätt. I detta avsnitt beskrivs de principer som används av Göteborgs Stad.

De kommunala bolagens redovisning tillämpas enligt Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2012:1), medan den kommunala sektorns redovisning regleras av Kommunallagens kapitel åtta samt Lag om kommunal redovisning. Därutöver lämnar Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendationer för kommunsektorns redovisning.

Vid upprättande av kommunkoncernens årsredovisning, sammanställd redovisning, är det kommunala regelverket överordnat. Årsredovisningen är upprättad enligt detta regelverk med undantag för vissa delar av rekommendationen 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser. Den sammanställda redovisningen är upprättad enligt RKR 8.2 Sammanställd redovisning, med avsteg vad gäller val av konsolideringsmetod. Avsteg från rekommendationerna och orsak till dessa redovisas under respektive rubrik nedan.

Förändrade redovisningsprinciper 2018

Nya objekt inom ramen för finansiell leasing ingår från och med 2018 i årets investeringar, 383 mnkr. Motsvarande siffra för 2017 var 394 mnkr. Beloppen ingår sedan tidigare i värdet för anläggningstillgångar i balansräkningen.

Jämförelsestörande poster redovisas från och med 2018 inte längre på egna rader i resultaträkningen, utan framgår enbart i not. Posterna utgör varav-poster av andra berörda noter och inkluderar även finansiella poster i förekommande fall (se not 3).

Rättningar/justeringar

Rättelse av jämförelsetal vad gäller ackumulerade avskrivningar finansiell leasing för 2017 har skett med 443 mnkr samt med motsvarande belopp för långfristig leasingskulld. Rättelsen kommer sig dels av att gjorda utrangeringar tidigare inte fångats i bokföringen på ett korrekt sätt, dels av att leasingskulden nu värderas med hänsyn till framtida leasingbetalningar (se not 19 A).

Övrig ändring mellan poster i balansräkningen för jämförelseåret 2017 avser rättelse av felaktig bokföring 2017 avseende försäljning 2016 av fastighet med 36 mnkr (se not 19 B).

Övriga förekommande jämförelseår är inte omräknade.

Sammanställd redovisning

Enligt den kommunala redovisningslagen ska årsredovisningen omfatta all verksamhet som bedrivs av kommunen. Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en sammanfattande och rättvisande bild av Göteborgs Stads totala ekonomiska ställning och resultat oavsett om verksamheten bedrivs i förvaltnings- eller bolagsform. I den sammanställda redovisningen för Göteborgs Stad ingår alla nämnder och samtliga bolag samt kommunalförbund där kommunen har minst 20 procent inflytande. Kommunkoncernens sammansättning framgår av sammanställningen i avsnitt Göteborgs Stads organisation (se block 1).

Koncernernas bokslut används som underlag för konsolidering av den sammanställda redovisningen. Interna mellanhavanden samt interna vinster av väsentlig betydelse har eliminerats.

Konsolideringsprinciper

Vid upprättandet av den sammanställda redovisningen tillämpas full konsolidering vilket innebär att bolagens samtliga tillgångar, skulder, intäkter och kostnader redovisas i balans- och resultaträkningen. Som dotterbolag redovisas bolag där staden har ett bestämmande inflytande, röstandel över 50 procent. För dotterbolag hanteras minoritetens andel som en avdragspost i årets resultat och under eget kapital.

Intressebolag är bolag som inte är dotterbolag, men med ett långsiktigt direkt eller indirekt innehav om minst 20 och högst 50 procent. För intressebolag tillämpas kapitalandelsmetoden vilket innebär att tillgångar, skulder, intäkter och kostnader elimineras.

Koncernens del av intressebolagens verksamhet redovisas istället som separat post i resultaträkningen (resultat från aktier och andelar) samt som separat post i balansräkningen (aktier och andelar samt kapitalandelsfond).

Avyttrade dotterföretag inkluderas i resultatet till och med avyttringstidpunkten. Vid förvärv av dotterföretag inkluderas resultat från och med förvärvstidpunkten.

Använda konsolideringsmetoder är i linje med bolagssektorns regelverk K3 men är ett avsteg från rekommendationerna i RKR 8.2 som föreskriver proportionell konsolidering. Göteborgs Stad har endast ett fåtal dotterbolag som inte är helägda och intressebolagen är få och av mindre ekonomiskt omfång. Mot bakgrund av detta bedöms använda konsolideringsmetoder inte ge väsentliga avvikelser utan ge en rättvisande bild av resultat och ställning liksom ett fullgott underlag för analys och styrning.

Obeskattade reserver

Obeskattade reserver i enskilda bolag delas upp i en del eget kapital, vilken redovisas som bundet eget kapital, samt i en del som uppskjuten skatteskuld. I delägda kommunalförbund samt dotterbolag redovisas utomstående aktieägars andel av eget kapital samt obeskattade reserver som minoritetsintresse. I resultaträkningen redovisas utomstående aktieägars, minoritetens, andel av resultat efter skatt.

Jämförelsestörande och extraordinära poster

Händelser av väsentlig storlek, som inte förväntas inträffa ofta och som saknar samband med den löpande verksamhetens betraktas och redovisas som extraordinära poster.

Jämförelsestörande poster är resultat av händelser som inte är extraordinära men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder. Post ska uppgå till ett väsentligt belopp och vara av sådant slag att den inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet.

Extraordinära poster särredovisas på egna rader och jämförelsestörande poster som not till resultaträkningen. Se not 3.

INTÄKTER

Skatteintäkter

Kommunens redovisade skatteintäkt består av preliminära skattebetalningar som kommit kommunen

tillgodo under året, prognos för slutavräkning och skillnaden mellan den slutliga taxeringen och den redovisade skatteintäkten för föregående år. Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2 Redovisning av skatteintäkter. Se not 6.

Övriga intäkter

Göteborgs Energi AB intäktsför i sin helhet anslutningsavgifter för el, gas och fjärrvärme enligt K3 i samband med påbörjad leverans av anslutningen. De externa anslutningsavgifterna uppgick 2018 till 62,7 mnkr (58,8 mnkr). I den sammanställda redovisningen har posten justerats till förutbetalad intäkt och periodiseras över fem år i enlighet med RKR 18.1 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljning. Se not 1 och 14.

KOSTNADER

Avskrivningar

Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs normalt för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. Avskrivningen påbörjas när tillgången tas i bruk. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar. Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som gör att det är nödvändigt, till exempel verksamhetsförändringar och teknikskiften.

Från och med 2017 tillämpas komponentavskrivning vid nyanskaffning av byggnader och anläggningar i enlighet med RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar. I tabell framgår intervall för nu tillämpade avskrivningstider samt kommunens rekommenderade avskrivningstider vad avser befintliga anläggningar, anskaffade till och med 2016. Jämte dessa framgår bolagens tillämpade avskrivningstider. Se not 4 och 5.

Avskrivningstider anläggningar (år)	Kommunen t o m 2016	Kommunen fr o m 2017	Bolagen
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten och liknande arbeten	5	5	3-7
Goodwill	5-10	5-10	5-10
Markanläggningar	20-50	7-75	10-50
Byggnader	20-50	15-50	10-100
Kiosker, paviljonger, baracker	10	10	10

Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier	5-10	5 -30*	3-25
Persondatorer och IT-inventarier	3	3	3
Ledningsrättigheter	-	-	100
Hyresrättigheter	-	-	20

*För kretslopp och vatten 5-50.

Nedskrivningar

Enligt RKR 19 Nedskrivningar ska en värdering göras av om servicepotential kvarstår för de nedskrivningar som gjorts inom de kommunala bolagen. Värderingen avser anläggningstillgångar som helt eller delvis är skattefinansierade och/eller regleras av självkostnadsprincipen. Nedskrivningar överstigande 5 mnkr har prövats. Se not 4 och 5.

Lånekostnader i samband med investeringar

Lånekostnader i samband med investeringar kan enligt RKR 15.1 Redovisning av lånekostnader redovisas enligt huvudmetod eller enligt alternativregel. Göteborgs kommun tillämpar sedan 2014 huvudmetoden, vilket innebär att lånekostnaderna direkt belastar resultatet. Bolagssektorn följer alternativregeln som innebär att lånekostnaderna under vissa förutsättningar får belasta anläggningens anskaffningsvärde. I den sammanställda redovisningen ingår årets aktiverade lånekostnader med 44 mnkr (21 mnkr) i tillgångsposterna Fastigheter för verksamhet samt Pågående nyanläggningar, beräknade på en räntesats om 2 procent. Se not 5 b och 7.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Inom Göteborgs Stad betraktas tillgångar för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst tre år som anläggningstillgång om beloppet överstiger ett halvt prisbasbelopp. Gränsen gäller gemensamt för materiella och immateriella tillgångar liksom för finansiella leasingavtal. Se not 5 och 18.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar. I den sammanställda redovisningen består immateriella anläggningstillgångar av bland annat goodwill. Goodwill utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på koncernens andel av förvärvade nettotillgångar.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde med tillägg för värdehöjande investeringar och med avdrag för planmässiga avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Från och med 2017 tillämpar Göteborgs Stad fullt ut bruttoredovisning för bidrag och gatukostnadsersättningar enligt RKR18.1 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljning. Inkomsten tas upp som en skuld som sedan periodiseras över anläggningstillgångens nyttjandeperiod.

Ingångna avtal om lämnade bidrag till staten eller annan juridisk person för investeringar i anläggningstillgång som Göteborgs Stad inte kommer att äga eller förfoga över, redovisas som kostnad i resultaträkningen och avsättning i balansräkningen när avtal tecknas.

Komponentredovisning av anläggningstillgångar utifrån RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar tillämpas från och med 2017 för byggnader och tekniska anläggningar vid nyanskaffning. Det innebär att i anläggningen ingående komponenter ges olika avskrivningstid utifrån bedömning av faktisk nyttjandetid. Modellen används även på befintliga anläggningar vid återanskaffning och vid tillkommande komponenter. Förändringen innebär att poster som tidigare klassificerades som driftkostnad för löpande underhåll hädanefter i större utsträckning hanteras som reinvestering. I budget för 2017 överfördes cirka 250 mnkr från drift- till investeringsbudget.

Leasing

Enligt beslut i kommunfullmäktige ska kommunens investeringar i lös egendom från och med år 2007 finansieras genom leasing, med det kommunala bolaget Göteborgs Stads Leasing AB (GSL) som leasegivare. Enligt RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal ska leasingavtal klassificeras som finansiella om de ekonomiska fördelar och risker som förknippas med ägandet av objektet i allt väsentligt överförs till leasetagaren. Tillgångar i avtal som är klassificerade som finansiell leasing ska redovisas som anläggningstillgång och förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter redovisas som skuld i balansräkningen. Tillgångarnas värde skrivs av med samma modell och avskrivningstid som om de varit köpta. Betalda leasingavgifter redovisas som amortering och ränta.

Rättelse av jämförelsetal vad gäller ackumulerade avskrivningar finansiell leasing för 2017 har skett med 443 mnkr samt med motsvarande belopp för långfristig leasingsskuld. Rättelsen kommer sig dels av att gjorda

utrangeringar tidigare inte fångats i bokföringen på ett korrekt sätt, dels av att leasingskulden nu värderas med hänsyn till framtida leasingbetalningar (framgår i not 19).

Göteborgs Stad har i huvudsak tre större leasegivare. Vid bedömning av avtalen är de avtal med GSL som avser maskiner och inventarier klassificerade som finansiell leasing. Avtalen medför här en ekonomisk risk för leasetagaren som gör att leasingen går att jämföra med köp av tillgången. De avtal som rör fordonleasing med GSL är fortsatt klassificerade som operationell leasing eftersom den ekonomiska risken i dessa avtal vilar på leasegivaren. Avtalen med Västra Götalandsregionen om hantering av hjälpmedel klassificeras som operationell leasing på grund av avtalens karaktär.

Framtida minimileaseavgifter beräknas utifrån uppgifter från leasegivaren och anges som en förpliktelse inom linjen.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas som långfristiga eller kortfristiga poster beroende på deras karaktär. Omklassificering till kortfristig sker när posten ändrar karaktär eller då den finansiella posten inte förlängs. Se not 8, 10, 14 och 15.

SKULDER OCH AVSÄTTNINGAR

Pensioner

Kommunens pensionsskuld redovisas enligt den lagstadgade blandmodellen. Det innebär att all pension som intjänats före år 1998 i tidigare pensionsavtal redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen och tas inte upp som avsättning i balansräkningen. Framtida förväntad särskild löneskatt tas också upp inom linjen. Utbetalningar avseende pensionsförmåner som intjänats före år 1998 redovisas som kostnad i resultaträkningen. Se not 17.

Pensionsförmåner intjänade i pensionsavtal från och med år 1998 redovisas som en kostnad i resultaträkningen och en avsättning i balansräkningen. Under avsättningar reserveras också särskild löneskatt motsvarande 24,26 procent av upptagen pensionsavsättning. Se not 12.

Avgiftsbestämd pension inklusive löneskatt ingår i posten upplupna kostnader och förutbetalda intäkter under kortfristiga skulder. Se not 15. Göteborgs Stad beräknar aktuell pensionsskuld för anställda i kommunen enligt angivna riktlinjer, RIPS 17. Pensionsåtaganden för personer anställda i de kommunala bolagen redovisas enligt BFN K3.

Avsättningar

Avsättning är en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp och avser, för kommunens del, endast formella förpliktelser.

Avsättningar för deponier har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Beloppet baserar sig på en projektering som gjordes år 2010 och som kompletterades med en utredning om lakvatten under 2015. Kalkylen uppdateras löpande. För avsättning deponier görs ingen nuvärdesberäkning och Göteborgs Stad följer därmed i dessa delar inte RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser. Avsättningen togs i anspråk under 2017 med 1 mnkr för återställande åtgärder. Resterande avsättning tas i anspråk när investeringen för omhändertagande av lakvatten tas i bruk.

Kommunfullmäktige beslutade 2012 att inrätta en utvecklingsfond på 400 mnkr för framtida satsningar inom framför allt den sociala dimensionen. Ianspråktagande av fonden ska enligt kommunfullmäktiges beslut redovisas som jämförelsestörande poster i respektive års resultaträkning. Fonden redovisas i balansräkningen som avsättning. Den uppfyller inte de kriterier som rekommendationen, RKR 10.2, ställer som krav på en avsättning eftersom någon tydlig förpliktelse inte föreligger. Vid årsskiftet är avsättningen, som vid årets början uppgick till 27 mnkr, ianspråktagen i sin helhet.

Enligt RKR 10.2 ska informella förpliktelser som redovisats som avsättningar i kommunala bolag omklassificeras till ansvarsförbindelser i den sammanställda redovisningen. Avsättningar överstigande 5 mnkr har prövats. Se not 13.

Poster inom linjen

Poster inom linjen är ett redovisningsbegrepp som innebär att ställda säkerheter och ansvarsförbindelser inte ska ingå som skuld eller avsättning i balansräkningen utan ska anges i direkt anslutning därtill. Ansvarsförbindelser utgörs av möjliga åtaganden där osäkerhet råder om beloppets storlek och/eller infriandegraden. Bland dessa återfinns kommunens borgensåtagande, den del av pensionsåtaganden som är äldre än 1998 samt leasing. Se not 16, 17 och 18.

Definitioner

Aktualiseringsgrad: Den andel av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställningar.

Anläggningstillgångar: Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten, till exempel byggnader. Kan även vara immateriella så som goodwill eller finansiella som till exempel aktier.

Avkastning på eget kapital (1) respektive totalt kapital (2): 1) Årets resultat i procent av eget kapital. 2) Verksamhetens nettokostnad plus finansiella intäkter i procent av totala tillgångar.

Avskrivning enligt plan: En anläggningstillgångs totala utgift fördelas ut som kostnader över det antal år som tillgången beräknas nyttjas i verksamheten.

Balanskrav: Kommunsektorns balanskrav innebär att kommuner och landsting ska upprätta budgeten för nästa kalenderår så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Balansräkning: En sammanställning av tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder på balansdagen, det vill säga redovisningsperiodens sista dag.

Derivatinstrument: Finansiellt instrument vars värde beror på en annan, underliggande vara. Derivatinstrument används för att hantera kurs- och ränterisker. Vanliga derivatinstrument är optioner, terminer och swappar.

Driftkostnadsandel: Löpande kostnader i procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämnung.

Eget kapital: Skillnaden mellan tillgångar och skulder utgör eget kapital och visar hur stor del av tillgångarna som finansierats med egna medel.

Eliminering: Innebär att interna poster tas bort, så att uppgifter om intäkter, kostnader, fordringar och skulder endast innehåller för organisationen externa poster.

Emission: När nya obligationer/certifikat ges ut till försäljning.

Finansiella nettotillgångar: (Finansiella anläggningstillgångar, exklusive aktier och andelar + omsättningstillgångar) – (kortfristiga + långfristiga skulder).

Finansnetto: Skillnad mellan posterna finansiella intäkter och finansiella kostnader i resultaträkningen.

Investeringar / bruttokostnader: Bruttoinvesteringar / verksamhetens kostnader, respektive nettoinvesteringar / verksamhetens kostnader.

Kassaflödesanalys: Visar in- och utbetalningar för stadens verksamheter. Summan av in- och utbetalningar utgör periodens totala kassaflöde.

Kassalikviditet: (Kortfristiga fordringar + kortfristiga placeringar + kassa och bank) / kortfristiga skulder.

Konsolidering: Innebär att finansiella rapporter från

ett moderbolag och (minst) ett dotterbolag eller intressebolag sammanfogas till en gemensam koncernrapport.

Minoritetsandel och minoritetsintresse: I den sammanställda redovisningen justeras resultat (minoritetsandel) och eget kapital (minoritetsintresse) för de bolag som inte ägs till 100 procent, utifrån faktiskt ägd andel.

Motpartsrisk: Motpartsrisk avser risken att motparten i en transaktion inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser eller förpliktelser att leverera andra säkerheter.

Nettoinvestering: Investeringsutgifter minus investeringsinkomster.

Nettokostnadsutveckling exklusive jämförelsestörande poster: Utveckling av intäkter jämfört med kostnader, exklusive skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämnung, jämförelsestörande och extraordinära poster.

Nettolåneskuld: Nettolåneskulden är nettot av kommunens totala upplåning och den vidareutlåning som sker till av kommunen ägda bolag (inkl. kommunalförbund) respektive den likviditet som är placerad i marknaden.

Omsättningstillgångar: Tillgångar som inte är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav är omsättningstillgångar, till exempel likvida medel och kortfristiga fordringar.

Resultaträkning: En sammanställning av resultatkonton i bokföringen, det vill säga verksamhetens intäkter och kostnader som ger saldot för periodens resultat (vinst/förlust eller över-/underskott).

Ränteswap: Avtal mellan två parter om en utväxling eller ett byte av räntebetalningar under en given löptid.

Skattefinansieringsgrad av investeringar: (Resultat före extraordinära poster + avskrivningar) / bruttoinvesteringar, respektive (resultat före extraordinära poster + avskrivningar) / nettoinvesteringar.

Skatteintäktsutveckling: Utveckling av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämnung.

Soliditet enligt balansräkningen: Eget kapital / summa tillgångar.

Strukturell nettokostnad / resultat: Strukturell nettokostnad består av verksamhetens nettokostnader exkl. jämförelsestörande respektive extraordinära poster, reavinster samt utdelningar. Denna ställd mot skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämnung ger strukturellt resultat.

Total skuld- och avsättningsgrad: Avsättningar / summa tillgångar, resp. kortfristiga skulder / summa tillgångar, resp. långfristiga skulder / summa tillgångar.

Resultaträkning

Belopp i mnkr	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning	
		2017	2018	2017	2018
Verksamhetens intäkter	1	10 866	10 932	25 758	26 358
Verksamhetens kostnader	2, 3, 17	-38 339	-39 658	-48 294	-49 878
Avskrivningar och nedskrivningar	4, 5	-1 400	-1 490	-4 434	-4 606
Verksamhetens nettokostnader		-28 873	-30 216	-26 970	-28 126
Skatteintäkter	6	26 572	27 590	26 572	27 590
Kommunalekonomisk utjämning mm	6	3 827	3 705	3 827	3 705
Finansiella intäkter	7	1 158	1 224	152	56
Finansiella kostnader	3, 7	-556	-511	-907	-793
Resultat efter finansiella poster		2 128	1 792	2 674	2 432
Extraordinära intäkter		-	-	-	-
Extraordinära kostnader		-	-	-	-
Aktuell och uppskjuten skatt		-	-	-276	-131
Minoritetsandel		-	-	-29	-1
Årets resultat		2 128	1 792	2 369	2 300

Balanskravsutredning för kommunen

Belopp i mnkr	2016	2017	2018
Årets resultat	938	2 128	1 792
Avgår samtliga realisationsvinster	-436	-824	-739
Vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjligheter	-	-	-
Vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjligheter	-	-	-
Orealiserade förluster i värdepapper	-	-	-
Återföring av orealiserade förluster i värdepapper	-	-	-
Årets resultat efter balanskravsutredning före avsättning till RUR	502	1 304	1 053
Medel till resultatutjämningsreserv (RUR)	-212	-1 000	-740
Medel från resultatutjämningsreserv (RUR)	-	-	-
Årets balanskravsresultat efter avsättning till RUR	290	304	313

Balansräkning

Belopp i mnkr	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning	
		2017	2018	2017	2018
TILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
Immateriella anläggningstillgångar	5	8	5	186	155
Materiella anläggningstillgångar	5	27 433	30 976	84 384	90 140
Finansiella anläggningstillgångar	8	33 457	39 260	3 511	3 495
Summa anläggningstillgångar		60 898	70 241	88 081	93 790
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
Förråd, lager och exploateringsfastigheter	9	591	628	1 012	1 122
Kortfristiga fordringar	10	14 132	10 666	4 834	4 854
Kortfristiga placeringar		-	-	-	-
Kassa och bank		1 005	748	1 380	1 047
Summa omsättningstillgångar		15 728	12 042	7 226	7 023
Summa tillgångar		76 626	82 283	95 307	100 813
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
EGET KAPITAL					
- varav årets resultat	11	22 300	24 092	30 741	33 049
		2 128	1 792	2 369	2 300
MINORITETSINTRESSE		-	-	137	137
AVSÄTTNINGAR					
Avsättningar för pension och liknande förpliktelser	12	2 770	3 122	4 137	4 504
Uppskjuten skatteskuld		-	-	3 573	3 433
Övriga avsättningar	13	951	929	1 555	1 461
Summa avsättningar		3 721	4 051	9 265	9 398
SKULDER					
Långfristiga skulder	14	35 885	34 047	37 486	36 357
Kortfristiga skulder	15	14 719	20 093	17 678	21 872
Summa skulder		50 604	54 140	55 164	58 229
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		76 626	82 283	95 307	100 813
Borgensförbindelser, pensionsförpliktelser och ansvarsförbindelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar					
	16–18	15 814	16 147	12 710	12 162

Jämförelsetal för 2017 har justerats till följd av rättelser, se not 19.

Kassaflödesanalys

Belopp i mnkr	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning	
		2017	2018	2017	2018
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Resultat före finansiella poster		2 263	1 898	3 495	3 191
Justering för ej likvidpåverkande poster		1 588	2 098	4 711	5 206
Erhållen/erlagd ränta		-135	-107	-877	-758
Betald skatt		-	-	-73	-239
Kassaflöde från verksamheten före förändring av rörelsekapital		3 716	3 889	7 256	7 400
Ökning (-) / minskning (+) kortfristiga fordringar		-501	-1 332	938	-399
Ökning (-) / minskning (+) förråd och lager		-4	-3	63	-93
Ökning (+) / minskning (-) kortfristiga skulder		719	746	783	727
Kassaflöde från den löpande verksamheten		3 930	3 300	9 040	7 635
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		-4	0	-29	-18
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar		-	-	-	-
Investering i materiella anläggningstillgångar		-3 596	-4 950	-8 541	-10 250
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		107	893	592	912
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-	0	-184	-1
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		-	3	200	27
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-3 493	-4 054	-7 962	-9 330
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån	14	9 440	3 775	11 430	4 621
Amortering av långfristiga skulder*	14	-4 297	-2 902	-9 212	-4 276
Ökning (+) / minskning (-) räntebärande kortfristiga skulder		-592	1 436	-36	923
Ökning (-) / minskning (+) räntebärande långfristiga fordringar		-4 699	-2 579	-3 056	105
Utdelning/aktieägartillskott		-	767	-8	-8
Minskning av avsättning på grund av utbetalning		-117	0	-119	-2
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-265	497	-1 001	1 363
UTBETALNING AV BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR		-17	0	-17	0
Årets kassaflöde		155	-257	60	-333
Likvida medel vid årets början		850	1 005	1 320	1 380
Likvida medel vid årets slut		1 005	748	1 380	1 047
SPECIFIKATION AV EJ LIKVIDPÅVERKANDE POSTER					
Av- och nedskrivningar		1 400	1 128	5 132	4 973
Avsättningar - nya och upplösta		378	330	333	290
Övriga ej likvidpåverkande poster		-188	640	-754	-57
Summa ej likvidpåverkande poster		1 590	2 098	4 711	5 206
*SPECIFIKATION AV AMORTERING AV LÅNGFRISTIGA SKULDER					
Amortering ingående omklassificerade kortfristiga skulder	14	-3 152	-2 902	-8 067	-4 276
Amortering långfristiga skulder	14	-1 145	0	-1 145	0
Summa amortering	14	-4 297	-2 902	-9 212	-4 276

Kassaflödesanalysen visar kassaflöden från den löpande verksamheten, investerings- och finansieringsverksamheten. Summan av dessa komponenter utgör förändringen av likvida medel under året.

Kassaflödet från den löpande verksamheten har beräknats via indirekt metod. Årets resultat före finansiella poster exklusive realisationsvinster/-förluster samt återläggning av ej likvidpåverkande poster i form av avskrivningar, avsättningar etcetera har justerats med årets förändring i rörelsekapital (lager, kortfristiga rörelsefordringar och kortfristiga skulder). Detta flöde är för kommunen 3 300 mnkr respektive 7 635 mnkr i den sammanställda redovisningen.

Kassaflödet inom investeringsverksamheten (likviditetspåverkan avseende förvärv och försäljningar av anläggningstillgångar) uppgår för kommunens del till -4 054 mnkr respektive -9 330 mnkr i sammanställd redovisning.

Kassaflödet från finansieringsverksamheten är 497 mnkr i kommunen. I den sammanställda redovisningen har flödet totalt sett ökat, 1 363 mnkr. Låneskuldens del i den sammanställda redovisningen har ökat med totalt 345 mnkr.

Årets kassaflöde (förändring av likvida medel) är i princip oförändrad sett både till kommunen och den sammanställda redovisningen, -257 respektive -333 mnkr. Detta är en medveten strategi då marknadens negativa ränta ger en kostnad för att ha banktillgodohavanden.

Hänvisning till not 14 för nyupptagna lån innehåller även förändring av övriga långfristiga skulder.

Noter

1. Verksamhetens intäkter

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Avgifter	2 412	2 436	7 307	7 762
Hyror och arrenden	1 321	1 409	7 753	7 903
Statsbidrag	3 084	3 044	3 086	3 045
EU-bidrag	35	39	35	40
Övriga bidrag	125	189	329	396
Aktiverat arbete	158	172	285	277
Försäljning verksamhet och entreprenad	2 207	2 385	3 058	3 329
Exploateringsintäkter	993	600	772	485
Realisationsvinster	98	234	320	533
Övriga intäkter	433	424	2 813	2 588
Summa verksamhetens intäkter	10 866	10 932	25 758	26 358

2. Verksamhetens kostnader

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Löner och sociala avgifter	-19 056	-19 849	-22 915	-23 811
Pensionskostnader	-1 729	-1 912	-2 166	-2 386
Övriga personalkostnader	-	-	-126	-130
Ekonomiskt bistånd	-1 032	-1 000	-1 032	-1 001
Lokalkostnader	-1 152	-1 319	-1 032	-1 126
Entreprenad och köp av verksamhet	-10 633	-10 964	-9 279	-9 791
Bränsle, energi, vatten mm	-343	-362	-3 397	-3 929
Förbrukningsmaterial och reparationer	-938	-952	-1 662	-1 685
Leasingkostnader	-312	-333	-217	-236
Exploateringskostnader	-310	-98	-310	-98
Realisationsförluster och utrangeringar	-13	-36	-95	-55
Övriga verksamhetskostnader	-2 821	-2 833	-6 063	-5 630
Summa verksamhetens kostnader	-38 339	-39 658	-48 294	-49 878

3. Jämförelsestörande poster

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Återföring utvecklingsfond	18	27	18	27
Summa jämförelsestörande intäkter	18	27	18	27
Avsättning Backaplan avtal med Trafikverket (verksamhetens kostnader)	-	-149	-	-149
Återföring avsättning överdäckning E45 (verksamhetens kostnader)	-	118	-	118
Återföring indexering av avsättning överdäckning E45 (finansiell kostnad)	-	24	-	24
Avtal mellan Västtrafik och Trafikkontoret avseende överenskommelse spårvagnar (verksamhetens kostnader)	-	-115	-	-115
Användning utvecklingsfond (verksamhetens kostnader)	-18	-27	-18	-27
Summa jämförelsestörande kostnader	-18	-149	-18	-149
Summa jämförelsestörande poster	0	-122	0	-122

Posterna utgörs av varav-poster.

4. Avskrivningar och nedskrivningar

	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Avskrivning immateriella tillgångar	-4	-3	-77	-54
Avskrivning byggnader och anläggningar	-1 010	-1 063	-2 430	-2 524
Avskrivning maskiner och inventarier	-386	-424	-1 707	-1 713
Nedskrivningar	0	0	-220	-315
Summa avskrivningar och nedskrivningar	-1 400	-1 490	-4 434	-4 606

5 a. Fastigheter, anläggningar, maskiner och inventarier, kommunen

Belopp i mnkr	Imma- teriella tillgångar	Fastig- heter för verksam- het	Mark- reserv	Pågående nyanlägg- ningar	Maskiner och tekniska anläggningar	Därav finansiell leasing	Summa
Anskaffningsvärde	72	30 997	529	7 161	3 253	2 288	42 012
Ack uppskrivningar	-	-	-	-	-	-	-
Ack avskrivningar	-35	-12 745	-102	0	-1 632	-1 143	-14 514
Ack nedskrivningar	-29	-28	-	-	-	-	-57
Ingående bokfört värde	8	18 224	427	7 161	1 621	1 145	27 441
Investeringar	0	2 121	66	2 505	492	383	5 184
Försäljning/utrangering	0	-59	-26	-	-143	-190	-228
Avskrivningar	-3	-1 057	-6	-	-424	-315	-1 490
Återförda nedskrivningar	-	-	-	-	-	-	-
Nedskrivningar	-	-	-	-	-	-	-
Uppskrivning	-	-	-	-	-	-	-
Omklassificeringar/överföringar	0	-160	1	0	233	0	74
Utgående bokfört värde	5	19 069	462	9 666	1 779	1 023	30 981

Jämförelsetal för 2017 har justerats som en effekt av rättelse avseende finansiell leasing, se not 19 A.

5 b. Fastigheter, anläggningar, maskiner och inventarier, sammanställd redovisning

Belopp i mnkr	Imma- teriella tillgångar	Fastig- heter för verksam- het	Mark- reserv	Pågående nyanlägg- ningar	Maskiner och tekniska anläggningar	Därav finansiell leasing	Summa
Anskaffningsvärde	1 133	90 423	529	10 804	34 474	-	137 363
Ack uppskrivningar	-	3 377	-	-	-	-	3 377
Ack avskrivningar	-893	-35 281	-102	-	-17 722	-	-53 998
Ack nedskrivningar	-54	-494	-	-181	-1 443	-	-2 172
Ingående bokfört värde	186	58 025	427	10 623	15 309	-	84 570
Investeringar	19	2 041	66	6 233	2 376	-	10 735
Försäljning/utrangering	-3	-73	-26	-2	-137	-	-241
Avskrivningar	-47	-2 512	-6	-	-1 720	-	-4 285
Återförda nedskrivningar	-	2	-	11	-	-	13
Nedskrivningar	-	-68	-	-260	-	-	-328
Uppskrivning	-	0	-	-	-	-	0
Omklassificering-ar/överföringar	0	1 866	1	-2 400	364	-	-169
Utgående bokfört värde	155	59 281	462	14 205	16 192	-	90 295

Jämförelsetal för 2017 har justerats som en effekt av rättelse avseende försäljning, se not 19 B.

6. Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning med mera

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Preliminära skatteintäkter innevarande år	26 656	27 705	26 656	27 705
Preliminär slutavräkning innevarande år	-113	-34	-113	-34
Slutavräkning föregående år	29	-81	-29	-81
Summa skatteintäkter	26 572	27 590	26 572	27 590
Inkomstutjämning	2 827	2 690	2 827	2 690
Strukturbidrag	-	-	-	-
Kostnadsutjämning	-314	-460	-314	-460
Regleringsbidrag/avgift	-5	89	-5	89
LSS-utjämning	150	151	150	151
Generella bidrag	376	422	376	422
Kommunal fastighetsavgift	793	813	793	813
Summa kommunalekonomisk utjämning mm	3 827	3 705	3 827	3 705
Summa skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning med mera	30 399	31 295	30 399	31 295

7. Finansiella intäkter och kostnader

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Ränteintäkter från dotterbolag	340	346	-	-
Ränteintäkter	25	30	38	47
Resultat från aktier o andelar	771	821	108	-3
Övriga finansiella intäkter	22	27	6	12
Summa finansiella intäkter	1 158	1 224	152	56
Räntekostnader	-469	-413	-832	-743
Ränta på pensionskostnader	-32	-70	-14	-24
Övriga finansiella kostnader	-55	-28	-61	-26
Summa finansiella kostnader	-556	-511	-907	-793
Finansnetto	602	713	-755	-737
Marknadsvärden ränteswappar				
Nominellt belopp ränteswappar	4 500	4 500	25 360	25 260
Marknadsvärde ränteswappar	-166	24	-1 109	-644
Säkrad skuld i utländsk valuta	4 118	3 028	4 118	3 028
Cross Currency swappar	-81	-60	-81	-60

Resultat från aktier och andelar, Kommunen 2018; 810 mnkr av de 821 mnkr är utdelning från de kommunala bolagen.

8. Finansiella anläggningstillgångar

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Aktier och andelar	9 800	9 802	414	420
Uppskjuten skattefordran	-	-	0	0
Övriga långfristiga räntebärande fordringar	23 657	29 458	3 097	3 075
Summa finansiella anläggningstillgångar	33 457	39 260	3 511	3 495
Specifikation: Aktier och andelar				
Göteborgs Stadshus AB	9 451	9 451	-	-
Intressebolag	1	1	58	63
Kommuninvest	336	336	336	336
Övriga bolag, bostadsrätter och grundfondskapital stiftelser	12	14	20	21
Summa aktier och andelar	9 800	9 802	414	420

9. Förråd, lager och exploateringsfastigheter

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Förråd och lager	28	31	370	495
Exploateringsfastigheter	563	597	642	627
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	591	628	1 012	1 122
Specifikation: Exploateringsfastigheter				
Ingående värde	540	563	735	642
Årets utgifter	248	118	657	312
Uttag bokfört värde	-263	-87	-782	-333
Omklassificering/omvärdering	38	3	32	6
Summa exploateringsfastigheter	563	597	642	627

10. Kortfristiga fordringar

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Kundfordringar, koncernföretag	78	99	-	-
Kundfordringar	491	531	1 453	1 692
Fordringar moms	262	303	275	326
Fordringar hos staten	326	0	544	200
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 954	1 958	1 584	1 539
Övriga kortfristiga räntebärande fordringar, koncernföretag	10 284	7 126	-	-
Övriga kortfristiga fordringar	737	649	978	1 097
Summa kortfristiga fordringar	14 132	10 666	4 834	4 854

11. Eget kapital

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Ingående eget kapital	20 172	22 300	28 404	30 741
Övriga justeringar	-	-	-32	8
Årets resultat	2 128	1 792	2 369	2 300
Utgående eget kapital	22 300	24 092	30 741	33 049
Specifikation: Uppdelning av eget kapital				
Resultatutjämningsreserv	1 869	2 609	-	-
Övrigt eget kapital	20 431	21 483	-	-
Utgående eget kapital	22 300	24 092	30 741	33 049

Jämförelsetal för 2017 har justerats till följd av rättelse, se not 19 B.

12. Avsättningar för pensioner

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Förmånsbestämd ålderspension	2 207	2 490	3 472	3 766
Avtalspension, visstidspension m m	22	22	22	23
Summa pensioner	2 229	2 512	3 494	3 789
Löneskatt	541	610	643	715
Summa pensioner och löneskatt	2 770	3 122	4 137	4 504
Specifikation: Avsättningens förändring över året				
Ingående avsättning	2 561	2 770	3 943	4 137
Nya förpliktelser under året	252	371	303	454
-varav nyintjänad pension	196	298	223	333
-varav ränte- och basbeloppsuppräknings	54	70	87	116
-varav ändring av försäkringstekniska grunder	0	0	0	0
-varav pension till efterlevande	7	6	7	6
-varav övrigt	-5	-3	-14	-1
Årets utbetalningar	-84	-87	-153	-159
Årets förändring särskild löneskatt	41	68	44	72
Summa pensioner och löneskatt	2 770	3 122	4 137	4 504

Kommunens pensionsredovisning sker enligt den Kommunala redovisningslagens blandmodell, vilken innebär att pensionsförpliktelser som intjänats från och med 1998 redovisas i balansräkningen, medan pensionsförpliktelser intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse inom linjen (se not 17). Utöver dessa pensionsförpliktelser redovisas avgiftsbestämd pension under kortfristiga skulder (se not 15). Kommunens totala pensionsåtagande inkl löneskatt uppgick 2018 till 14 474 mnkr varav 10 535 mnkr avser åtaganden som är äldre än 1998, så kallade pensionsförpliktelserna i ansvarsförbindelsen. För år 2018 uppgick pensionskostnaderna inklusive löneskatt till 1 912 mnkr.

Jämfört med 2017 ökade dessa med 183 mnkr. I kostnaderna ingick bland annat utbetalning av pension från pensionsförpliktelserna i ansvarsförbindelsen med 456 mnkr, avgiftsbestämt pensionssparande med 733 mnkr samt avsättning till förmånsbestämd ålderspension (FÅP) med 302 mnkr. Till detta kommer löneskatt med 386 mnkr.

Koncernen Göteborgs Stads totala pensionsåtaganden uppgick 2018 till 15 974 mnkr, en ökning med 8 mnkr jämfört med föregående år. Aktualiseringsgrad 100 %.

13. Övriga avsättningar

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
A. Avsatt för återställande av deponi				
Redovisat värde vid årets början	22	21	76	69
Periodens avsättningar	-	-	12	14
Inspråktaga avsättningar	-1	0	-18	-17
Outnyttjade belopp som återförts	-	-	-1	-
Omklassificering	-	-	-	-
Utgående avsättningar	21	21	69	66
B. Avsatt för infrastrukturåtgärder				
Redovisat värde vid årets början	794	806	794	806
Periodens avsättningar	25	173	25	173
Inspråktaga avsättningar	-13	-54	-13	-54
Outnyttjade belopp som återförts	-	-143	-	-143
Omklassificering	-	-	-	-
Utgående avsättning	806	782	806	782

C. Avsatt för åtgärder inom byggsektorn

Redovisat värde vid årets början	42	69	455	454
Periodens avsättningar	55	46	125	96
Ianspråktaga avsättningar	-14	-4	-112	-99
Outnyttjade belopp som återförts	-14	-5	-14	-13
Omklassificering	-	-	0	-
Utgående avsättning	69	106	454	438

D. Avsatt för miljöåtgärder

Redovisat värde vid årets början	-	19	64	76
Periodens avsättningar	19	1	21	1
Ianspråktaga avsättningar	-	-5	-9	-5
Outnyttjade belopp som återförts	-	-4	-	-4
Omklassificering	-	-	-	-
Utgående avsättning	19	11	76	68

E. Avsatt för utvecklingsfond

Redovisat värde vid årets början	45	27	45	27
Periodens avsättningar	-	-	-	-
Ianspråktaga avsättningar	-18	-27	-18	-27
Outnyttjade belopp som återförts	-	-	-	-
Omklassificering	-	-	-	-
Utgående avsättning	27	0	27	0

F. Övriga avsättningar

Redovisat värde vid årets början	9	9	123	123
Periodens avsättningar	-	-	8	9
Ianspråktaga avsättningar	-	0	-8	-25
Outnyttjade belopp som återförts	-	0	0	0
Omklassificering	-	-	-	-
Utgående avsättningar	9	9	123	107

Summa ingående balans

912 951 1 557 1 555

Summa periodens avsättningar

99 220 191 293

Summa Ianspråktaget

-46 -90 -178 -227

Summa outnyttjade belopp som återförts

-14 -152 -15 -160

Omklassificering

- - 0 -

Summa utgående balans

951 929 1 555 1 461

Kommunen**A. Deponi**

Avsättningen avser återställande av stadens 17 nedlagda deponier vars miljöskyddsåtgärder Kretslopp och vattennämnden ansvarar för. Brudaremossens deponi är störst av deponierna och står för den största andelen av återställningskostnaderna. Det råder alltså osäkerhet kring avsättningens storlek då återställningsbehovet förändras över tid. Det kan avse förändringar i miljön, men också olika tekniska lösningar. Under 2015 har en utredning avseende Brudaremossens lakvatten genomförts och den pekar på att permanenta åtgärder för att rena lakvattnet kommer att behöva genomföras. Löpande förbättringsåtgärder pågår på samtliga deponier.

B. Infrastruktur

Kommunen har under 2010 slutit avtal kring medfinansiering av infrastrukturåtgärder inom ramen för Västsvenska paketet. 400 mnkr avser marknyttor inom ramen för Västsvenska paketet. Dessa har tagits upp i kommunens resultat- och balansräkningar under 2011. Under 2014 har kommunen slutit avtal om medfinansiering för utbyggnad av E20 och nedsänkning av E45. Avtalet avseende utbyggnad av E20 är ett underavtal mellan Göteborgsregionens Kommunalförbund och Göteborgs Stad. I huvudavtalet representeras Göteborgs Stad av Göteborgsregionens Kommunalförbund. Beloppen är indexuppräknade med 31 mnkr (25 mnkr).

C. Åtgärder inom byggsektorn

Avsättningen avser framtida åtaganden som kommunen har gentemot exploatören vid försäljningstillfället så som ledningsflyttar och utredningar.

D. Miljöåtgärder

Avsättningen avser framtida åtaganden som kommunen har gentemot exploatören vid försäljningstillfället så som marksanering.

E. Utvecklingsfond

Kommunfullmäktige beslutade 2012-12-06 att inrätta en utvecklingsfond på 400 mkr för framtida satsningar inom framför allt den sociala dimensionen. Fondens medel ska inte ersätta nämndernas ordinarie ansvar utan främst användas för att hantera gemensamma problem som nämnderna rimligen inte kan klara inom ordinarie budget. Upplösning av fonden ska enligt kommunfullmäktiges beslut redovisas som jämförelsestörande poster i respektive års resultaträkning. Fonden har i balansräkningen redovisats som avsättning. Den uppfyller inte de kriterier som rekommendation, RKR 10.2 om avsättningar ställer som krav på en avsättning. Utvecklingsfonden avslutas 2018-12-31.

F. Övriga avsättningar

Övriga avsättningar avser förväntade skadestånd och oreglerade skador.

Sammanställd redovisning:

A. Avsättningen för återställande av deponi avser, förutom kommunens oförändrade avsättning om 21 mnkr, främst återställande av deponier inom Renova-koncernen (IB 28 mnkr har sammantaget ökat till 39 mnkr, varav Tagene utgör 29 mnkr). Avsatta medel hos Göteborgs Hamn AB för återställande av mudderpålag i Torsviken (IB 20 mnkr) har ianspråktagits med 14 mnkr och beräknas vara slutfört under 2021 (UB 6 mnkr).

B. Se kommunen.

C. Avsättningen för åtgärder inom byggsektorn avser, förutom kommunens avsättning som totalt sett ökat från 69 till 106 mnkr, framtida åtaganden i byggprojekt inom Älvstranden Utveckling AB; främst Kvillebäcken (IB 29/UB 25 mnkr), Stora Torp (IB 34/UB 28 mnkr), Västra Eriksberg (IB 45/UB 32 mnkr), Lindholmshamnen (IB 135/UB 116 mnkr), Skeppsbron (oförändrat UB 13 mnkr) samt ny avsättning avseende Älvkantskydd om 10 mnkr. Älvstranden redovisar också flera mindre, löpande avsättningar på totalt 12 mnkr och så gör även Higab AB (UB 16 mnkr) samt Förvaltnings AB Framtiden (UB 10 mnkr). Posten innehåller även avsättning för garantiåtaganden avseende enstegsstatade putsfasader inom Förvaltnings AB Framtiden, vilken har minskat från 89 till 69 mnkr under året.

D. Avsatt för miljöåtgärder avser, förutom kommunens avsättning som minskat från 19 mnkr till 11 mnkr till följd av både ianspråktagande och återföring, avsättning inom Göteborg Energikoncernen kopplat till löpande konstaterade framtida miljöåtgärder, exempelvis återställande av mark (oförändrat UB 25 mnkr). Liseberg AB redovisar en oförändrad avsättning avseende förorenad mark i ett dotterbolag (UB 20 mnkr). Resterande belopp är oförändrade och omfattar dels avsatt för sanering Färjenäs markområde hos Räddningstjänsten Storgöteborg, dels avsatt hos Gryaab för marksanering Färjestaden om 6 mnkr vardera.

E. Se kommunen.

F. Övriga avsättningar består, förutom kommunens avsättning (oförändrat UB 9 mnkr), till större delen av kostnader för oreglerade skador inom Försäkrings AB Göta Lejon där 20 mnkr tagits i anspråk under året (UB 90 mnkr). Resterande avsättningar avser bland annat avgångspension hos Göteborgs Hamn AB (UB 2,1 mnkr), FEI EM i ridsport hos Got Event (UB 2,7 mnkr) och omstruktureringskostnader hos Göteborgs Spårvägar AB (UB 2,5 mnkr).

14. Långfristiga skulder

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Skulder till banker och kreditinstitut	32 233	29 792	34 080	32 348
Förutbetalda intäkter	3 216	3 816	3 305	3 900
Skulder till koncernföretag	436	434	-	-
Övriga långfristiga skulder	-	5	101	109
Summa långfristiga skulder	35 885	34 047	37 486	36 357
Specifikation: Förutbetalda intäkter, reglerade över flera år				
Anslutningsavgifter	282	347	390	469
Investeringsbidrag	1 833	2 134	1 834	2 135
Gatukostnadsersättningar	1 101	1 335	1 081	1 296
Summa förutbetalda intäkter	3 216	3 816	3 305	3 900

Långfristiga skulder förändring över året

Ingående låneskuld	28 524	35 885	30 852	37 486
Årets amortering	-4 297	-2 902	-9 212	-4 276
Nyupptagna lån	9 439	3 775	11 429	4 613
Återläggning av föregående års omklassificering	3 152	2 902	8 067	4 276
Kortfristig del av långfristig skuld	-2 902	-6 094	-4 276	-6 345
Förändring förutbetalda intäkter	1 866	600	625	595
Förändring övriga långfristiga skulder	103	-119	1	8
Summa långfristiga skulder	35 885	34 047	37 486	36 357

Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut

Genomsnittlig ränta (%)	0,39	0,45	0,63	0,49
Genomsnittlig räntebindningstid (dagar)	546	539	573	580
Lån som förfaller inom 0-1 år	2 902	6 094	4 276	6 571
Lån som förfaller inom 1-2 år	6 094	4 804	6 571	6 269
Lån som förfaller 2-5 år	16 404	16 930	18 919	18 814
Lån som förfaller 5+ år	8 590	7 034	8 590	7 034

Jämförelsetal för 2017 har justerats till följd av rättelse, se not 19 A.

15. Kortfristiga skulder

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Skulder till koncernföretag	2 031	2 672	-	-
Skulder till banker och kreditinstitut	5 546	9 661	6 920	9 912
Leverantörsskulder	2 315	2 431	3 248	3 338
Personalens skatter	300	312	352	367
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter*	3 958	4 426	6 009	6 806
Övriga kortfristiga skulder	569	591	1 149	1 449
Summa kortfristiga skulder	14 719	20 093	17 678	21 872

*I denna post ingår för kommunen avgiftsbestämd pension inklusive löneskatt på 817 (848) mnkr.

16. Borgensförbindelser

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Borgensförbindelse för lån och pensionsåtaganden				
Göteborgs Hamn AB	467	442	-	-
Göteborg Energi AB	235	237	-	-
Higab AB	1 197	1 196	-	-
Göteborgs Stadshus AB	1 776	2 360	-	-
Övriga bolag	306	291	-	-
Summa borgensförbindelser egna bolag	3 981	4 526	-	-
Övriga borgensförbindelser				
Småhus – statliga bostadslån	1	1	1	1
Stiftelser	501	502	501	502
Föreningar	163	178	163	178
Övrigt	57	60	57	60
Summa borgensförbindelser externt	722	741	722	741
Summa borgensförbindelser	4 703	5 267	722	741
Övriga ansvarsförbindelser	-	-	166	157
Ställda säkerheter	-	-	580	381

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till de kommunägda bolagen, men även för andra externa verksamheter så som föreningar och stiftelser.

Göteborgs Stad har i november 2012 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 288 kommuner som per 2018-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Kommuninvest totala förpliktelse uppgick 2018-12-31 till 405 mdkr och totala tillgångar till 406 mdkr. Göteborgs del i borgen-ansvaret är 1,92 procent, 7,8 mdkr.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar

fördelningen av ansvaret mellan medlemskommuner-na vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt avtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Kommunens borgen för pensionsåtaganden hos vissa kommunala bolag, kommunalförbund och stiftelser uppgick vid årsskiftet till 760 mnkr. Göteborgs kommun har 2018 ej behövt infria borgensåtagande.

17. Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Pensionsförpliktelser PA-KL aktiva	3 524	3 173	3 530	3 180
Pensionsförpliktelser PA-KL pensionärer	4 840	4 948	4 931	5 033
Pensionsförpliktelser livränta	363	345	363	345
Summa pensionsförpliktelser PA-KL	8 727	8 466	8 824	8 558
Pensionsförpliktelser chefsavtal	-	-	-	-
Pensionsförpliktelser övrigt	10	12	10	12
Garantiåtaganden FPG/PRI	-	-	5	6
Summa totala pensionsförpliktelser	8 737	8 478	8 839	8 576
Särskild löneskatt	2 120	2 057	2 142	2 077
Summa pensionsförpliktelser och särskild löneskatt	10 857	10 535	10 981	10 653

Kommunen: Inlösen av pensionsförpliktelser inom ansvarsförbindelsen gjordes år 2001 med 420 mnkr, 2002 med 260 mnkr samt 2016 med 20 mnkr, sammantaget 700 mnkr. Göteborgs Stads överskottsmedel i försäkringen uppgår 2018-12-31 till 65 (56) mnkr.

18. Leasingkostnader

Belopp i mnkr	Kommunen		Sammanställd redovisning	
	2017	2018	2017	2018
Operationella leasingavtal				
Årets betalda leasingavgifter	312	333	217	236
Avtalade framtida leasingavgifter				
Med förfall inom 1 år	104	145	52	55
Med förfall mellan 1-5 år	149	198	127	119
Med förfall senare än 5 år	1	2	82	56
Finansiella leasingavtal				
Årets betalda leasingavgifter	352	383	-	-
Avtalade framtida leasingavgifter				
Med förfall inom 1 år	345	342	-	-
Med förfall mellan 1-5 år	588	559	-	-
Med förfall senare än 5 år	146	122	-	-

Kommunens avgifter för finansiell leasing avser de faktiska betalningar som görs för de avtal som är klassificerade som finansiell leasing. Dessa avgifter elimineras sedan på kommuncentral nivå för att uppfylla RKR:s rekommendation 13.2. Se vidare under avsnittet om redovisningsprinciper.

Finansiell leasing elimineras i sammanställda redovisningen eftersom leasegivaren, Göteborgs Stads Leasing AB, är ett helägt dotterbolag till Göteborgs Stadshus AB som ägs av Göteborgs Stad.

19. Effekter på jämförelseår 2017 till följd av rättelser avseende finansiell leasing (A) och försäljningar (B)

Belopp i mnkr	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning			
		2017	+/-	2017	2017	+/-	2017
TILLGÅNGAR, utdrag							
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR, utdrag							
A. Materiella anläggningstillgångar, Ack. anskaffningsvärde	5	-	443	-	-	-	-
A. Materiella anläggningstillgångar, Ack. avskrivningar	5	-	-	-	-	-34	-
B. Materiella anläggningstillgångar, Ack. anskaffningsvärde	5	-	-	-	-	-2	-
Materiella anläggningstillgångar		26 990	443	27 433	84 420	-36	84 384
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER, utdrag							
EGET KAPITAL, utdrag							
B. Justeringspost, Försäljning	11	-	-	-	4	-36	-32
Eget kapital		-	-	-	30 777	-36	30 741
LÅNGFRISTIGA SKULDER, utdrag							
A. Skulder till banker och kreditinstitut, Långfristig leasingsskuld	14	-	443	-	-	-	-
Långfristiga skulder		35 442	443	35 885	-	-	

Revisionsberättelse

Revisionsberättelse för år 2018

avseende Göteborgs kommuns styrelse och nämnder samt dess sammanställda redovisning
Göteborgs kommun org.nr 212000-1355

Vi, av Göteborgs kommunfullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i Göteborgs kommuns styrelse och nämnder. Genom utsedda lekmannarevisorer i Göteborgs kommuns helägda bolag med dotterbolag har även den verksamhet som bedrivits i kommunens företag granskats. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för att verksamheten har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, att räkenskaper och redovisning är rättvisande och att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vårt ansvar är att uttala oss om räkenskaper, verksamhet och intern kontroll på grundval av vår revision. Vi ska också bedöma om årsbokslutet är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som kommunfullmäktige beslutat.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen och god revisionssed i kommunal verksamhet och Göteborgs Stads revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Resultatet av kommunstyrelse- och nämndgranskningen redovisas i revisionsberättelser och revisionsredogörelser som överlämnats till styrelse och nämnder. Resultatet av bolagsgranskningen redovisas på motsvarande sätt i granskningsrapporter och granskningsredogörelser som överlämnats till respektive bolag. Granskningen av Göteborgs Stads räkenskaper och bokslut, inklusive den sammanställda redovisningen, återfinns i en separat granskningsredogörelse som överlämnats till kommunstyrelsen. Årets granskning sammanfattas i en årsredogörelse som överlämnas till kommunfullmäktige.

Kritik i form av en anmärkning har riktats mot lokalnämnden. Granskningen visar att nämnden beslutat att redovisa evakueringskostnader i strid med god redovisningssed. Nämndens redovisning är därmed inte rättvisande. Fyra ledamöter i nämnden, som reserverat sig mot nämndens beslut gällande redovisningen av evakueringskostnaderna till förmån för ett eget yrkande, undantas från ovanstående kritik.

Kritik i form av en anmärkning har även riktats mot Lundby stadsdelsnämnd i sin helhet. Granskningen visar på allvarliga brister inom delar av socialtjänstens verksamhet.

Lekmannarevisorerna har i sin granskningsrapport riktat kritik i form av en anmärkning mot styrelsen i Göteborgs Spårvägar AB. Granskningen visar på allvarliga brister inom bolagets interna styrning och kontroll samt bristande aktivitet från styrelsen när det gäller att komma tillrätta med tidigare påtalade brister inom bolagets arbetsmiljö.

Vi bedömer i övrigt att styrelse- och nämnder i Göteborgs kommun har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, samt att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi tillstyrker att Göteborgs Stads årsredovisning för år 2018 godkänns.

Vi konstaterar att det i kommunfullmäktiges budget för 2018 i likhet med tidigare år, saknas uttalade finansiella mål. Därav följer att en bedömning av resultatet i årsrapporten mot uppställda finansiella mål inte låter sig göras.

Kommunstyrelsens analys av måluppfyllelsen för verksamhetsmålen visar på en fortsatt svag utvecklingstrend. Måluppfyllelsen har enbart förändrats i positiv riktning för ett av kommunfullmäktiges sammantaget 18 verksamhetsmål. Vår bedömning är att förvaltningsberättelsen behöver kompletteras med en analys av varför utvecklingstrenden fortsatt är svag samt med en åtgärdsplan för hur målen ska kunna uppnås.

Revisorerna ska till kommunfullmäktige redovisa sin ansvarsprövning av styrelse och nämnder. Lekmannarevisorernas uppdrag i bolagen omfattar inte något ställningstagande i ansvarsfrågan.

Vi tillstyrker att kommunfullmäktige beviljar ledamöterna i styrelse och nämnder ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2018.

Vi tillstyrker att Göteborgs Stads årsredovisning för år 2018 godkänns.

Göteborg 9 april 2019

Lars Bergsten

Hans Aronsson

Carina Henriksson Johansson

Claes-Göran Lans

Bengt Bivall

Sven Jellbo

Lars-Ola Dahlqvist

Ann-Britt Svensson

Vivi-Ann Nilsson

Annika Hofmann

Stefan Dahlén

Lars-Gunnar Landin

Gun Cederborg

Susanne Zetterberg Jensen

Peggy Svensson

Torbjörn Rågemar

Mai-Britt Wilhelmson

Bengt-Åke Gellerstedt

Tove Adlerberth

Sven R. Andersson

Kontakt

Telefon:

031-365 00 00 (Göteborgs Stads kontaktcenter)

E-post:

goteborg@goteborg.se